

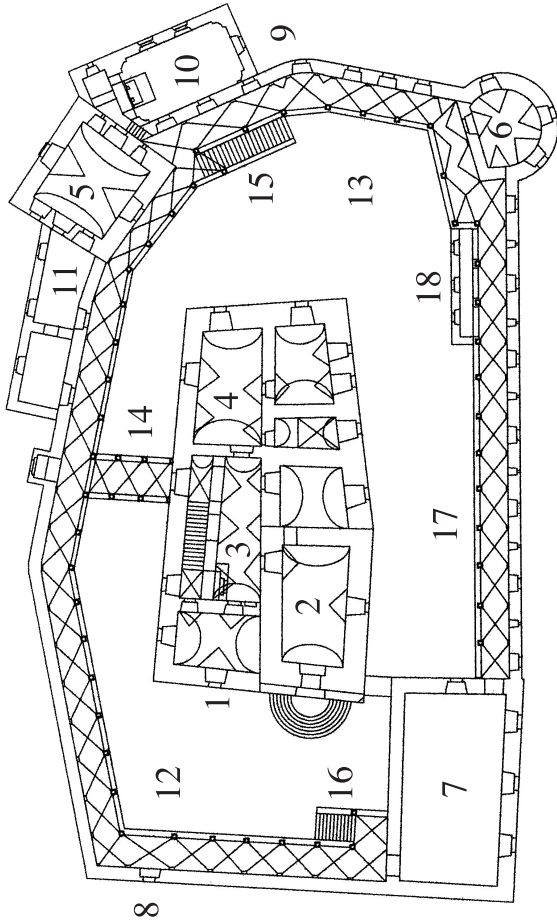
GRAD MIRNA V SREDNJEVEŠKIH LISTINAH

Handwritten text in various scripts, including Latin and German, overlaid on the illustration. The text is partially obscured by the title and decorative elements.

France Baraga

- 1 GRAJSKO JEDRO
- 2 PRVOTNA ROMANSKA VISOKA HIŠA
- 3 OSREDNJA VEŽA V PALACIJU
- 4 PROSTOR Z GOTSKIMA PORTALOMA V PALACIJU
- 5 OGLATI STOLP
- 6 OKROGLI STOLP
- 7 GRAJSKA KAŠČA
- 8 ZAHODNI PORTAL
- 9 VZHODNI PORTAL
- 10 BAROČNA GRAJSKA KAPELA
- 11 PRIZIDEK OB SEVERNEM OBEZIDJU
- 12 ZAHODNO DVORIŠČE
- 13 VZHODNO DVORIŠČE
- 14 ARKADNI MOSTOVZ
- 15 VZHODNO STOPNIŠČE
- 16 ZAHODNO STOPNIŠČE
- 17 ARKADNA GALERIJA OB JUŽNEM OBEZIDJU
- 18 PRIZIDEK OB JUŽNEM OBEZIDJU

GRAD MIRNA

GRAD MIRNA

3. zvezek

Grad Mirna

v srednjeveških listinah

Besedilo **France Baraga**

Izdal in založil **Studio 5 Mirna**

Urednik **Marko Kapus**

Oblikovanje **Darinka Knapič**

Prelom **France Baraga**

Tisk **Marginalija**

Naklada **400 izvodov**

Mirna 2005

Izid knjige je omogočila Občina Trebnje.

France Baraga

GRAD MIRNA

V SREDNJEVEŠKIH LISTINAH

Mirna

2005

Čemu še tretja knjiga o gradu Mirna?

Doslej sta spremljali razvoj obnove gradu na Mirni dve knjigi. Napisal jih je Igor Sapač, izdal pa Studio 5 Mirna. Obe sta izšli v letu 2004 in bogatita vrednost nacionalnega spomenika Slovencev.

Prvi zvezek ohranja in dokumentira grad Mirna kot nacionalni spomenik. Z opisom in vodenjem po doslej obnovljenih delih gradu razkriva njegovo bogato zgodovinsko izročilo, ga komentira in vrednoti.

Drugi zvezek pa opisuje kriterije pristopa k do sedaj opravljenim konservatorskim posegom pri obnavljanju ruševin, ki so s tem same po sebi že tudi zgodovinski spomenik.

Zdaj je na vrsti še tretji zvezek, ki obravnava dokumentacijo dokazil o zgodovini gradu, njegovem razvoju skozi čase, mejnike njegovega nastajanja in postavlja vrednostne kriterije posameznih zgodovinskih in stilnih obdobj ter ga tako uvršča med najpomembnejša izročila naše civilne, politične in kulturne dediščine.

Med obravnavanimi listinami sta gotovo najpomembnejša dva dokumenta: Prvi je listina iz leta 1016, s katero je 15. aprila tega leta zahodnonemški rimski cesar Henrik II. podelil svoje posesti med rekami Savo, Savinjo, Sotlo in Mirno grofu Viljemu I. iz koroške dinastije Breško-Seliških. Ta listina je bila doslej že večkrat obravnavana v naši zgodovinski literaturi, do kraja pa ni bila nikoli objavljena in razložena. Zato iz nje ni bilo mogoče izčrpati vsega zgodovinskega sporočila, ki v novejšem zgodovinopisju odkriva nedorečene usode Mirnske doline. Druga listina pa je darilna listina kneginje Eme, žene Viljema I. Breško-Seliškega, iz leta 1043 ali 1044, s katero podeljuje Škrljevo šentrupertski župniji. Obe listini sta temeljni vir ne samo za zgodovino gradu na Mirni, ampak spreminjata celotno zgodovinsko gledanje na dolino reke Mirne, domnevno pa tudi določata njen pomen za zgodovino Slovencev in jugovzhodne Evrope, ki ga bo mogoče s ponovnim branjem teh listin in analizo spremljajočih

dogajanj zgodovinsko končno določiti z organiziranjem in vladanjem dinastije Breško-Seliških v Savinjski marki.

Z objavo dokumentiranih in objavljenih virov v tej knjigi se uvrščajo zgodovinske raziskave našega naroda v sam vrh slovenskega zgodovinopisja, saj se končni izsledki pričevanja v njih ne dajo predvideti. Pokrajinski dogodki tega dela Slovenije na prehodu v zgodovinsko dogajanje visokega srednjega veka od leta 1000 naprej so bili doslej komaj kaj poznani. Pri težkem branju in razumevanju zapisanih dejanj naj bralca razveseljuje spoznanje, koliko je še nedorečenih vrednot, ki jih za poznavanje evropske celine hrani ta košček njenega ozemlja in narod, ki živi na njem.

dr. Marko Marin

Na Mirni, novembra 2005

Zbirka srednjeveških listin – uvodno pojasnilo

Za srednjeveške listine imamo tiste, ki segajo do leta 1500.

Naša zbirka jih vsebuje 55. Vse razen prvih treh omenjajo Mirno ali njene prebivalce. Prva in druga sicer tudi omenjata Mirno, vendar kot potok, do katerega se je raztezalo od cesarja podarjeno ozemlje Savinjskega grofa Viljema II., tretja pa govori o vasi Škrljevo, ki jo je sv. Hema skupaj z drugimi, neimenovanimi vasmi podarila svojemu samostanu v Krki. A še za te listine, točneje prvo in tretjo, ugotavljamo, da nista prístni, ampak ponaredka. Vprašamo se, kaj to pomeni za verodostojnost podatkov, o katerih govorita.

Obe listini je ponaredil pisar Konrad, krški kaplan. Za to je seveda imel svoje razloge. Napravil je to v času med letoma 1170 in 1171, ko se je krška škofija prizadevala za osamosvojitve od Salzburga. Gospodarski temelj krške škofije, ustanovljene leta 1072, so bila posestva ukinjenega krškega nunskega samostana, ki ga je ustanovila sv. Hema leta 1043 in ga obdarila s svojimi bogatimi posestvi. Pri osamosvojitvenih prizadevanjih krške škofije je bilo dokazilo o drugotnem, ne salzburškem izvoru škofijskega premoženja bistvenega pomena. V pisarni krške škofije je sicer obstajal avtentičen zapis o dotaciji krškega samostana, ki je bil osnova kasneje ustanovljene škofije, toda ker ni imel ustrezne uradne oblike, se juridično nanj ni bilo mogoče sklicevati. Pisar Konrad je to spretno nadoknadil s ponaredkom, ki ga je verno prepisal iz že omenjenega zapisa ter mu dodal zahtevano obliko potrdilne listine nadškofa Balduina iz Heminoga časa. Dodal je še pojasnilo, da opatinjo svobodno volijo krški kleriki in meščani, kar naj bi bila smernica za nevmešavanje salzburške nadškofije v izvolitev vsakokratnega krškega škofa. Kaplan Konrad je nato originalni zapis uničil, ponaredku pa dodal še ponarejen pečat, kar je nenavadno, saj si je mogel pomagati z izvornim. Iz rečenega je jasno, da dejstvo o ponarejenosti omenjene listine ne dela vprašljive njene siceršnje vsebine. Priložnost je kaplan Konrad izkoristil tudi za to, da je ponaredil še eno listino. To je bila cesarska darovnica Heminemu sinu Viljemu II., ki ji je dodal še Heminu ime.

Krški škofiji je bilo namreč posebno veliko do tega, da se ve, da ustanovno premoženje škofije ni poklon salzburškega nadškofa Gebharda, ustanovitelja škofije (1072), marveč dediščina sv. Heme, ki je to premoženje dobila od cesarja. Ponaredek ni drugega kakor prepis originalne listine, s katere je bil vzet tudi pečat, in dodatek z imenom sv. Heme in njenega namišljenega sorodstva s cesarjem. Original je Konrad po opravljenem delu seveda uničil. Ohranjena pa je (in tu objavljena) potrdilna listina cesarja Konrada II. iz leta 1028, ki dokazuje, da ponaredek ni brez zgodovinske vrednosti.

Glede drugih listin dodatna pojasnila niso potrebna, pač pa na koncu knjige prinašamo iz njih zaključke, ki seveda nikakor nočejo biti zadnja beseda, ampak le vzpodbuda k nadaljnjemu raziskovanju zgodovine gradu Mirna in njenih prebivalcev.

Zbirka srednjeveških listin – regesti in izvirno besedilo

Št. 1

1016, april, 15, Bamberg

Cesar Henrik II. podari grofu Viljemu na prošnjo svoje soproge cesarice Kunigunde ter po posredovanju kölnskega nadškofa Heriberta in bamberskega škofa Eberharda določeno posest. V spomin na Hemo, njegovo mater in svojo sorodnico, ki je s svojim sinom zvesto služila cesarju, mu poklanja 30 kraljevih kmetij v Kozjem in kraljevo posest med rekami Savo, Savinjo, Sotlo in Mirno v Savinjski pokrajini in v Viljemovi grofiji skupaj z vsemi pritiklinami, med katerimi je tudi pravica do ribolova, lova in pobiranja mitnine. Z darovano zemljo lahko grof stori, kar želi, lahko jo proda, zamenja ali obdrži.

Ponarejena perg. listina v Koroškem deželnem arhivu v Celovcu. – Prepis v krški koptalni knjigi I, fol. 4v.

Objava tu po: Jaksch, Monumenta ducatus Carinthiae I (1896), str. 50–51, št. 12 (brez Jakschevih opomb o razurah, in korekturah). – Druge objave: Zahn, Urkunden-

buch des Herzogthums Steiermark I (1875), str. 44, št. 37. – Schumi, Urkundenbuch des Herzogthums Krain I (1882/3), str. 27, št. 17. Monumenta Germaniae, Diplomata III, str. 440, št. 346. – Regest: F. Kos, Gradivo za slovensko zgodovino III (1911), str. 24–25, št. 35.

C. ☩ In nomine sanctae et individuae trinitatis. Heinricus divina favente clementia Romanorum imperator augustus. ☩ Sicut multis p̄esse volumus ita multis prodesse debemus, ut qui ex debito fidelium servitutis gaudemus, ex fructu remunerationis eosdem gaudere nos debitores esse sciamus. Quapropter sciant omnes fideles nostri p̄sentes pariter et futuri, qualiter nos pro peticione dilectissimae coniugis nostrę Cunigundę imperatricis ac interventu Heriberti archiepiscopi Coloniensis ac Eberhardi episcopi Babenbergensis Willihelmo comiti predium quoddam dedimus <memores etiam domnę Hemmę suae matris, nostrae videlicet neptis, quia nobis unâcum filio satis devote sepe servivit. Pro hac quoque remuneratione eidem W(illihelmo)> in villa quae dicitur Traskendorf XXX regales mansos et insuper quicquid habemus inter fluenta Souuuę et Souņę Zôtle et Niriņę in pago Seuna in comitatu suo, in proprium tradidimus cum omnibus apertinentiis campis pratis pascuis silvis cum montibus et collibus venationibus aquis aquarumve decursibus piscationibus molendinis viis et inviis exitibus et redditibus quęsitis et inquirendis theloneis cum areis terris edifitiis cultis et incultis vel cum omni utilitate que ullo modo inde provenire poterit, ea ratione, ut liberam inde habeat potestatem faciendi quod velit, dandi vendendi commutandi vel sibi tenendi. Et ut haec nostrae traditionis autoritas per successiones temporum stabilis et inconvulsa omni permaneat evo, hanc imperialis precepti paginam inde conscribi ac manu propria corroborantes sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

☩ Signum domni Heinrici Romanorum invictissimi imperatoris – M – augusti. ☩

☩ Guntherius cancellarius vice Ercambaldi archicappellani recognov(it). ☩ S.

Data XVI kal. mai., indicti. XIII, anno dominicae incarnationis MXV, anno vero domini Heinrici secundi regnantis XIII, imperii autem II; actum Babenberc; feliciter amen.

Spreadaj vtisnjen pečat Henrika II.

Št. 2

1028, december, 30, Augsburg

Cesar Konrad II. potrdi na prošnjo svoje soproge in sorodnice kralja Henrika cesarice Gizele ter oglejskega patriarha Popona grofu Viljemu, svojemu fevdniku, tri starejše darovnice, med katerimi je na prvem mestu že omenjena potvorjena darovnica (iz leta 1016). Iz besedila te potrditvene listine je razvidno, vsebina darovane posesti v omenjeni listini ni potvorjena.

Orig. perg (A) v Koroškem deželnem arhivu v Celovcu. – Prepis (B) v krški kopalni knjigi I, fol. 6.

Objava tu po: Jaksch, Monumenta ducatus Carinthiae I (1896), str. 53–54, št. 15. – Druge objave: Zahn, Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark I (1875), str. 54, št. 45. – Schumi, Urkundenbuch des Herzogthums Krain I (1882/3), str. 30–31, št. 21. – Regest: F. Kos, Gradivo za slovensko zgodovino III (19011), str. 54–55, št. 84.

C. ☩ In nomine sanctae et individuae trinitatis. Chuonradus divina favente clementia Romanorum imperator augustus. Sicut multis prodesse^a ☩ volumus, ita multis prodesse debemus, ut qui ex debito fidelium servitutis gaudemus, ex fructu nostrae remunerationis eosdem gaudere faciamus. Quapropter sciant omnes nostri fideles presentes pariter et futuri, nos qualiter pro petitione dilectae coniugis nostrae Giselaе imperatricis augustae et Heinrici regis nostrae amantissimę prolis nec non Popponis venerabilis patriarchae fidei nostro Willihelmo comiti illos XXX regales mansos et in villa * Traskendorf et insuper quicquid Heinricus antecessor noster divae memoriae imperator habuit inter fluenta Souuuae et Sounae Zontlae et Nirinae in pago et in comitatu Sounae et sibi in proprium donavit, nec non ... [*besedilo, podano z malimi črkami, je insert iz prve darovnice, (tu objavljene listine št. 1). Sledi insert drugih dveh darovnic: najprej tretje (1025, maj, 11, Bamberg) in potem druge (1016, april, 18, Bamberg)*] ... concessimus atque hoc ipsum et cętera omnia prescripta per hoc nostrum imperiale preceptum confirmavimus atque corroboravimus ea videlicet ratione, ut prefatus Willihelmus de prenomnatis donis liberam dehinc habeat potestatem tenendi tradendi vendendi commutandi posterisque relinquendi vel quicquid sibi placuerit, faciendi. Et ut haec nostrae donationis et confirmationis auctoritas stabilis et inconvulsa omni permaneat aevo, hanc kartam inde conscrip-

---

^a napaka pisarja namesto preesse.

tam subtusque manu propria roboratam sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

✠ Signum domni Chuonradi invictissimi Romanorum imperatoris – M – augusti. ✠ S.

✠^u Odalricus cancellarius vice Aribonis archycappellani recognovit. ✠

Data III kalend. ian., indic. XII, anno dominicę incarnationis millesimo XXVIII, anno autem domni (Chuonradi)^b secundi regni V, imperii vero II; actum Auguste.

Vrtisnjen pečat Konrada II.

Št. 3

[1043–1044]

I.

[1043] 15. avgusta, ob posvetitvi cerkve v Krki, ki jo je dala sama zgraditi, podeli Hema cerkvi in krškemu samostanu vsa svojo posest v Krki in drugod v naštetih krajih, potem svoja posestva v Savinjski dolini z izjemo štirih navedenih vasi in Rajhenburga, ki ga je zamenjala s salzburškim nadškofom.

II.

[1044, brez datuma] Leto pozneje podeli Hema krškemu samostanu po svojem odvetniku Aribonu z dovoljenjem svojih klerikov in laikov dva dvora s 40 pripadajočimi kmetijami in vse vinograde razen dveh v trušenjski grofiji (Trixen). Navedenih je osem prič. Istega dne in pred istimi pričami podeli Hema z dovoljenjem svojih klerikov in laikov krški cerkvi Device Marije ter nunam in duhovnikom, ki tam služijo Bogu, grad Škrljevo in nekatere vasi.

Ponaredek, napisan na pergament velikosti 28,5x30 cm, deloma poškodovan od vlage, v Koroškem deželnem arhivu v Celovcu. – Prepis v Krški kopalni knjigi I, fol. 14v.

Objava tu po: Jaksch, Monumenta ducatus Carinthiae (1896), str. 57–60, št. 17. – Regest: F. Kos, Gradivo za slovensko zgodovino III (1911), str. 87–89, št. 126 (1043), str. 92, št. 129 (1044).

I. [1043] <Ego Balduuinus Iuuanensis ecclesię archipastor indignus.>
Christiane revelo universitati egregiam liberalitatem cuiusdam nobilis-

---

^b ime manjka v orig.

simę domine n(omine) Hemme comitis Willihalmi quondam uxoris sed plures annos iam in viduitate permanentis. Quę tota mente celo intenta basilicam in Carinthia in meo episcopatu in pago Gurka dicto in honore(m) sanctę Marię construxit congregationem sanctimonialium Christo iugiter servientium ex meo consilio inibi constituens, ad quam consecrandam me de Salzburg caritativis precibus allexit ...

Acta sunt hec XVIII kalend. septemb. celebrantibus nobis assumptionem sanctę Marię quo etiam die eandem ecclesiam consecravimus et sanctificando ibi abbatissam n(omine) Ita statuimus de cenobio sanctę Erintrudis in nostra civitate <communi omnium clericorum ac laicorum electione assumptam.>

II. [1044]

Anni vero circulo transacto sepe dicta domina H(emma) tradidit ad altare sanctę dei genitricis Marię et sanctimonialibus eidem altari servientibus in proprietatem cum manu advocati sui Aribonis clericis ac laicis collaudantibus Altanhof et curtem sancti Georii ... Huius rei testes sunt: Petholt, Willihalm, Hartnid, Suuitker, Ernust, Toterich, Aribo, Azman.

Uno eodemque die cum devoto clericorum ac laicorum consensu sub eisdem etiam testibus Chrilouua cum aliis villis quovis iure possessis tradidit ad altare sanctę dei genitricis Marię et sanctimonialibus ac clericis eidem altari servientibus in proprietatem. <Ut autem hec et omnia que post mortem suam intestata reliquerit, quorum omnium factam prius delegationem rursus innovando beatam dei genitricem Mariam loco filiorum heredem constituit, nullus unquam ab eadem ecclesia alienare vel diminuere possit, sed sub tuitione sancti P(etri) et beati R(ödbert)i securam libertate fruatur, nec non ut eiusdem libertatis lex futuris temporibus non ignoretur, rogatu eiusdem memorabilis domine H(emme) atque predictorum advocatorum suorum assensu hanc paginam inde conscribi feci omniumque clericorum ac laicorum collaudatione ad signum confirmationis in capite sigillari precepi adhibitis supradictis testibus.>

Spredaj, v desnem kotu zgoraj, vtisnjen (ponarejen) pečat nadškofa Balduina.

Št. 4

1168–1180

Stiški opat Aldeprand poklanja Mihaelu, gradbeniku samostanske cerkve v Stični, posestvo v Lahovčah pri (Zgornji) Dragi in ureja pravni položaj njegovih otrok iz zakona z ženo Matildo. Med pri-

čami se poleg menihov omenjajo Majnhard z Mirne (de Nideke), Wiker iz Ljubljane in Hartman z Reifensteina na Tirolskem.

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis (B) v Avstrijski nacionalni knjižnici na Dunaju, cod. 688, fol 183r.

Objava tu po fotografiji v: Golob, Srednjeveški kodeksi iz Stične (1994), str. 26, sl. 11. – Dosedanje objave: – Prva (in do zdaj najboljša): Denis, Codices manuscripti III/1 (1799), kol. 611–613. – Druga: Golob, Srednjeveški kodeksi iz Stične (1994), str. 195. – Tretja: Höfler, Folknandus ali Aldeprandus (2001), str. 135–136. – Objava regista.: Hermann, Illuminierte Handschriften (1926), str. 297. – Grebenc, Gospodarska ustanovitvev Stične (1973), str. 13–14, št. 6. – Povzetek vsebine: Zadnikar, Stična (1977), str. 43 (s fotografijo). – Mlinarič, Stiška opatija (1995), str. 65–66 (z navedbo literature v op. 142).

Problem datacije: Razlike v dataciji listine izvirajo iz razlik v dataciji opatovanja njenega izstavitelja opata Aldepranda. Tradicionalna vrsta opatov ga je enačila s Folknandom in ga postavljala v čas 1150–1180. Tako tudi Denis in drugi za njim. Mikuž, Vrsta stiških opatov (1941), str. 22, je prvi postavil možnost, da gre za dva opata. – Po Grebencu, Gospodarska ustanovitvev Stične (1973), str. 240, je Vincenc 1150 resigniral. »Sledi mu Folknand, ki umre kot vladajoči opat v Stični pred letom 1163. Za njim nastopi ponovno Vincenc, ki umre 23. 12. 1167 ali 1168. Sledi Aldeprand do smrti 8. 12. 1180.« (Aldeprand se omenja zgolj v pričujoči nedatirani listini). Čas Vincenceve smrti in Aldeprandovega nastopa postavlja Grebenc v članku Aus der Gründungsgeschichte von Sittich (1953), str. 163, op. 118, v leto 1167/68 z utemeljitvijo, da je bila menjava opata povod za potrdilno listino patriarha Ulrika iz leta 1169. Naslednika Perona postavljajo katalogi opatov v leto 1180. Tako pridemo do datacije listine 1168–1180. – Golob in za njo Mlinarič (oba na navedenem mestu) postavljata imeni opatov v obratnem vrstnem redu, zato datirata listino v čas 1156–1163 (namreč po dograditvi cerkve, ki je bila posvečena 1156, in pred ponovnim nastopom opata Vincenca 1163).

In nomine sanctę et individę Trinitatis. Aldeprandus dei gratia Siticensis monasterii dictus abbas cunctis Christi fidelibus huius paginę lectoribus vel auditoribus tam futuris quam presentibus innotescere cupimus, qualiter quidam homo nomine Michael natione latinus arte vero cementarius, tempore antecessorum nostrorum de longinquis provinciis adveniens, iam diu arte sua nostro monasterio plurimum profuit, unde et ab eisdem in predio ecclesię nostrę est substitutus, data domo et terra. Qui videlicet Michael quandam feminam nomine Mätthilth propriam domini Alberti de Wiselberch ecclesię nostrę advocati accepit in uxorem, eandemque cum facultatibus suis a predicto Alberto ad omnimodam libertatem redemit. Transactis autem aliquibus annis idem Michael secundo cum facultatibus suis a prefato Alberto liberos suos quos ex eadem uxore deo donatę genuerat ea conditione redemit, ut idem Albertus super altare s. Marię propria manu eos tali libertate donaret, quatenus

unum quodque eorum ab ineunte servicii ętatę censum trium nummorum annuatim ecclesię nostrę in die purificationis s. Marię persolveret. Sane predictum censum non solum ipsi verum etiam omnis posteritas eorum ad testimonium libertatis suę prefatus Albertus ecclesię nostrę advocatus eternaliter persolvendum statuit, ne forte aliqua spiritualis secularisve persona per potentiam eos ulla servitute subiciat aut opprimat. Quod ut verius credatur et a successoribus nostris in convulsum servetur, idem advocatus noster Albertus sigilli nostri inpressione, et testibus qui huic diffinitioni presentes aderant, corroborari monuit, nosque id fieri cum certo consilio fratrum nostrorum volenti animo annuimus. Testes ergo huius rei hi sunt. Maroldus tunc temporis armarius, Wirnt diaconus, Herbordus sacrista. Seculares vero, Meinhardus de Nideke, Rudegerus, Berhardus, Ernist, Hiltiprandus, omnes de Wiselberch, Wikerus de Lai-bach, Hartmannus de Rifenstāyn, et alii quam plures nobiles et medioc-res.

Št. 5

1211, avgust, 24, Slovenj Gradec

Istrski mejni grof Henrik IV. Andeški naznanja, da je krški škof Walther z njegovim dovoljenjem in s soglasjem njegove rodbine kupil za svojo škofijo od njegovih ministerialov Wintherja in Gotrvida iz Kranjske Gore neko posestvo na Štajerskem. Med številnimi spodaj naštetimi pričami je na prvem mestu Henrik Pris in takoj za njim Duringus z Mirne.

Orig. perg. listina (A) v Koroškem deželnem arhivu v Celovcu.

Objava zaključka listine z imeni prič tu po: Jaksch, Monumenta Carinthiae I (1896), str. 329, št. 430. – Druge objave: Zahn, Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark II (1879), str. 171–172, št. 114. – D. Kos, Celjska knjiga listin I (1996), str. 34, št. 9 (imena prič).

... Sunt autem hii testes nominati: Heinricus Prís, Duringus de Nideg-ge, Noppo, Kálho, dominus Gerlôh, Reinherus de Wolkinburc, Isinricus et frater suus Otto, Meinhardus Crimhilt, Heinricus de Insula, Engils-chalcus de Rabinsperc, Waltherus notarius^a et alii quam plures, dominus

---

^a nadaljevanje do konca pisano s temnejšim črnilom.

Gebehardus de S^vonegge, dominus Ortolfus de Gurgevelt, dominus Werianus de Hohinegge, dominus Heinricus de Rosinbach, dominus Vlschalculus de Rabinsperc.

Data apud Grâze, anno dominicę incarnationis MCCXI, indict. XIII, VIII kalend. septemb.; feliciter amen.

Št. 6

1215, oktober, 4, Oglej

Oglejski patriarh Wolfger daje s soglasjem in privolitvijo oglejskega kapitlja gospodu Janezu, opatu pri sv. Mihaelu in Monte v Pulju vodnjak s pristaniščem v dolini Pirin. Med pričami se omenja Zoppo (Šepavec) z Mirne.

Orig. perg. listina (A) v zbirki Fontanini (II, 333) v Biblioteki Marciani v Benetkah (po Joppiju). (Morda se danes nahaja v fondu Archivio proprio di Giusto Fontanini, fasc. 2, str. 333, v Državnem arhivu (ASV) v Benetkah.)

Objava tu po Joppiju: Joppi, Aggiunte inedite (1878), str. 17–18, št. 4 (po A). – Objava regesta: F. Kos, Gradivo za zgodovino Slovencev V (1928), str. 130–131, št. 241. – Omemba: M. Kos, Gradivo za historično topografijo (1975), str. 369.

Anno domini MCCXV, ind. III. die IV. intrante octubri. In presencia rogatorum testium quorum nomina legentur.

Dominus Wolfcherus dei gratia s. Aquilegensis sedis patriarcha de consensu ed voluntate capituli sui videlicet Aquilegensis dedit atque concessit domino Johanni abbati S. Michaelis de Pola in Monte fontanam de Vado Pirin cum portu presbitero Alegreto recipiente datam a prefato domino patriarcha vice et nomine prefati abbatis, ita quod predictus abbas suique successores in perpetuum habeant teneant et possideant prefatam fontanam cum portu, solvendo annuatim in festo omnium sanctorum unum bisancium nomine censi domino patriarche qui pro tempore fuerit. Pro supradicta fontana cum portu, et si accideret quod aliquo tempore patriarcha edificaret villam in confinio supradicte fontane, habitatores illius ville debeant habere aquam de predicta fontana.

Actum Aquilegie in caminata prefati domini patriarche feliciter. Qui presentes fuerunt dominus Stephanus Sextensis abbas, Henricus Aquilegensis archidiaconus, Wigandus prepositus S. Wolrici, Johannes prepositus S. Felicis, Philipus Tergestinus archidiaconus, Otto Civitaten-sis decanus, Rodulfus, Dietricus, Laurencius, Wolricus de Petris, Cuber-

tellus Aquilegensis canonici, Leonardus de Tricano, Zoppo de Nidech et alii quamplures.

Ego Omnebonum regalis aule iudex et notarius interfui et hanc cartam scripsi.

Št. 7

1226, januar, 13, Slovenj Gradec

Oglejski patriarh Bertold potrjuje šentpavelskemu opatu Konradu privilegije in posesti, ki so jih temu samostanu podelili njegovi predhodniki. Med pričami se omenja tudi Popon z Mirne

Orig. (A) izgubljen. – Vidimiran prepis (B) iz leta 1791 v Samostanskem arhivu v Št. Pavlu.

Objava zaključka listine z imeni prič tu po: Jaksch, Monumenta Carinthiae IV (1906), str. 151, št. 1899. – Objava odlomka z imeni prič: D. Kos, Celjska knjiga listin I (1996), str. 36–37, št. 13. – Regest: F. Kos, Gradivo za zgodovino Slovencev V (1928), str. 218–219, št. 435.

Pripomba: D. Kos, Celjska knjiga listin (1996), str. 271, navaja, da gre v tem primeru za Neideck na Štajerskem, vendar v knjigi Vitez in grad (2005), str. 191, op. 542, prav to listino navaja kot mirsko. Tako domnevata tudi Avgust Jaksch in Franc Kos; enako meni Milko Kos, Gradivo za historično topografijo (1975), str. 369.

... Huius rei testes sunt: Hertnidus archidiaconus Saunie, Luprandus archidiaconus Karinthie, Conradus canonicus Aquilegensis, Bertoldus plebanus de Grez, Bernhardus plebanus de Gvrnz, Heinricus plebanus de Mengozesburc, liberi Lupoldus et Willehelmus frater eius de Hoheneke, Conradus liber de Sounecke,^a Otto de Kungesperc, Poppo de Nydecke, Mathias dapifer de Clemona, Otto pincerna de Clemona et alii quam plures.

Acta autem sunt hec anno domini MCCXXVI, indictione XIII, idus ianuarii. Data in castro Windeschgrez in domo plebani; feliciter amen.

Ego Conradus sancti Felicis canonicus in Aquilegia et notarius eiusdem patriarche hanc cartam scripsi dedi et sigillavi.

---

^a D. Kos Sonnecke.

Št. 8

1226, januar, 13, Slovenj Gradec

Oglejski patriarh Bertold naznanja, da je poravnal spor med šentpavelskim samostanom in proštom v Dobrli vasi, ki je nastal zaradi neke samostanu pripadajoče kapele. Med pričami se omenja tudi Popon z Mirne.

Orig. perg. listina (A) v Državnem arhivu na Dunaju.

Objava zaključka listine z imeni prič tu po: Jaksch, Monumenta Carinthiae IV (1906), str. 152, št. 1900. – Objava odlomka z imeni prič: D. Kos, Celjska knjiga listin I (1996), str. 37, št. 14. – Regest: F. Kos, Gradivo za zgodovino Slovencev V (1928), str. 219–220, št. 436.

Pripomba: D. Kos, Celjska knjiga listin (1996), str. 271, navaja, da gre v tem primeru za Neideck na Štajerskem, vendar v knjigi Vitez in grad (2005), str. 191, op. 542, prav to listino navaja kot mirnsko. Tako domnevata tudi Avgust Jaksch in Franc Kos; ena-ko meni Milko Kos, Gradivo za historično topografijo (1975), str. 369.

... Testes autem sunt hii istius rei: Hertnidus archidiaconus Savnie, Lvprandus archidiaconus Karinthie, Chvnradus canonicus Aquilegensis, Bertoldus plebanus de Grez, Pernhardus plebanus de Gvrnz, Heinricus plebanus de Meingospurch,^a Hærtnidus^b (de) Gonwiz capellanus patriarch(e);¹ liberi Lvpoldus et Willehelmus de Hoheneke, Chunradus liber de Sovnecke, Otto de Kvngesperch, Poppo de Nideke, Mathias dapifer de Clemona, Otto dapifer^c de Clemona et alii quam plures.

Data in castro Windisch Grez in domo plebani, anno domini M CCXXVI, indict. XIII, idus ianuarii. Ego Chūnradus sancti Felicis canonicus in Aquilegia et notarius eiusdem patriarche hanc cartam scripsi sigillavi et dedi.

Ohranjen izstaviteljev zeleni pečat v skodeli na rdeče-rumeni pleteni svileni vrivci.

---

^a D. Kos Meingospurc.

^b D. Kos Hærtnidus de.

¹ samo patriarhov Kaplan je nova priča, vse druge so v istem vrstnem redu našete že v prejšnji listini.

^c tako A, namesto pravilnejšega pincerna (primerjaj prejšnjo listino).

Št. 9

1230

Stiški samostan kupi od bratov z Mirne polovico kmetije v Sobračah za 3 marke.

Orig. listina (A) izgubljena. – Regest v rokopisu Popis posestniških listin stiškega samostana (iz ok. 1784), str. 20 (v nemščini), v Nadškofijskem arhivu v Ljubljani, Serija Redovi, fasc. 1, Stična.

Objava tu po B. – Predhodna omemba: Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 24, št. 34/(30).

Opomba: Očitno gre za brata Majnharda in Henrika z Mirne, kakor ju navaja tudi Grebenc na navedenem mestu.

Kauff-brieff pro 1/2 hueben zu Schubrasß von brüdern von Neideck um 3 marck.

Št. 10

1244, junij, 5, Mirna

Oglejski patriarh Bertold pooblašča oglejskega dekana in kapitelj, da smeta vsakogar, ki bi s hudobnim namenom napadel ali si lastil njuno imetje, izključiti od božje službe in ga, če ne bo dal zadoščenja za storjeno škodo, kaznovati vse do izobčenja. Kdor se bo temu upiral, naj bo kaznovan na enak način. Dano pri Mirni, 5. junija 1244.

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis (B) v Kapiteljskem arhivu v Vidmu.

Objava zaključka listine tu po: Schumi, Urkunden und Regestenbuch des Herzogtums Krain II/1 (1884), str. 97, št. 129. – Objava regesta: F. Kos, Gradivo za zgodovino Slovencev V (1928), str. 398, št. 839.

Opomba: Očitno je bil patriarh Bertold leta 1244 na Dolenjskem. – Prim.: M. Kos, Oglejski patriarhi in slovenske pokrajine, v: ČZN 13 (1917), str. 15.

... Huius rei testes fuere Otto marchio prepositus s. Odorici, Verianus plebanus in Meingespurch, Albertus plebanus in Treven, Bertoldus canonicus s. Odorici, Arlongus, Lodoicus, magister Marsilius capellani nostri et alii quamplures. Datum apud Nidoch anno verbi incarnati MCCXLIV, indictionis secunde, quinto die iunii feliciter.

Št. 11

1246, september, 22, Brežice

Salzburški nadškof Eberhard II. naznanja, da so plemeniti bratje grofje Bogenski pred mnogimi leti z njegovim posredovanjem izročili svojo lastnino, to je krški grad in pripadajočo posest, salzburški cerkvi. Zdaj podeljuje bratoma Bertoldu in Gizelbertu s Krškega vse pravice, kakršne imajo drugi salzburški ministeriali. V primeru, da škof ne bi držal obljube, jima prepušča v fevd 40 mark dohodkov od treh posesti v okolici Brežic. Med pričami je naveden tudi Wulfing z Mirne.

Orig. perg. listina (A) v Državnem arhivu (HHStA) na Dunaju.

Objava odlomka z imeni prič tu po: Baraga, Gradivo za slovensko zgodovino 6/1 (2002), str. 49–50, št. 17. – Predhodne objave: Schumi, Urkunden und Regestenbuch des Herzogtums Krain II/1 (1884), str. 105–106, št. 138. – Zahn, Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark III (1903), str. 56–57, št. 4. – Regest: F. Kos, Gradivo za zgodovino Slovencev V (1928), str. 419–420, št. 889.

... Sunt eciam huius rei testes Otto prepositus Salzburgensis, Fridericus de Libenz, eiusdem ecclesie canonicus, Otto de Chunegesperch, Fridericus de Bettö, dominus Gotfridus de Richenburch, Cheltzo de Libenz, Levpoldus de Scharphenberch, Wlfingus de Nydeke, Fridericus Chlebsær, Prehtlinus de Twaroch et alii quam plures.

Št. 12

1250, avgust, 12, Stična

Oglejski patriarh Bertold potrjuje na prošnjo kostanjeviškega opata Rudolfa podaritev vseh desetih, ki jih je dobil kostanjeviški samostan od koroškega vojvoda Bernarda, kateri jih je imel v fevdu od oglejske cerkve. Med pričami nastopata tudi brata Henrik in Duringus z Mirne.

Orig. perg listina (A), Arhiv Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 009. – Prepis (B) iz 18. stol. v arhivu graščine Dol, fasc. 179, str. 277–278, prav tam.

Objava odlomka z imeni prič tu po: Baraga, Gradivo za slovensko zgodovino 6/1 (2002), str. 129–130, št. 112. – Predhodna objava: Schumi, Urkunden und Regesten-

buch des Herzogtums Krain II/1 (1884), str. 132–133, št. 169. – Slika pečata: Samostani v srednjeveških listinah (1993), str. 105. – Mlinarič, Stiška opatija (1995), str. 95.

... Testes autem fuerunt Chonradus abbas monasterii Siticensis Cysterciensis ordinis, Wargiendus vicedominus in Werdenech, magister Bertholdus Aquilegiensis canonicus, magister Luduicus plebanus Laybacensis, Paulus canonicus Ciuitatensis, Hermannus de Portis, Luduicus de Vtino, Prechtelinus de Lyetemberch, Henricus de Pvoch, Fridericus de Winech, Henricus et Duringus fratres de Nidech et alii quamplures.

Pečat izstavitelja ohranjen ločeno od listine.

Št. 13

1250, avgust, 13, Stična

Oglejski patriarh Bertold jemlje v varstvo stiškega opata in samostan ter potrjuje vse poimensko navedene posesti, ki jih je samostan pridobili v času do leta 1250 z ustanovami, zamenjavami ali nakupi. Med drugim je dobil samostan tudi posest: (6) od Majnharda z Mirne, ki je poklonil samostanu 2 hubi pri Temenici; (28) od Hermana z Mirne, ki je podaril samostanu eno hubo (tudi pri Temenici); (30) od Majnharda in Henrika z Mirne, ki sta podelila (oz. prodala) samostanu poldrugo hubo (v Sobračah); (31) od Hermana z Mirne, ki je podelil samostanu 5 hub v Dolah (pri Temenici).

Orig. listina (A) izgubljena. – Ohranjenih je 6 povzetkov (registov B–G), od katerih so pomembnejši: – Regest (B): Notata de monasterio Sitticensi, cod. MP 236, fol. 296v, v Metropolitanski knjižnici v Zagrebu; – regest (C) v kroniki stiškega samostana, Ms 152r, fol. 16v–18r, v Arhivu Republike Slovenije v Ljubljani – regest (D, v latinščini) v prepisu listin v Arhivu cistercijanskega samostana v Reinu pri Gradcu, B. lat. 9; – regest (G, v nemščini) Popis posestniških listin stiškega samostana (iz ok. 1784), str. 3–4, v Nadškofijskem arhivu v Ljubljani, Serija Redovi, fasc. 1, Stična.

Objava odlomka, ki zadeva Mirno, tu po: Baraga, Gradivo za slovensko zgodovino 6/1 (2002), str. 130–133, št. 113 (po D, latinsko), št. 113a (po G, nemško). Regesta D in G sta tu objavljena vsakokrat drug za drugim, vendar ločeno s pomišljajem.

Pripomba k tu objavljenem regestu: – V ogletem oklepaju so dodatki k regestu D iz drugih rokopisov istege regesta. – Odstavka 30 ni v registih B in C.

Anno 1250, die 13. augusti emanat a Bertholdo patriarcha instrumentum confirmationis variarum foundationum, permutationum, emptionum etc., ad abbatem Conradum directum. Donarunt autem monasterio vigore eiusdem:

... (6) Mainardus de Neidek mansos II [apud Temenizh] – bey Timiniz 2 hüben von Meynhard von Nüdekh. ... (28) Hermanus de Neidek mansum unum – bey Timiniz 1 huben von Herman von Nidekh. ... (30) Mainhardus et Henricus de Neidek mansum I et dimidium – ibidem [bey Schubrass] 1 [huben] von Meynhard und Heinrich von Nidekh. (31) Hermanus de Neidek mansos V [apud Dulach] – bey Dulach 2 von Herman von Nidekh. ...

Acta sunt haec Sitticii.

Št. 14

1250, september, 3, Kamnik

Oglejski patriarh Bertold in Ulrik III. Spanheimski, sin koroškega vojvoda Bernarda, skleneta zavezništvo proti goriškemu grofu. Srečala sta se v Mengšu in se ob tem sporazumela, da dobita Ulrik in njegova žena Agnes vse pravice na gradu Višnja gora pod pogojem, da se odpovesta vsem gozdnim in sodnim pravicam nad podložniki, ki spadajo pod oglejske gradove Vernek, Lihtenberk in Mirno, ter nekaterim drugim pravicam. Patriarh obljubi Ulriku tudi grad Mengeš, ta pa se obveže, da bo pomagal patriarhu v boju proti njegovim sovražnikom.

Orig. perg. listina (A) v družinskem arhivu grofov Thurn-Valsassina v Ziraccu v Furlaniji, Italija.

Objava odlomka, ki zadeva Mirno, tu po: Baraga, Gradivo za slovensko zgodovino 6/1 (2002), str. 136–138, št. 118 (tam so navedene tudi predhodne objave).

In nomine sancte et individue trinitatis amen. ... Noverint igitur presentes et futuri presens scriptum inspecturi, quod constitutis apud Mengosburch domino Bertholdo venerabili patriarcha Aquilegiensi et nobili viro Vlrico filio domini Bernardi illustris ducis Karinthie, dominus patriarcha petivit ab eodem, ut contra Meynardum comitem Goricie et eius complices, werram domino patriarche moventibus^a, astaret sibi. Idem

---

^a A namesto moventes

vero Vlricus petiit e converso, quod dominus patriarcha nepti sue domine Agneti uxori ipsius daret castra Wiselberch et Mengosburch, in quibus asseruit se ius habere. Super quibus tandem taliter concordaverunt, quod dominus patriarcha prefate nepti sue et domino Vlrico marito ipsius nomine eiusdem domine dedit et assignavit in castro Wiselberch ius, quod in ipso habuit vel habere visus fuit, tali pacto, quod tam ipsa quam consors ipsius dominus Vlricus prefatus renunciaverunt omni iuri forestarie, quod se habere dicebant de bonis et hominibus ecclesie Aquilegiensis, pertinentibus ad castra Werdenech, Liechtenberch et Nidech, nec debent super bonis et hominibus, ad dicta castra pertinentibus, iudicium sibi aliquod de cetero vindicare. ...

Actum in cappella superiori castri inferioris de Stain, anno domini M^oCCCL, die [III] intrante septembri, VIII indict.

Ego Weççelo quondam domini Henrici de Bvia imperiali auctoritate notarius hiis omni[bus inter]fui et rogatus scripsi et corroboravi.

Št. 15

1261, november, 24, Čedad

Oglejski patriarh Gregor de Montelongo in koroški vojvoda Ulrik III. Spanheimski se poravnata glede oglejske posesti na Kranjskem in Štajerskem. Za poravnavo povzročene škode pokloni vojvoda oglejski cerkvi določeno posest na Krasu in v Furlaniji, sicer pa ji vrne vso odvzeto posest in gradove ter obljubi, da bo v roku treh let ponovno pozidal grad Vernek. Poklanja ji tudi Ljubljano in njej pripadajoče gradove, a jih hkrati dobi od patriarha zase in za brata Filipa ter njune dediče nazaj v fevd, in sicer skupaj s Kranjem in z jurisdikcijo nad Kranjsko marko, vendar patriarh od tega izrecno izvzema vse pravice nad oglejskimi posestmi krog Mirne in Lihtenberka. Ulrik dobi v fevd tudi Slovenj Gradec, vendar le za časa življenja. V nadaljevanju so natančno določeni pogoji in okoliščine za veljavnost sklenjene pogodbe.

Orig. perg. listina (A, poškodovana od vlage) v Državnem arhivu v Benetkah, v zbirki Miscellanea, Atti Diplomatici e privati sec. XIII, busta 5, no. 152.

Objava odlomka, ki zadeva Mirno, tu po: Jaksch, Monumenta Carinthiae IV (1906), str. 573, št. 2761. – Starejša objava: Schumi, Urkunden und Regestenbuch des Herzogtums Krain II/2 (1887), str. 223–228, št. 290.

In nomine Christi amen. Anno a nativitate eius millesimo ducesimo sexagesimo primo, quarte indictionis, apud Ciuitatem in camera patriarchali, die septimo exeunte mensis novembris, presentibus ... Ipse dominus dux ibi presentialiter fecit iurare dominum Rudelinum castellanum de Leybaco ipsi domino patriarche fidelitatem, sicut delesmanus domino suo, iurando nichilominus fidelitatem ipsi domino duci, sicut vasallus domino suo ... dictus dominus patriarcha investivit dictum dominum ducem pro se et heredibus suis ... ad rectum et [legal]e feudum de Leybaco cum omnibus pertinentiis suis et castris supradictis. Preterea memoratus dominus patriarcha pro bono pacis et concordie investivit sepedictum dominum ducem pro se et heredibus suis legitime descendentibus ad rectum et legale feudum de Crenenburch et tota iurisdictione[m]archie Carniole exceptis iurisdictionibus et dominio ex antiuuo infeudatis, hoc tamen expresse et expressim dicto, quod ipse dominus dux nullam iurisdictionem habeat super bonis ecclesie Aquilegensis vel super hominibus aut bonis ministerialium et hominum ipsius ecclesie nec ius forestarie petatur ab ipsis et exceptis etiam arimannis qui sunt circa Nidech et Lietberch et in partibus illis. Item ipse dominus patriarcha investivit dictum dominum ducem solummodo ad vitam ipsius tantum de Greç cum omnibus adiacentiis et pertinentiis suis ... In cuius rei memoriam et stabilem firmitatem memorati domini patriarcha et dux duo inde instrumenta similia confici et quodlibet eorum utriusque sigillo pendentem [commu]niri iusserunt.

S.N. Ego Iohannes de Lupico sacri imperii publicus notarius hiis omnibus presens interfui rogatus et de mandato supradictorum dominorum patriarche et ducis [du]o scripsi similia instrumenta in formam publicam reducendo.

Oba viseča pečata sta izgubljena.

Št. 16

1265, junij, 14, cerkev sv. Janeza na Mirni

Ulrik III. Spanheimski, vojvoda Koroške ter gospod Kranjske in Slovenske marke, naznanja, da nimata ne on ne njegov deželni sodnik nobene sodne oblasti na zemlji freisinške cerkve, to je ne v Gutenwerdu ne drugod po Slovenski marki, izvzeti so samo primeri krvnega delikta, tatvine in posilstva. Dano v cerkvi sv. Janeza blizu gradu Mirne.

Orig. listina (A) izgubljena. – Insert (B) v listini kralja Otakarja, 1274, april, 17, Hochstift Freising, Urk. 118, in (C) v prepis iz 13. stol. (poškodovanem od vlage) v freisinški kopalni knjigi, HL Freising 2, fol. 132 v Bavarskem državnem arhivu v Münchnu. – Insert (D v nemškem prevodu) v listini vojvode Viljema Avstrijskega 1396, februar, 27, prav tam, Hochstift Freising, Urk. 381.

Objava zaključka listine tu po: Schumi, Urkunden und Regestenbuch des Herzogtums Krain II/2 (1887), str. 269–271, št. 346 (po B). – Omemba: Appelt, Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark IV (1975), str. 306, št. 507.

... Datum iuxta castrum Nidekk in ecclesia sancti Johannis, anno domini millesimo ducesimo sexagesimo quinto, XVIII. kal. iulii.

Št. 17

1275, april, 9, pri Turjaku

Friderik z Mirne naznanja, da je s soglasjem žene, otrok in svoje sestre Elizabete prodal stiškemu opatu Konradu in samostanu svojo vas Zagorico (pri Velikem Gabru) z vsemi pritiklinami za 36 mark srebra dunajske teže. Obljublja, da ne bo več pobiral v njej desetine, ki jo je nekoč dobival, niti odvetščine ali nadlegoval tamkajšnjih ljudi z zahtevo po prenočevanju ali s kakimi drugimi večjimi ali manjšimi služnostmi. Za poroka postavlja Bertolda »de Gierzel«, ki s svojo vasjo »Sacijs« jamči, da ne bo nihče oporekal prodaji. Samostanu pripada omenjena vas, dokler ne bo Zagorica prosta vseh morebitnih ugovorov. Da tudi kasneje ne bo o tem nobenega spora, je izstavitelj listine, ker sam nima pečata, zaprosil plemenita moža, gospoda Ditrika s Šumberka in gospoda Hertvika z Oble Gorice, da sta opremila listino s svojima visečima pečatoma. Med pričami so našteti stiški prior s štirimi menihi, oba pečatnika in štirje laiki. Narejeno pri Turjaku, 5. dne aprilskih id leta 1275.

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis (B) iz 18. stoletja v Zbirki kupnih listin, št. 2, v Samostanskem arhivu v Stični. Regest: Puzel, Idiographia (1719, rokopis), str. 37.

Objava tu po B. – Objava regista: Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 36–37, št. 68.

Notum sit omnibus praesens scriptum intuentibus praesentibus et futuris, quod ego Fridericus de Neydekh de consensu et voluntate uxoris

meae ac liberorum et sororis meae Elisabeth caeterorumque omnium heredum meorum vendidi iusto titulo domino Chunrado abbati, et conventui in Sittich villam meam Zagoriz dictam pro triginta sex marcis argenti de pondere Wiennensi, quod in promptu mihi solverunt, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis cultis et incultis quaesitis et inquirendis et cum omni prorsus utilitate, quae ad praesens ibidem habetur vel exinde elici poterit in futurum, ut eam possint et debeant libere et absolute possidere perpetuo pleno iure. Promissi quoque, quod occasione decimae, quam ibidem recipere consuevi, vel nomine alicuius defensionis vel advotatae(!) nihil ab eisdem hominibus debeam extorquere nec eos pernoctationibus vel quibuscumque servitiis magnis vel modicis aliquatenus perturbare. Ad maiorem quoque cautellam obligavi super eadem venditione fide iussorem dominum Pertholdum de Gierzel, ut si forte aliquis haeredum vel amicorum seu quicumque hominum praedictam villam ordine iudiciario impetierit, hanc impetitionem seu vexationem ipse redimere teneatur. Alioquin praedicti abbas et conventus villam ipsius domini Pertholdi, quae Sacijs vocatur, tamdiu tenebunt, quousque praedicta villa Zagoriz ab omni onere impetentium fuerit absoluta. Ne igitur super hac conventionem aliqua imposterum calumnia valeat suboriri, quia proprio sigillo carui, nobiles viri dominus Dietericus de Schonenberch et dominus Hertwicus de Walchenberch litteram hanc ad petitionem meam sigillorum suorum pendentium robore munierunt. Huius rei testes sunt: frater Chunradus tunc prior, Cholomanus cellerarius, Albertus frater praedicti abbatis, Hainricus camerarius, Chunradus magister conversorum fratres monasterii Sitticensis. Laici vero dominus Hertwicus de Valchenberch, dominus Dietericus de Schonenberch, dominus Herrandus, Mainhardus filius domini Herbardi, Otto filius domini Mainhalmi de Awersperch, Bernhardus de Zobelsperch et alii quam plures. Actum anno(!) Anno domini MCCLXXV apud Awersperch 5to Idibus Aprilis.

Št. 18

1275, [april, 9]

Štiški opat Konrad in samostanska skupnost izjavljajo, da so na prošnjo reinskega opata Bernarda in v njegovem imenu kupili od Friderika z Mirne 9 hub v vasi Zagorica in od ljubljanskega meščana Janeza Waizmanna 4 hube v Notranjih Goricah.

Orig. perg. listina (A) v Arhivu samostana Rein. – Prepis (B) v Deželnem arhivu v Gradcu, listina št. 1033a. – Regest: Puzel, Idiographia (1719, rokopis), str. 38.

Objava odlomka tu po: ppelt, Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark IV (1975), str. 346–347, št. 580. – Starejša objava: Otorepec, Gradivo za zgodovino Ljubljane VII (1962), št. 3. – Objava regesta: Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 37, št. 69. – Prim.: Mikuž, Vrsta stiških opatov (1941), str. 27. – Omemba: Valvasor, Die Ehre (1689), Buch XI, 397 (Valvasor navaja kot vir rokopis iz Stične).

Dorsalna notica iz 14. stol.: Super predio in Karnyala empto.

Nos frater Chvnradius dictus abbas et conventus in Sytik notum facimus presentibus et posteris volumus declarari, quod ad petitionem reverendi patris nostri domini Wernhardi tunc abbatis in Rvna comparavimus quasi sub titulo nostre domus pro quadam cautela pro pecunia tamen sue domus a quodam nobili nomine Friderico dicto de Neydek quandam villam vocatam Zagoriz habentem novem mansos pro triginta sex marcis argenti wienensis ponderis, secundum quod in instrumentis predicti nobilis super hoc confectis plenius continetur. Insuper emimus eodem iure a quodam cive Laybacensi nomine Iohanne, cognomento Waizman quatuor mansos sitos in loco, qui wlgo dicitur zen Pvheln ... Actum anno domini M^oCC^oLXXV.

Od pečata ohranjen le mali fragment na pergamentnem traku.

Št. 19

1275, september, 6

Friderik, sin pokojnega Hermana z Mirne, priznava, da ima v skladu z oglejsko listino iz leta 1275 v fevdu v nadaljevanju našteteto posest v različnih vaseh, med katerimi je mogoče lokalizirati (3) Rakovnik, (4) Viher, (5) Laknice pri Mokronogu (ali Lukovecu pri Mirni) in (6) Cirknik pri Šentrupertu (ali Mirni), pri katerem omenja desetino »po nemškem načinu«.

Orig. Listina (A) izgubljena. – Regest (B) v rokopisu Monumenta patria Forii Iulii, fol. 95r, v Državnem arhivu v Vidmu, Fond Patriarhat. – Regest (C) v Mestni knjižnici v Vidmu. – Regest (D) iz 14. stol. v kodeksu Odoricus Andreae de Susannis, Thesauri claritas, v Državnem arhivu v Vidmu.

Objava tu vseh treh regestov: – B po prepisu Franca Kosa v rokopisni zapuščini dr. Milka Kosa, fasc. 4, zvezek z izpiski virov za Goriško, str. 464, na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU. C po objavi G. Bianchija, Documenta historiae Foroju-

liensis, v: AKÖG 22 (1860), str. 406, št. 398. – D po objavi G. Bianchija, *Thesaurus ecclesiae Aquilegensis* (1847), str. 151, št. 291.

(B) Investitura Federici quondam Hermani de Nidech iure recti et legalis feudi unius villę vocatę (1) Zopa apud Neidech, mansorum quinque in loco dicto (2) Varm, mansorum trium in loco (3) Crespach, mansorum trium in loco qui dicitur (4) Vhrim, in eodem loco unius, item trium in loco dicto (5) Lagence, item quatuor apud (6) Cynim, et omnes decimas spectantes ad dictam villam et mansos iuxta morem Theutonicorum ec. Manu ser Ioannis de Lupico notarii.

(C) Investitio Federici quondam Hermani de Rudech(!) jure recti et legalis feudi de villa de (1) Zoppa apud Neydroch^a de quinque mansis in (2) Varm, de tribus mansis in (3) Crespach, de quatuor mansis in (4) Vhrim(!), de tribus mansis in (5) Lagense, de quatuor mansis apud (6) Tynim, et de omnibus decimis spectantibus ad dictam villam et eisdem mansis, iuxta morem Theutonicorum.

(D) Fedricus(!), filius quondam Ermanni de Neudet(!), fuit confessus habere in feudum ab ecclesia Aquilegense unam villam, que vocatur (1) Zopa apud Neudet. Item mansos quinque in loco qui dicitur (2) Vorci. Item mansos tres in loco qui dicitur (3) Crespach. Item mansos tres in loco qui dicitur (4) Uhrinus. Item in eodem loco unum mansum. Item mansos tres in loco, qui dicitur (5) Galenect. Item quatuor mansos apud (6) Grinum. Item omnes decimas, que attinent ad dictam villam et ad dictos mansos, secundum morem Theutonicorum, salvo plus vel minus etc. ut constat publico instrumento scripto anno domini MCCLXXV.

Št. 20

1280

Vulfing z Reifensteina (na Tirolskem) izda listino za stiški samostan. Kot priča je naveden Friderik z Mirne.

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis odlomka (B) Posthuma Sitticensia v: Austria sacra IV/7 (1786), str. 376.

Objava tu po B.

Wulfingus(!) de Reifenstein etc. Testis Fridericus de Negdek.^a

---

^a *namesto Neydek.*

Št. 21

1288, februar, 14, Čedad

Notarski zapis o zahtevah oglejskega patriarha do koroškega vojvode: Oglejski patriarh Rajmund je v prisotnosti naštetih prič zahteval od vojvoda Majnharda Koroškega, naj mu vrne Ljubljano z vsemi gradovi, ministeriali, posestvi in pravicami, kar vse je koroški vojvoda Ulrik III. nekoč poklonil Ogleju kot odškodnino. Dalje je zahteval vračilo desetine od župnij Škrljevega (Šentrupert), Bele Cerkve in Trebnjega in miren odhod z gradu Mokronog, ki ima 60 mark dohodkov, oz. je zahteval plačilo 1.000 mark, ki jih je vojvoda Ulrik nekoč obljubil patriarhu kot odškodnino za storjeno škodo. Dalje je zahteval oglejski cerkvi pripadajoče gradove Lihtenberk, Vernek in Mirno in še 2.000 liber malih veronskih novcev, katere je nekoč koroški vojvoda Ulrik obljubil patriarhu Gregorju. Po Majnhardovem odgovoru, da mora o tem najprej razmisliti in se posvetovati, je imenoval patriarh tri pooblaščenca, ki naj bi izposlovali vojvodov odgovor.

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis (B) v Kapiteljskem arhivu v Vidmu. – Prepis (C) v Štajerskem deženem arhivu v Gradcu (Bianchijev rokopis, št. 4, fol. 64).

Objava odlomka, ki zadeva Mirno, tu po: Wiessner, Monumenta Carinthiae VI (1958), str. 54–55, št. 79 (po C).

In nomine domini amen. ... .. dominus Raymundus patriarcha Aquilegensis instanter petiit a domino Maynardo illustri duce Karinthie, ut sibi et Aquilegensi ecclesie restitueret ac pacifice dimitteret ac quiete Laybachum cum castris, prediis, ministerialibus ac aliis iuribus et pertinentiis ad illud spectantibus, que omnia ad ipsum et Aquilegensem ecclesiam pertinere noscuntur ... Item petivit sibi et dicte ecclesie restitui et assignari castra Lyttemberch, Werdhenek et Nedek, que ipse detinet, cum illa pertineant ad ipsum et Aquilegensem ecclesiam. ... .. Super quibus dictus dominus dux respondit, se velle deliberare et habere concilium et postea respondebit. Unde dominus patriarcha predictus commisit dominis Adalgero episcopo Feltrensi et domino Rantulfo Aquilegensi et Bernardo Civitatensi decanis et eos suos fecit nuntios ad recipiendam responsionem super predictis a domino duce prefato.

Št. 22

1288, februar, 14, Čedad

Notarski zapis o odgovoru koroškega vojvode na patriarhove zahteve: Koroški vojvoda Majnhard je v navzočnosti naštetih prič odgovoril poslancem patriarha Rajmunda najprej glede Ljubljane: Izjavil je, da jo je dobil od rimskega kralja Rudolfa I. (Habsburškega) in da se je pripravljen pokoravati kraljevi odločitvi, potem ko bo kralj zaslišal poslanca, ki ju bosta skupaj s patriarhom poslala k njemu. Gradove Mirno, Lihtenberk in Vernek je bil pripravljen patriarhu vrniti in se poravnati z ministerialom Bertoldom s Soffumberga, s katerim se je bil sprl in ga oblegal v gradovih Lihtenberk in Mirna, ker je prelomil pogodbo z njim in je ostal zvest patriarhu.

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis (B) v Kapiteljskem arhivu v Vidmu.

Objava odlomka, ki zadeva Mirno, tu po: Wiessner, Monumenta Carinthiae VI (1958), str. 55–56, št. 80. – Objava regesta: Otorepec, Gradivo za zgodovino Mokronoga, v: Trg Mokronog (2003), str. 190, št. 17.

... prefatus dominus dux predictis nunciis domini patriarche super predictis hoc modo respondit, inprimis super Laybacho cum castris, prediis et ministerialibus et aliis iuribus et pertinentiis ad illud spectantibus respondit, quod illa tenebat nomine serenissimi domini Rodulfi incliti Romanorum regis et paratus erat, nuncium suum unacum nunciis dicti domini patriarche ad ipsum dominum regem super hiis mittere et de ipsis facere, sicut dominus rex duxerit ordinandum, sive de restituendo sive de aliud faciendo. Super castris vero Nedek et Lyettemberch et Werdenech respondit, quod cum Bertoldus de Sorphemberch, qui Lyettemberch et Nedek tenebat, contratam offenderet, ipse dominus dux illa obsedit et finaliter illa sub tali pacto sibi per dictum Bertholdum assignata fuerunt, assignanda ipsi^a domino Gregorio patriarche, quod ipse dominus dux ipsum debeat reformare gratie domini patriarche, alioquin illa sibi debeat restituere, unde ipse dominus dux paratus erat ipsi^a domino patriarche restituere atque predictum dominum Bertholdum ad gratiam suam recipere. ...

---

^a verjetno napačno namesto ipsa.

Št. 23

1293

(B) Jeuta z Mirne (C) oz. Perta z Mirne, vdova po Fricu z Mirne, – (B) proda stiškemu samostanu tri hube v Globodolu (pri Mirni Peči) in si izgovori grob v stiški cerkvi.

Orig. listina (A) izgubljena. – Regest (B, v latinščini): Puzel, Idiographia (1719, rokopis), str. 43. – Povzetek (C v nemščini): Posthuma Sitticensia v: Austria Sacra IV/7 (1786), str. 377 (1293, prvi del).

Objava tu po rokopisu B in tisku C (Posthuma Sitticensia), kakor zgoraj. – Objava regista: Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 42, št. 93. – Omemba: Valvasor, Die Ehre (1689), Buch XI, str. 397 (Valvasor navaja tri vire: deželni rokopis, rokopis iz Stične in svojo zbirko).

(B) Domina Jeutha de Neydegkh monasterium beatae Virginis de Sittich tribus mansis in Teyffenthall sitis dotat, petitque sepeliri hic in ecclesia Sitticensi, prouti in vita sibi sepulturam deligendo obtinuit.

(C) Pert von Neudekh nach ihren Ehewürten Fritzen von Neudek etc. ...

Št. 24

1293

Volfgang Gall – (B) gradiščan na Kravjeku, – (C) bližnji sorodnik oz. dedič Vulfinga z Reichensteina (Reifensteina na Tirolskem?) – (B) zamenja s samostanom tri hube, dve v dolini in tretjo na gori (na Brezovem), za tri hube v Biču. – (C) Priče: Vošalk Gal, Winter z Mirne, Wicker iz Višnje Gore in Irkel s Kravjeka.

Orig. listina (A) izgubljena. – Povzetek prvega dela (B v latinščini): Puzel, Idiographia (1719, rokopis), str. 43. – Povzetek z imeni prič (C v nemščini): Posthuma Sitticensia v: Austria Sacra IV/7 (1786), str. 377 (1293, drugi del).

Objava tu po rokopisu B in tisku C (Posthuma Sitticensia), kakor zgoraj. – Objava regista: Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 42, št. 94 (prvi del). – Mlinarič, Stiška opatija (1995), str. 117 (prvi del).

(B) Dominus vero Wolffgangus Gall burgravius in Weinegkh contulit duos mansos in quadam valle non procul loco agnominis sitos, et unum in Pirsch pro tribus aliis in Fitsch sitis.

(C) ... mit Gallen des nächsten Erben Wolfings von Reichenstein etc. Gezeugen: Uschalch der Galle, Winter von Neydeckh, Wicker von Weichselberg, Irkel von Wineck.

Št. 25

1300, april, 17

*Henrik iz Gabra (pri Stični) proda s soglasjem svoje žene Kuni-
gunde stiškemu samostanu travnik poleg vasi Bratence za 6
oglejskih mark. Med pričami nastopa tudi Merklin z Mirne.*

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis (B) iz 18. stol. v Zbirki kupnih listin, št. 7, v Samostanskem arhivu v Stični. – Regest s seznamom prič (C), Posthuma Sitticensia v: Austria sacra IV/7 (1786), str. 378.

Objava tu po B. – Objava regesta C s seznamom prič v: Posthuma Sitticensia, kakor zgoraj. – Novejša objava regesta: Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 43, št. 101.

Actiones hominum cito a memoria dilabuntur, si non scripto aut testi-
bus idoneis perennentur. Ea propter ego Hainricus de Hagenbuech
notum facio tam praesentibus quam futuris hanc paginam inspecturis,
quod ego cum voluntate uxoris meae Chunigundis et omnium heredum
eius consensu et favore vendidi domino Hainrico venerabili abbati
monasterii Sitticensis pratum unum situm iuxta villam quae vocatur Ad
fratres pro sex marcis Aquil(egensibus) pro iusta et libera proprietate
praedicto monasterio cum omni iure perpetu(u)m possidendum. Ita
tamen, quod ipsum pratum rusticus Marse dictus teneat et utatur libere
usque ad terminum vitae suae ipsoque defuncto ad praelibatum monaste-
rium statim redeat pleno iure. Porro si infra X annos et unum diem pro
supradicto prato monasterium et conventum Sitticense quisquam impeti-
erit quoquo(!) modo et praefatum obtinuerit pratum iure forsitam(!) meli-
ori, tunc ego Hainricus dictus de Hagenbuech et haeredes mei supradic-
tum monasterium Sitticense ab omni impetitione tenemur reddere libe-
rum et quietum, et omne damnum quod monasterium per huiusmodi
receperit memoratum de omnibus bonis et praediis quae habemus plena-
riam debet recipere restaruationem contradictione qualibet non obstante.
Et quia sigillum proprium non habui, praesentem paginam in testimoni-
um firmitatis cum sigillis domini Mainzlini et Alberonis de Hopfenbach

volui communire, testibus subnotatis scilicet: Merchlinus de Neydek,^a Hainricus de Glogewiz et Heizlinus filius eius, Bielj officialis noster, Jacobus sententiarius, Bernhardus de Duelach, Albero de Tempniz et alii quam plures fide digni. Actum anno domini MCCC in octava pascae.

Št. 26

1305, november, 6, Videm

Oglejski patriarh Ottobonus sklene v prisotnosti naštetih prič z zastopniki koroških vojvod Otona in Henrika mir za oglejsko cerkev in deželo Furlanijo za dobo šest let v devetih točkah. Četrta točka vsebuje najemno pogodbo za grad in pokrajino Slovenj Gradec in za gradove Devin, Trebnje, Mirno, Verdenek in Lichtenberk za dobo 30 let, s tem da dobi patriarh od koroških vojvod vsako leto po 1.000 liber malih veronskih novcev; s svoje strani obljublja patriarh koroškim vojvodom vojaško pomoč proti vsakomur, razen proti papežu in rimskemu kralju.

Orig. perg. listina (A) v državnem arhivu (HHSa) na Dunaju. – Prepis (B) iz 18. stol. v Štajerskem deželnem arhivu v Gradcu.

Objava odlomka, ki zadeva Mirno, tu po: Wiessner, Monumenta Carinthiae VII (1961), str. 118–120, št. 310.

... pro statu pacifico tocius terre Fori Julii ac evitandis dampnis gravibus et periculis, quibus Aquilegensis ecclesia subiacebat, ad talem compositionem et concordiam devenerunt, videlicet:

[I.] ... [II.] ... [III.] ... quod iidem domini duces sacramentis propriis ad dictam restitutionem, ut premittitur, faciendam et cum cautione ydonea nobilium Karinthie et Carniole nec non ad observationem omnium predictorum et subscriptorum tam per sacramenta propria quam duorum comitum et quatuor ministerialium ex potioribus Kanrinthie se solempniter obligabunt. [IV.] Et hoc nominatim pro salario triginta milium librarum Veronensium parvorum, pro quibus dictus^a dominus patriarcha suo et Aquilegensis ecclesie dedit et assignavit locationis nomine prefatis procuratoribus recipientibus procuratorio nomine predictorum dominorum ducum et pro ipsis usque ad triginta annos proxime venturos

---

^a tako C, Heidek B.

^a v tiskanem besedilu listine dictum (verjetno tiskarska napaka).

castrum et contratam de Windisgraz, castra de Tiven, Treven, Neydeck, Werdenek et Lietemberch cum omnibus iuribus iurisdictionibus predictis et pertinentiis ipsorum, que omnia dicte partes asserebant ibidem ad Aquilegensem ecclesiam pertinere et que dicti domini duces seu alii nunc tenent et possident et hactenus possederunt ac omnia et singula spectantia ad Aquilegensem ecclesiam, que per quoscumque in partibus Karinthie, Carniole et Marchie detinentur iniuste, ita quod ipsi domini duces castra, terras et bona huiusmodi nomine locationis habeant, teneant et presideant libere usque ad terminum antedictum ... quodque anno quolibet predictorum defalcentur ipsi domino patriarche mille libre parvorum de dicta pecunie summa pro fictu bonorum predictorum, que manutenere et defendere promisit, quantum in eo erit, et eisdem dominis^b ducibus astare contra omnem personam, domino papa et domino rege Romanorum ac eius liberis dumtaxat exceptis ...

Ohranjena sta oba pečata, 1. patriarha Ottobona v rdečem vosku; 2. oglejskega kapitlja.

Št. 27

1328, junij, 24

Markel z Mirne, brat Kunigunde iz Gabra, proda opatu Eberhardu in samostanski skupnosti v Stični s sestrinim soglasjem od njene prave lastnine tri kmetije v vasi Žubina (pri Velikem Gabru) za 22 mark oglejskih denaričev. Na prvih dveh sedita Štefan in Jernej, tretja je nezasedena. Markel obljublja samostanu varstvo po deželnem pravu, v nasprotnem se obveže, da mu bo v mesecu dni plačal 40 mark oglejskih denaričev. Listino so poleg izstavitelja pečatili z visečimi pečati še Hans »von Shephun«, Greif s Čreteža in Matevž s Kozjaka. Na koncu so kot pričé naštetih trije samostanski bratje, dalje Ortoľ in Ott, brata s Kozjaka, Fric Bertold in Henrik »Tzuebertscher«, Hermeid, uradnik, Andrej iz Šentvida in drugi. To se je zgodilo ob kresu, na dan sv. Janeza, leta 1328.

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis (B) v zbirki kupnih listin, št. 18, v Samostanskem arhivu v Stični.

---

^b v tiskanem besedilu listine dominus (verjetno tiskarska napaka).

Ich Markhel von Neüdekh, vergich an disem offen briefff vnd thuen khunt allen den die in ansehent, oder hörent lesen, die nu seint, oder nach hernach künfftig werdent, daß ich mit woll verdachten muth, vnd mit meiner schwester frauen Kunigunten von Hagenbuch gunst vnd willen vnd mit vnser bayder erben hant verkhaufft han den ehrwürdig geistlichen herrn abtten Eberch vnd der samnung ze Sittich meiner vorgeanten schwester frauen Kunigundt von Hagenbuch drey hüben ires rechten aigens, die gelegen seint in dem dorff ze Seufing, zwo besessen mit Stephan vnd Jerneyen, vnd die drit vnbesessen, mit allen den daß darzue den dreyen vorgeschriben hüeben gehört, es seün leüth, döcher,^a wißmath, stokh vnd stain, perg vnd thall außfarth^b vnd infarth, oder swie es anders genant sey, gesucht vnd vngesucht vmb zway vnd zwanzig marh Agleyer pfening, die ich vrogenanter Markhel vnd mein vrogenante schwester zehant von den vrogenanten herrn genzlich gewert sein, vnd han ich offtgenanter Markhel vnd mein schwester Kunigundt den vrogenandt herrn vnd dem gottshaus ze Sittich die vorgeschriben drey hüeben geandtworth ledichlich vnd freyleich für ein rehtes aigen gewenden vnd ze haben, nuzen vnd khern alß ihr rehtes aigen vnd hab.^c Daß in des ze scherm nah landes reht vor allen ansprach also mit solicher ausgenombene red, ob jeman wer, der den vrogenanten herrn abbt Ebreh oder sein nach kömen vnd daß gottshaus ze Sittich ansprechen wolt vmb die drey hüeben oder besser reht geh darauf den ich vnd nich mein schwester vnd vnser beyder erben gehabt habent, so soll ich vrogenanter Markhl vnd mein schwester vnd vnser bayder erben sye vertretten an all ir müe vnd arbeith, vnd ob ich des niht ertet, so soll ich vnd mein schwester vnd vnser erben dem gottshauß ze Sittich vierzig marh Agleyer pfening darnah in ainen mand geben vnd khern an allen khrig vnd thridung(!). Vnd ob ich vrogenanter Markhl, vnd mein schwester Khunigundt vnd vnser erben nicht werten der gült welichen schaden des daß gottshaus nem, den soll der vrogenante herr abbt Ebreh vnd de samnung an vnß haben vnd an allen den, das wür haben oder noh gewinen. Vnd daß diser kauff vnd der geliebd stett vnd vnuerbrochen von vns vnd vnser bayder erben

---

^a tako B, pač po pomoti namesto äcker.

^b prepisovalec se je tu zmotil: zapisal je najprej aust, potem pa, ne da bi to prečrtal, nadaljeval z außfarth.

^c v prepisu B sledi besedica in.

bleiben, darüber gib ich disen offen brieff mit heren Hansen^c von Shephun anhangenten insigl vnd mit herrn Greiffen insigl von Rautenbreh vnd mit Mathais(!) insigl von CoBiakh, die ich darum gebetten han, vnd darzue mit mein selbs insigl, daß der brieff des besser krafft hab. Vnd zu einem vrhndt der warheit, des sint gezaigen: brueder Seyfridt der prior, brueder Stephan der superior, brueder Johannes der castner, Ortolf vnd Ott die brüder von Kosiakh, Friz Perhtold vnd Hainreih die Tzuebertscher, Hermeid der am(t)man, Andrey von Sand Veith vnd andere erbe(r)n vnd getreü leüth die der warheit woll beygestehed. Dises ist geschehen da nach Christes geburth veruorn worn dreyzehenhundert jahr vnd darnah in dem acht vnd zweinzigisten jahr, an sand Johannes tag zu sun wenden.

Št. 28

1329, april, 16

Markel z Mirne naznanja, da je s soglasjem svojih otrok in dedičev prodal menihu Konradu, samostanskemu vratarju, in kapeli sv. Pavla v Stični za 10 mark oglejskih denaričev od svoje lastne posesti dve hubi z vsem pripadajočim na Čatežu (pri Zaplazu). Trenutno ju obdelujeta Janez in Črnič. Vsakokratni vratar, ki bo užival dohodke te posesti, je dolžan postreči samostanski skupnosti dvakrat na leto z ribami in vinom, in sicer na dan proščanja pri kapeli sv. Pavla in na dan Pavlovega mučeništva. Če tega ne bi storil, dolguje samostanu marko oglejskih denaričev odškodnine. Obljublja tudi, da bo v primeru, če bi kdo temu ugovarjal, varoval samostanske pravice, v nasprotnem pa bo še v istem letu plačal samostanu 20 mark oglejskih denaričev. Priče: opat Eberhard, prior Herman, subprior Jakob, Henrik, stiški brat, ter Ortolf, Matej in Ot, bratje s Kozjaka. Listino sta pečatila izstavitelj in Matej s Kozjaka. To se je zgodilo v Stični na cvetno nedeljo leta 1329.

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis (B) v Zbirki kupnih listin, št. 14, v Samostanskem arhivu v Stični.

---

^c v prepisu Hangen.

Objava tu po B. – Objava regesta: Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 56, št. 162. – Mlinarič, Stiška opatija (1995), str. 135–136.

Ich Markhel von Neydekhe vergihe mit vrkhundt dits briefes vnd tun (khunt) allen den, die in sehent oder hörent lesen, die nu lebent oder nach küffikh werdent, das ich mit woll verdachten mut, willkikhleichen ledikhleichen vnd vnuersprohenleihen mit gunst vnd willen vnd auch mit den henten aller mainer kinder vnd mit aller meiner erber rath dem geistlihem herrn bruder Khunraten dem portner vnd sand Pauls khappel an der porten zu Sittich hab verkhaufft ledichleih zwo huben meines aigen guts vmb zehen markh Aglaier pfening, der ich zehand genzleih gewert bin, dieselben zwo huben seint gelegen in dem dorff daß man haist tzem Szates die Janes vnd Tzernez ze disen zeiten pauent vund vertzin seint, vnd alles das, daß zu denselben huben gehört oder gehörn soll, leüt agkher wißmath holz waidt gemain stokh vnd stain gesuht vnd vngesuht oder swie es anders gehaissen sey, also daß mit dem vorgeanten gut nieman nichts zu schaffen hat weder der abbt selb noh der khelner noh dahaim amtman, den allein der vorgeante herr bruder Khunrath vnd sein nahkamen, swen sein nicht enist, swer der portner ist, der soll dasselb gut innhaben nuzen vnd besizen wanden vnd kheren ewichleihen alß von recht ain freyes vnd ein rechtes aigen, dach mit solicher außgenommenen red, daß der offtgenante herr bruder Khunrath oder sein nachkamen, wer portner ist, der soll von dem vorgeschriben gut ewichleihen der sammung alle jahr zwen dienst dienen gar erlich mit vichs(!) vnd mit wein, vnd derselben dienst soll er ein dienen an dem tag, swan in der vorgeanten khappel sand Pauls^a khirchweich ist, den andern dienst soll er dienen an sand Pauls^a marter tag, alß er endthaubt wart, nah sunbenden. Vnd swen er an den zweyen hochzeiten nicht gedienen maht vollichleih vnd erleih, so soll er stet für ain dienst der vorgeanten sammung geben ain markh Aglaier pfening. Auch vergih ich vorgeanter Merkhel, daß ich mir noh kein mein erben keiner slacht reht an demselben gute behab, vnd lob in daß ze schermen vor aller ansprach nach landes reht. Wer auer, das den vorgesprohen herrn vnd den khappelln ze sand Pauls jeman mit bessern recht, denne ich vnd mein erben darauf gehabt haben, von dem vorgesprohen gut tribe vnd in mit gericht des entwert, so soll ich oder mein erben ob mein nicht enist der offtgenanten khappeln ze sand Pauls geben für die vorgeschriben hube zwainzig markh Aglaier pfening darnach in demselben ingenden jahr. Ob des niht ges-

---

^a–^a *besedilo v prepisu B po pomoti ponovljeno.*

chehe, so soll er dieselben pfening vnd swass schaden er des nām, haben auf mih vnd auf mein erben vnd auf alle, den(!) wūr haben oder gewinen. Des sint gezeügen: herr Eberhart der abbt, brueder Herman der prior, brueder Jacob der supprior, bruder Hainrich der Krammer bruder von Sittich, Artolf vnd Mathey vnd At, die brüeder von Kaßiakh vnd ander erber leuth, den der kauff wollgewissen ist. Vnd daß dits stets vnd vnuerbrochen von mir vnd von mein erben bleibe, darüber gib ich diesen offen brieff mit meinen vnd Matheis von Koßiakh anhangenten insigeln, den ich darumb gebetten han ze ain vrkhund der stetigkheit. Dis ist geschehen ze Sittich, da nach Christes geburd ergangen waren dreyzehen hundert jahr vnd darnah in dem neün vnd zwanzigstem jahr, des sontags ze pluem oster.

Št. 29

1333, februar, 7

Kunigunda, vdova po Hajnclinu iz Gabra (pri Stični), naznanja svojo zadnjo voljo. Potem ko jo je Bog po smrti hčere Elizabete, žene Friclina iz Gabra, oropal vsake zemeljske radosti, izročča dvor v Gabru in devet tamkajšnjih, dvoru pripadajočih hub, ki jih je imela za jutrnjo in so bile njena prava last, bratu Merklinu z Mirne, njegovi ženi Kunigundi in njenemu najmlajšemu sinu Nikolaju ter bodočim dedičem z vsem pripadajočim, da bodo do smrti skrbeli zanj. Če pa bi se zgodilo, da bosta ostala brez dedičev, jima kljub temu ostane posest do smrti, potem naj pripade Merklovim otrokom od prve žene in otrokom drugega brata Friclina z Mirne, ki jih ima od prve žene, in to v enaki meri. Listino so, ker je sama brez pečata, na njeno prošnjo pečatili z visečimi pečati: brata Nikolaj in Ditrik s Šumberka in Fridlin s Turjaka. Imena prič: gospod Otakar, župnik v Dobrničju, gospod Martin, njegov pomočnik, Majnhart, sodnik v Žužemberku, Herrant, njegov brat, Nikolaj z Oble Gorice, Karel z Mačkovca in drugi. To se je zgodilo v nedeljo po svečnici leta 1333.

Orig. perg. listina (A) v Arhivu Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 6132.

Objava tu po A. preverjena po (delnem) prepisu B. Otoperca v Centralni kartoteki srednjeveških listin na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU.

Dorzalna notica iz 15./16. stol.: Ubergab Heinzlins von Hagenbuech Merhlin von Neudegk. 1333. Pro XLVI perthl ubergabs brief.

Ich Chvngvnt, Haintzleins witwe von Hagenpüch dem got genad, ver-
gihe an disem offen brief, vnt tün chunt allen den, die in sehent hörent
oder lesent, die nu lebent oder noch chinflich werden, daz ich mit
wolverdahtem mü in gütem gesunt wesent meines leibes vnt doch mit
meinem lestem geschaeft vnt willen ze den tzeiten vnt ze der stunt do
mich got, der vnser aller gewaltich ist, berawbet het aller meiner freuden
die ich hie auf ertreich het mit meiner saeligen tohter Elspeten tod, Fricz-
leins wirtin von Hahenpüch, der auch got genad han^a willichleichen vnt
ledichleichen geben vnt geantwort mein hof ze Hagenpüch mit newn h^o
ben die dar z^o gehörent vnt der pey gelegen sint, die mein morgengab
vnt mein rehts aigen waren, meinem liebem prüder Merchlein von
Neydeke vnt seiner hausfrawen Chvngvnden vnt seim jungstem svn
Nyclawn vnt den erben alain, die im got noch geit von seiner vorgean-
ten hausfrawen Chvngunden vnt chain andern mit alleu dev vnt zv dem
vorgenantem hof vnt zv den newn h^oben gehört oder gehören schol, ez
sein lev^o akcher wismat wazzer waid gemain stokch vnt stain gesücht vnt
vngesücht oder wie ez anders gehaizzen vnt genant sey, mit allen den
rehten vnd ich vntz auf heutigen tach gerüchleich dar auf gehabt han,
noch behab mir noch chainem meim erben chainerslaht reht noch ans-
prach vber daz selb vorgebant g^ovt, sunder mein vorgebant pruder Mer-
chel, Chvngunte sein hausfraw vnt sein svn Nyclaw vnt sein erben, die
got im noch geit, schullen den vorgebant hof vnt daz g^ovt inne haben,
nvtzen vnt besitzen, wandelen vnt cheren fürbazz ewichleich als ir rehtes
vnt vveys aigen mit solher auzzgenomen red daz mein egenanter prüder
Merchel vnt mein swester Chvngund nv hin fürbaz mich peraten schvllen
mit gewant mit ezzen vnt mit trinchen getrewleich vnt liepleich als sich
selben vntz auf mein tod. Wer auer, dez got enwelle, daz mein oftgenan-
ter prüder Merchel vnt sein hausfraw Chvngunt fürbazz dehain erben
m^oer gewinnen oder ob got vber den gebvrt den si nv habent, also daz si
gar an erben weren, dannoch schvllen si paideu, mein prüder Merchel
vnt mein swester Chvngunt sein wirtin den vorgesprochen hof vnt daz g^ovt
ledichleich vntz auf ir paider tot inne haben vnt besitzen, vnt wer danne,
daz si paid an erben verfür^oen, dez got enwelle, so schol den erst der vor-
genant hof vnt daz dar z^o gehört meins vorschriben prüder Merchleins
chint, die er pey der ersten hausfrawen hat, vnt meins andern prüder Fritz-

---

^a han se ponovi v naslednji vrsti A.

leins von Neydek chint, die er auch von seiner ersten hausfrawen hat, paidenthalb gaentzleich an gevallen ledichleichen mit allen den rehten als ez hie vor geschriben stet. Vnt daz disev gelübd, als sy hie verscriben sint, stet vnt vnuerprochen pleiben, gib ich in disen mein offen prief, versigelt mit hern Nyclaws vnt Dietreichs der prüder von Schönberch vnt mit Fridleins von Owersperch anhangenten insigeln, die ich vleizz(ichleich) dar vmb gepeiten han, wand ich aigens insigels niht enhet vnd si durch meiner pett willen dar auf gehangen habennt zv ainem vrchünd der ewigen stetichait. Daez sint getzeugen dise erber leut der namen her nach geschriben stent: herr Ottacher der pharrer ze Dôuernik, herr Mert sein geselle, Mainhart der rihter ze Sevsenberch, Herrant sein prüder, Nyclaw der Valchenberger, Charel von Chatzendorf vnd andrer erbrer levnt genúch, den die sach chündeich ist. Ditz ist geschehen do nach Christes geburd vervaren waren tavsent jar drev hvndert jar vnt dar nach in dem drittem vnt dreyzzigistem jar, dez naechsten suntags nach vnser frawen tag der liehtmess.

Od treh visečih pečatov je drugi izgubljen. Ohranjena sta pečat Fridlina s Turjaka (prvi) in Ditrika s Šumberka (tretji).

Št. 30

1334, avgust, 4, Gorica

Beatrika, grofica Goriško-Tirolska, dà Herbartu s Turjaka (Herbort von Aursperch), potem ko ji je le-ta dokazal, da mu še ni popolnoma izplačala tistih 250 mark, katere je obljubila dati za doto njegovi ženi, na ženin nasvet v zastavo svoj mlin v Dvoru (Hof), kakor hitro bo prost, ker ga ima trenutno še Merkel z Mirne (Merchel von Neydek). Zastavi mu še hubo v Plešivici (Plissiwitz), na kateri živi Winther.

Orig. perg. listina (A) z visečim pečatom izstaviteljice, v turjaški kopiačni knjigi, fol. 70v, nekoč v Turjaškem arhivu.

Objava tu po (nemškem) regestu: Komatar, Das Schloßarchiv in Auersperg, v: MMK 18 (1905), str. 151, št. 50.

Št. 31

1335, junij, 8

Investitura Friderika (Žovneškega) s fevdi pokojnega Markla z Mirne, to je z gradom Mirno in z gradu pripadajočimi desetimi hubami, ki ležijo v vasi mirnskega okraja in na mirnskem hribu, kjer stoji grad, kar vse prinaša 10 mark dohodkov, ter z desetino v Dobrničju, ki znaša 30 mernikov žita.

Orig. Listina (A) izgubljena. – Regest (B) v rokopisu Monumenta patria Forii Iulii, fol. 95r, v Državnem arhivu v Vidmu, Fond Patriarhat.

Objava tu po prepisu Franca Kosa v rokopisni zapuščini dr. Milka Kosa, fasc. 4, zvezek z izpiski virov za Goriško, str. 412, na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU. – Starejša omemba: Valvasor, Die Ehre (1689), Buch XI, str. 397 (Valvasor navaja kot vir deželni rokopis).

Opomba: Besedilo nakazuje, da je bil Friderik Marklov sin (prim. latinski tekst), vendar temu nasprotuje naslednja listina (št. 32), iz katere je razvidno, da gre za Friderika Žovneškega.

Investitura Federici quondam Marchilli de Naydech de feudis suis, videlicet de castro Nedech(!) cum decem mansis ad dictum castrum spectantibus et pertinentibus ad summam marcarum 10 redditus sitis in villa Cantoni, et montis ipsius castri et decima staria 30 bladi in Tourinich ec. Manu ser Gubertini notarii.

Št. 32

1337, maj, 23, Videm.

Oglejski patriarh Bertrand naznanja, da sta se njegova vazala Henrik III. s Planine in Herman Mindorfer odpovedala posesti, ki sta jo imela od njega in oglejske cerkve v fevdu, kakor je razvidno iz listin o njuni resignaciji. Prvi se je odpovedal četrtini stolpa na Mirni, zemljišču na hribu in dvoru, drugi zemljišču na mirnskem hribu in dvoru na Mirni. Patriarh sprejema njuno resignacijo in omenjeno posest zdaj daje v fevd Frideriku Žovneškemu. Dano v Vidmu, v patriarhovi palači, 23. maja 1337, v 5. indikciji.

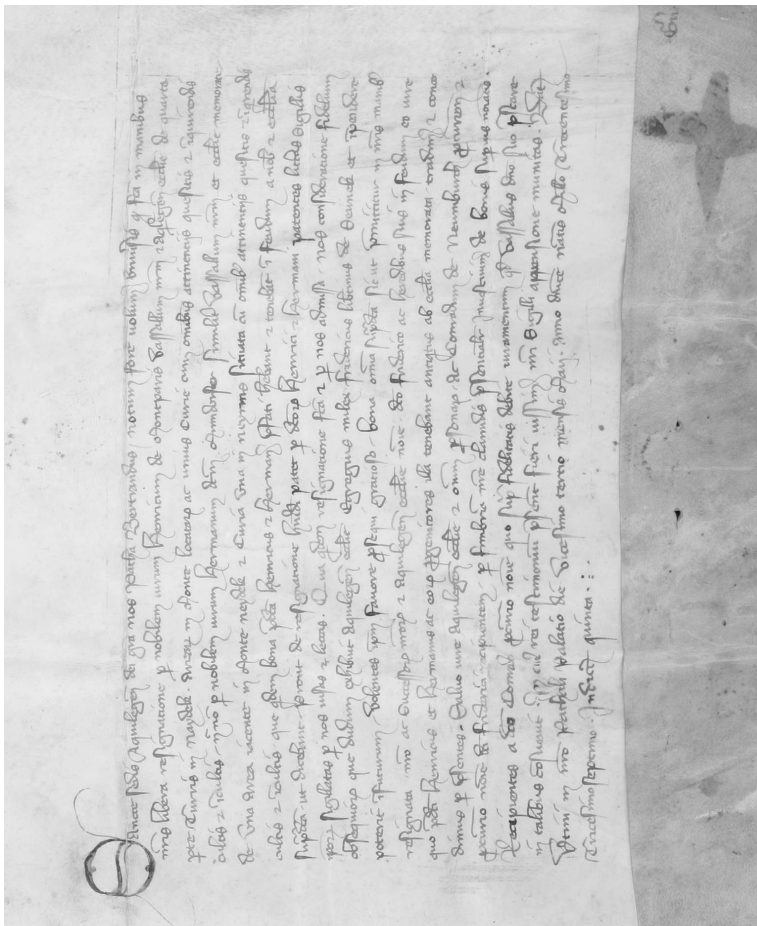
Orig. perg. listina (A) v Arhivu Republike Slovenije v Ljubljani, Zbirka listin, št. 5712.

Objava tu po: D. Kos, Celjska knjiga listin I (1996), str. 188–189, št. 167. – Starejša omemba: Koblar, Drobtinice iz furlanskih arhivov, v: IMK 2 (1892), str. 70.

Dorzalna notica iz 15./16. stol.: Lehenbrief der von Seneck uber den virden teil des turnns zu Neideck. Seneck lehen. 17. stol.: Lehenbrief pro Öster. ss Aglej pro Cili. 1336 23ten may 1337. – Stara arhivska signatura iz 18. stol.: Ladl 4, No. 21. Lit. M, No. 64. – Na pliki: Gu(bertinus de Novate)

Sancte sedis Aquilegensis dei gratia nos patriarcha Bertrandus notum fore volumus universis, quod facta in manibus nostris libera resignatione per nobilem virum Henricum de Montparis, vassallum nostrum et Aquilegensis ecclesie, de quarta parte turre in Naydek, arearum in Monte locatarum ac unius curie cum omnibus attinentiis, quesitis et inquirendis cultis et incultis, nec non per nobilem virum Hermanum dictum Minndorfer similiter vassallum nostrum et ecclesie memorate de una area iacente in Monte Neydek et curia una in Neyrins situata cum omnibus attinentiis quesitis et inquirendis cultis et incultis; que quidem bona predicta Henricus et Hermanus prefati habebant et tenebant in feudum a nobis et ecclesia supradicta, ut dicebant, prout de resignatione huiusmodi patet per dictorum Henrici et Hermani patentes litteras sigillis ipsorum sigillatas per nos visas et lectas. Qua quidem resignatione facta et per nos admissa nos consideratione fidelium obsequiorum, que dudum exhibuit Aquilegensi ecclesie egregius miles Fridericus libertinus de Seunek et impendere poterit in futurum, volentes ipsum favore prosequi gratioso bona omnia supradicta, sic ut premittitur in nostris manibus resignata, nostro ac successorum nostrorum et Aquilegensis ecclesie nomine dicto Friderico ac heredibus suis in feudum, eo iure quo predicti Henricus et Hermanus ac eorum progenitores illa tenebant antiquitus ab ecclesia memorata, tradimus et concedimus per presentes, salvo iure Aquilegensis ecclesie et omnium personarum, ac Conradum de Neumburch procuratorem et procuratorio nomine dicti Friderici recipientem per fimbriam nostre clamidis presentialiter investivimus de bonis superius nominatis, recipientes a dicto Conrado procuratorio nomine quo supra fidelitatis debite iuramentum, quod vassallus domino suo prestare in talibus consuevit. In cuius rei testimonium presentes fieri iussimus nostri sigilli appensione munitas. Datum Vtini in nostro patriarchali palatio, die vicesimo tertio mensis maii, anno dominice nativitatis millesimo trecentesimo tricesimo septimo, indictione quinta.

Viseči pečat izstavitelja odpadel.

1337 Patriarh Bertold sprejme resignacijo Henrika s Planine in Hermana Mindorferja

Št. 33

1338, julij, 21. Celje

Merkel z Mirne in njegova žena naznanjata, da sta prodala Frideriku Žovneškemu, njegovi ženi in njunim dedičem dvor v Gabru pri Št. Vidu (pri Stični) z devetimi hubami za 50 mark starih oglejskih denaričev. To posest sta potem dobila od Friderika v

pravi fevd. Listino je pečatil Merkel s svojim pečatom. Dano v Celju, v torek pred sv. Jakobom 1338.

Orig. perg. listino (A) v Arhivu Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 4041.

Objava tu po A, preverjena po objavi: D. Kos, Celjska knjiga listin I (1996), str. 195–196, št. 175.

Opomba D. Kosa, Med gradom in plemstvom (1994), str. 31: Po tem sodeč je »rod v 14. stoletju precej okoliške posesti uspel spremeniti v alod«.

Dorzalna notica iz 15./16. stol.: Kaufbrief vom Neidegker umb Hagenpuch; 17. stol.: 1338 21ten july, Cili khaufbrief. – Stara arhivska signatura iz 18. stol.: No. 18, Ladd 42.

Ich Merchel von Neidek vnd mein howsurow vnd vnser erben veriehen vnd tūn chunt mit disem brif allen den, die in sehent oder hōrent lesen, daz wīr mit wol bedachtem mūt vnd willicheichen ze chaufen geben haben dem edeln herren hern Fridreich dem vreyn von Sewnek, seiner howsurown vnd irm erben unser aigen des hofs ze Hagenpūch bei Sand Veit gelegen, des newn hūben sind, vmb funfczig march alter Agleyer phenning, der wīr von in gar vnd gentzlich gewert sein, vnd haben wīer dem egenanten herren hern Fridreich daz aigen auf geben vnd haben ez von in her wider enphanen vnd hat vns daz verlihen ze rechtem lehen; mit vrchunt dises brifes, der versigelt ist mit meins vrogenanten Merchleins insigel zū einem urchunt der warhait. Der geben ist dacz Cili, nach Christes gepurt drewtzehen hundert jar dar nach in dem acht vnd dreizigstem jar, des nesten eritag vor sand Jacobs tag.

Ohranjen okrogel pečat izstavitelja (premer 38 mm) v naravnem vosku na pergamentnem traku: legenda: S. MERChLINI DE NEYDECh; podoba: grb (kroglica na podolgovatem stožču – spominja na šahovsko figuro kmeta), nad levim vogalom šlem s podobnim likom na njegovem vrhu. (prim. sliko drugega pečata na str. 81).

1338 Pečat Merklina z Mirne

Št. 34

1339, marec, 16

Notarski zapis o Investituri gospoda Friderika Žovneškega z gradom na Mirni in vsem pripadajočim.

Orig. listina (A) izgubljena. – Regest (B) v rokopisu Monumenta patria Forii Iulii, fol. 95v, v Državnem arhivu v Vidmu, Fond Patriarhat.

Objava tu po prepis Franca Kosa v rokopisni zapuščini dr. Milka Kosa, fasc. 4, zvezek z izpiski virov za Goriško, str. 412, na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU.

Investitura domini Federici de Seunec de castro in Neydek cum omnibus attinentiis et iuribus suis ec. Manu ser Gubertini notarii.

Št. 35

1339, april, 21, Videm

Notarski zapis o investituri Friderika Žovneškega na grad Mirno. Henrik z Gradenika je 21. aprila obiskal patriarha in mu izročil listino, izdano v Ljubljani 18. aprila tekočega leta, o svoji resignaciji na grad Mirno. Patriarh je njegovo resignacijo sprejel in grad podelil v fevd Frideriku Žovneškemu zaradi njegovih zaslug za oglejsko cerkev; nanj ga je investiral po prokuratorju Konradu z Novega grada, ki se je kot zastopnik Friderika Žovneškega izkazal z listino, izdano v Ljubljani 17. aprila. Konrad je v Friderikovem imenu prisegel patriarhu zvestobo, patriarh pa je dal po notarju Gubertinu de Novate o tem napisati pričujočo listino.

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis (B) v rokopisu Gubertina de Novate v Mestni knjižnici v Vidmu, Ms. 1472/III, Note Gubertini de Novate 1339–1347, fol. 22r–22v.

Objava tu nespremenjena po (skrajšani) objavi B. Otorepca, Gradivo v arhivih Vidma (1995), str. 174, št. 861 (po B).

In domini Frederici de Seunek. Die XXI mensis aprilis ... Constitutus in presentia reverendi in Christo patris et domini domini Bertrandi dei gratia sancte sedis Aquilegensis patriarche providus vir Conradus de Neumburch Civitate Austrie commorans. Cum nobilis vir dominus Henricus de Grednik vassallus Aquilegensis ecclesie renunciaverit ... in

manibus ... domini Bertrandi ... patriarche ... castro suo in Neydek cum omnibus attinenciis ... quod habebat ... in feudum ab ecclesia supradicta ... per ... patentes litteras dicti Heinrici sigillo pendente munitas ac datas Laybaci decimo die mensis aprilis de anno presenti ante notario infrascripto visas et lectas, dictus dominus patriarcha renunciatione huiusmodi acceptata considerans grata et devota obsequia que magnificus vir dominus Fridericus libertinus de Seunek miles, capitaneus Carniole et Marchie sibi et Aquilegensi ecclesie inpendit temporibus retroactis et inpendere poterit dante domino in futurum ac volens ipsum propterea favore prosequi graciosus per se suosque successores et nomine Aquilegensis ecclesie, supradictum castrum in Neydek cum omnibus suis iuribus et pertinentiis provido viro Conrado de Neunburch procuratori et procuratorio nomine dicti domini Friderici recipienti prout de procuratura huiusmodi constat per patentes litteras ipsius domini Friderici sigillo eius pendenti sigillatas et datas Laybaci decimoseptimo mensis aprilis anno presenti ad feudum eo iure quo dictus Henricus castrum predictum habebat et tenebat ab ecclesia memorata, tradidit et concessit, ipsumque Conradum procuratorio nomine antedicto de huiusmodi castro ac iuribus et pertinentiis suis manu propria investivit ... dictus vero Conradus prestitit fidelitatis debite iuramentum ... In quorum testimonium ... confici per me notarium infrascriptum et sui sigilli appensione muniti ... Actum Vtini in palatio patriarchali ...

Št. 36

1339, april, 21, Videm

Oglejski patriarh Bertrand naznanja, da se je njegov vazal Henrik z Gradenika po svojem prokuratorju Konradu z Neuberger, ki se je o tem izkazal z listino, izdano v Ljubljani 10. aprila tekočega leta, odpovedal gradu Mirni z vsem pripadajočim, kar vse je imel v fevd od oglejske cerkve. Po Gradenikovi resignaciji je dal patriarh grad z vsem pripadajočim v fevd Frideriku Žovneškemu, deželnemu glavarju Kranjske in Marke, in sicer po istem prokuratorju Konradu, ki se je o tem izkazal z listino, izdano v Ljubljani 17. aprila tekočega leta in pečateno s Friderikovim pečatom. Friderikov prokurator Konrad je patriarhu v imenu svojega gospoda prisegel, kakor morajo priseči vazali v takih primerih.

O tem je izdal patriarh pričujočo listino, v Vidmu, v patriarhovi palači, 21. aprila 1339, v 7. indikciji.

Orig. perg. listina (A) v Arhivu Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 4046. – Prepis (B) v Mestni knjižnici v Vidmu, Ms. 1472/III, Note Gubertini de Novate 1339–1347, fol. 32r–32v. – Prepis (C) iz 19. stol. v Deželnem arhivu v Gradcu.

Objava tu po A, preverjena po objavi D. Kosa, Celjska knjiga listin I (1996), str. 204–205, št. 184. – Druga objava po B (precej skrajšana): Otorepec, Gradivo v arhivih Vidma (1995), str. 174–175, št. 862.

Dorzalna notica iz 15./16. stol.: Lehenbrief der von Seunec vber das sloss Neidegk. Seunec lehen. 17. stol.: 1339 21ten april. – Stara arhivska signatura iz 18. stol.: LädI, 4 No. 20. – Na pliki: Gu(bertinus de Novate).

Sancte sedis Aquilegensis dei gratia nos patriarcha Bertrandus notum fore volumus universis, quod ad nostram accedens presentiam discretus vir Conradus de Neumburch procurator nobilis viri Heinrici de Grednich vassalli nostri et Aquilegensis ecclesie ad infrascripta specialiter constitutus, prout de procuracione huiusmodi constat per patentes litteras ipsius Heinrici sigillo pendenti sigillatas ac datas Laybaci decimo die mensis aprilis anno presenti a nobis visas et lectas procuratorio nomine ipsius pure sponte et libere renuntiavit in manibus nostris castro de Neydek cum omnibus suis attinenciis quesitis et inquirendis cultis et incultis, quod idem Henricus habebat et tenebat in feudum a nobis et nostra ecclesia Aquilegensi. Quam quidem renuntiationem nostro et dicte nostre ecclesie nomine duximus acceptandam. Et post hec considerantes grata et devota obsequia, que strenuus et potens vir Fridericus libertinus de Seunek capitaneus Carniole et Marchie nobis et memorate ecclesie fideliter exhibuit et poterit in futurum dante domino exhibere, ac volentes propterea ipsum favore prosequi gratie specialis predictum castrum in Neydek cum omnibus iuribus et pertinenciis suis predictis nostro ac successorum nostrorum et Aquilegensis ecclesie nomine ipsi Friderico pro se ac heredibus suis concessimus in feudum eo iure quo prefatus Henricus et sui progenitores illud habuerunt et tenuerunt antiquitus ab ecclesia memorata, et prefatum Conradum similiter procuratorem et procuratorio nomine ipsius Friderici ad infrascripta specialiter constitutum, prout de procuratura huiusmodi constat per litteras patentes dicti Friderici sigillo pendenti munitas datas Laybaci die decimoseptimo mensis aprilis anno presenti a nobis visas et lectas, investivimus per fimbriam nostre claudis de castro et iuribus supradictis salvo iure nostro Aquilegensis ecclesie et omnium personarum. Quibus peractis Conradus procurator prefatus et procuratorio nomine dicti Friderici habens ad hoc speciale mandatum

In pace subis Apud regem de qua nos vobis dicitur, noscum fore volumus. In pace qd ad nosm accedens psonam
dilectam vni Comitis de Momburch psonam notitiam vni Comitis de Emdenbus pssit. in et digne eccie ad pssit
pate. Consequitur de psona huiusmodi constat p pates hanc. ipius Comitis sigillo pendenti sigillat. ac dicitur
Ludua de mo de metis sigillo anno psona a nob usqz a leces. psona noie ipius psona. et licet remota
aut in membris nris Castro de Momburch cum omibus sup armentis quibus et ipendis cultis et malis quibus
pmonis habebat ac conebat pndum a nobz a nra eccia digne. Quia quidem remuneratione nra a de nre
eccie noie duxim acceptandam. et post hoc ex psona dicitur et dicitur eccie que ex tunc et psona vir
fridericus libertinus de Bernis duximus duximus et duximus nre et memorate eccie fidelit exhibuit et
pate infirmum dante dno ex pte de volens psona ipm psona p regni dno sigillo pntum duximus in nobis
et omibus vobis et pntum nris pntum nra ac duximus nra et duximus eccie noie ipi friderico p ac fore
dixit nris duximus in pndum a nre quo pntum hanc a sui pntum nre illud hanc a remanet
antiquis ab eccia memorata. et pntum Comitem similes pntum a pntum noie ipius friderici ad pntum
pntum duximus. pntum de pntum hanc pntum pntum p hanc pntum. et friderici sigillo pendenti munitis. dicitur
Ludua de de de mo pntum mensis Aprilis anno pntum a nob usqz a leces pntum pntum pntum nre clam
de de Castro a vobis pntum. Saluo iure nre duximus eccie et omium pntum. Quibus pntum Comitis pntum
pntum a pntum noie de friderici habens ad hoc pntum nre et eccie sigillo pntum pntum a duximus
munitis ad duximus de suo pntum a talibus comitibus a dicitur. In quibus testimonium pntum fieri iussim in
sigillo appensione munitis. Dat pntum in nra pntum palacio de duximus mensis Aprilis. Anno dicitur nre
sigillo a duximus a duximus. Indit septima: . . .

1339 Henrik z Gradenika resignira na grad Mirno v korist Friderika Žovneškega

nobis et ecclesie supradicte prestitit fidelitatis et vassallagii iuramentum, quod vassallus domino suo prestare in talibus consuevit et debet. In quorum testimonium presentes fieri iussimus nostri sigilli appensione munitas. Datum Vtini in nostro patriarchali palacio, die vicesimoprimo mensis aprilis, anno dominice nativitatis millesimo trecentesimo tricesimonono, indictione septima.

Od patriarhovega pečata ostal le košček zelene svilene vrvice s sledovi rdečega pečatnega voska na pliki.

Št. 37

1339, november, 9, Ljubljana

Henrik z Gradenika in žena Siguna naznanjata, da sta izročila oglejskemu patriarhu grad Mirno z vsem pripadajočim, kar vse sta imela od oglejske cerkve v fevdu, nakar sta patriarha prosila, naj podeli grad njunemu gospodu kranjskemu glavarju Frideriku Žovneškemu in njegovim dedičem, kar je patriarh tudi storil. Nato je dobil Henrik od Friderika grad in posest zase in za dediče v (sekundarni) fevd. O tem izstavlja Henrik listino, pečateno s svojim in ženinim pečatom. Izdano v Ljubljani, v torek pred sv. Martinom 1339.

Orig. perg. lista (A) v Arhivu Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 4051.

Objava tu po A, s pomočjo objave D. Kosa, Celjska knjiga listin I (1996), str. 216–217, št. 192. – Omemba: M. Smole, Graščine (1982), str. 296 (november, 11).

Dorzalna notica iz 15./16. stol.: Neideken. Seunek. Lehenrevers Grednikar auf dy von Seunekh umb Neudekh. 17. stol.: 1339 9ten 9^{ber}, Cili. – Stara arhivska signatura iz 18. stol.: Ladl 40, No 147 (prečrtano: 148).

Ich Heinrich von Grednik und mein howsvrowe Sigaw̃n und unser erben veriehen^a mit disem brif und tũn chunt allen den, di in sehent oder hõrent lesen, daz w̃r mit wol bedachten m̃t und mit gũtem willen und mit unser vrewnt rat unser vest Neydek mit alle dew und dar zũ gehõrt, w̃ daz genant sey, es sey gesũcht oder ungesũcht, gepaw̃n oder ungepaw̃n n holcz velde stoch und stayn wazzer allez ingeslozzen nìhtes auzz genomen, als w̃r es von dem gotshaws ze Agley ze lehen gehabt haben,

^a veriehen pomotoma ponovljeno A.

auf geben haben unserm erwürdigem herren hern Berchtrand patriarch des heiligen stûls ze Aglay und in gepeten haben, daz er die verlihe dem edeln unserm genedigen herren hern Fridreichen vrey von Sewnek, howptman in Chrain und sein erben, der hat daz getan. Nu haben ege- nanter Heinrich willichleich di vorgebanten vest und gût ze lehen enp- hangen von dem obgantem herren hern Fridreichen und sullen auch unser erben die vest und gûte furbaz von sein erben haben ze lehen, und sullen wî in da mit gewertig sein an alle wider rede, wenn si daz an uns aischent. Daz loben wir stet ze haben bei unsern trewn an aides stat. Und daz in daz stet und unzebrochen beleibe, dar uber ze einen urchunt der warhait, gib ich vorgebantem Heinrich in disen brif mit meinen und mit meiner howsvroûn Sigawñ anhangunden insigeln versigelt. Der geben ist ze Laibach, nach Christes gepürt drewtzehen hundert jar dar nach in dem newn und dreizzikstem jar, des nesten eritag vôr sand Merteins tag.

Ohranjena oba pečata v naravnem vosku na perg. trakovih. 1. okrogel (premer 38 mm), legenda: † S. hAINRICI DE GRE[DN]ICh; podoba: grb (kosa) v polju damas- ciranem z vitičjem, nad levim vogalom ščita šlem s prekrivalom, ob šlemu zgoraj dve veliki rezili kos. 2. okrogel (premer 27 mm), legenda: S. SIGAVNI D' GRĒDNICK; podoba: grb (kosa). (Opis pečatov po objavi D. Kosa, kakor zgoraj).

Št. 38

1340, december, 31, Belgrado del Friuli

Patriarh Bertrand se zahvaljuje Henriku z Gradenika s pismom, s katerim mu daje v fevd 20 hub, ki pripadajo oglejski cerkvi in katerih 10 je v vasi Mirni pod mirnskimi gradom, drugih 10 pa na Trsteniku med mirnskimi gradom in šentruperško cerkvijo.

Orig. pismo (A) izgubljeno. – Prepis (B) v Nadškofijski knjižnici v Vidmu, Ms. 29, Note Gubertini de Novate, fol. 3r. – Prepis (C) v Mestni knjižnici v Vidmu, fondo principale, G. Bianchi, Ms. 899, no. 2935 (po B).

Objava tu po: Brunettin, I protocolli della cancelleria patriarcale (2001), str. 43, št. 5. – Predhodna (fragmentarna) objava: Otorepec, Gradivo v arhivih Vidma (1995), str. 180, št. 890.

Sancte sedis et cetera. Nobili viro dilecto nobis Heinrico de Gradinich salutem et omne bonum. Grata et devota tue fidelitatis obsequia nobis et ecclesie Aquilegensis per te inpena et in posterum, dante Domino, confe- renda merito nos inducunt, ut tuis comodis et promotionibus gratiose et favorabiliter intendentes. Hinc est quod nos tibi volentes gratiam facere

specialem ut eo ferventius animeris ad nostra obsequia et prelibate ecclesie, quo ab ea te senseris honoratum utiliter et promotum, tibi tuisque heredibus utriusque sexus viginti mansos, quorum decem sunt in villa Nayrin sub castro in Neydek et alii decem in villa Rerbach inter castrum Neydek et ecclesiam Sancti Roperti, ad nos et nostram Aquilegensis ecclesiam spectantes, nostro et Aquilegensis ecclesie nomine et eiusdem ecclesie nomine ad vitam nostram dumtaxat cum omnibus iuribus et pertinentiis suis tenore presentium duximus concedendos, mandantes et volentes de supradictis mansis eorumque iuribus et proventibus universis ad vitam nostram, ut dictum est, tibi et tuis heredibus plene et integre responderi. In cuius rei testimonium presentes fieri iussimus nostri sigilli appensione munitas. Datum ut supra.

Št. 39

1341, december, 16

Notarski zapis o investituri Henrika z Gradenika na posest 10 hub na Trsteniku med gradom Mirno in šentruperško cerkvijo in na drugih 10 hub na Mirni pod mirskim gradom.

Orig. listina (A) izgubljena. – Regest (B) v Državnem arhivu v Vidmu, Fond Patriarhat, Monumenta patria Fori Iulii, fol. 120r. – Omemba: M. Kos, Historična topografija Kranjske (1975), str. 370.

Objava tu po prepisu Franca Kosa v rokopisni zapuščini dr. Milka Kosa, fasc. 4, zvezek z izpiski virov za Goriško, str. 431, na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU.

Investitura Henrici de Grandnich mansorum 10 in villa Rerbach inter castrum Neydech et ecclesiam sancti Roperti, et decem in villa de Nayrin sub castro Neydech ec. Manu ser Gubertini notarii.

Št. 40

1342, april, 24

Otel, sin Friderika z Mirne, proda s privoljenjem očeta, bratov in ostalih dedičev od svoje lastnine kmetijo v vasi Čatež (pri Zaplazu), ki jo je podedoval od svojega očeta in na kateri živi Pribislav, in to za 5 mark oglejskih pfenigov. Listino sta na Otlovo prošnjo pečatila njegov bratranec Merklin z Mirne in Ot Mindorfer,

med pričami pa nastopa tudi Henrik z Gradenika. To se je zgodilo leta 1342, na dan sv. Jurija.

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis (B) v Zbirki kupnih listin, št. 29, v Samostanskem arhivu v Stični. – Regest: Puzel, Idiographia (1719, rokopis), str. 56.

Objava tu po B. – Objava regesta: Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973), str. 62, št. 192. – Prim.: Mlinarič, Stiška opatija (1995), str. 136. – Mikuž, Topografija stiške zemlje (1946), str. 59.

Ich Öttel, Frizleins sun von Neüdekh^a vergiche an disen offen brieff vnd thun kundt allen den, die in sehend hörent oder lösent die nu sint oder nach künfftig werden, daß ich mit woll bedachten muth, mit meines vorgenanten vatter vnd mit aller meiner brüeder gunst vnd rath vnd mit anderer meiner erben willen leidenleichen verkhaufft han ain hieben meines aigen gutts, die mir mein vorgenanter vatter an mein erbtheill geben hat vnd in dem dorff zem Sates gelegen ist, darauff Pribislau ist gesessen, dem erbahren geistlichen herrn dem conuent vnd der samung ze Sittich vmb fünff markh Agleyer pfening der ich ze handt gar vnd genzleich gewert bin, vnd han sy derselben huben gewaltich gemacht, vnd mit verzicht geruehleich gesezt, in nuz vnd in gewer mit allen die vnd zu derselben hieben gehört oder gehören soll, mit leuth vnd mit gutt mit akhern mit wißmath mit holz wasser waidt gemain mit stochk vnd mit stain oder swie es gehaissen sey gesueht vnd ungesueht vnd mit allen den rechten gewonheit vnd aigenschafft, alß ich vnd mein vordern vnd ander mein erben vntzher darauf gehabt haben, also daß die vorgenant hern die samung zu Sittich dasselb gutt fürbass haben vnd gesizen nützen vnd niessen wandlen vnd khern vnd iren frum darmit schaffen, wie sye wollen alß von reht mit ihr aigen gutt, vnd lob in dasselb gutt ich vnd mein erben ze schermen vor aller ansprah vnd sye vertretten vnd verandtwortten vor geistlichen vnd vor weltlichen gericht nah landes reht, vnd wurd den egenanten heren die samung ze Sittich dasselb gutt mit ansprah oder mit taidung anbehabt oder wurden davon getriben mit bessern rechten, den ich in darauf geben han vnd ich vnd mein erben darauf gehabt haben, so soll ich vnd mein erben der samung vnd dem gottshauss ze Sittich die hieben vnd dasselb gutt gelten, des driten pfening teurer den sye es von mir khaufft haben, vnd soll in dieselben pfening ich oder mein erb gar vnd genzleichen geben zehandt in dem nehsten ingeunden monath darnach vnd in das gutt wurd anbehabt. Tet ich daß nicht, swelich schaden desselben die vorgenant samung vnd daß

---

^a Puzel: Ottel sive Otto de Neydecgkh.

gottshauss ze Sittich des nemen, den ir ainer bey sein treuen sagt an ayd an taidung vnd an alle bewerung, den soll ich glauben vnd den gar unß genzlich mit samb dem haubt gutt wider tun vnd ablegen, dasselb sollen sye haben auf mir vnd mein erben vnd auf alle die vnd wûr haben, oder noch gewinen, vnd daß dis stett vnd unverbrachen von mir vnd von mein erben beleibe, gib ich den gottshauss ze Sittich disen mein offen brief, versigelten mit meines vettern Merkhleins von Neydekh vnd mit Otlj des Mindorffer anhangenden insiglen die ihre insigel durh mein bett willen an diesen brüeff gelegt habent zu ainem urkhundt der warheit, wand mein vatter noch ich kein aigen insigel nicht hetten. Des sint gezeügen: Heinrich der Grednikher, Thomass vnd Wisent von der Gurkh, Thomass vnd Wilhalm von Glogowiz vnd ander erber leuth. Diss ist geschehen da nach Christes geburd verfahren waren dreyzehen hundert jahr vnd darnach in dem andern vnd vierzigisten jahr an sand Georgen tag.

Št. 41

1342, maj, 25

Lenart Čepel z Gutenberga skupaj z materjo, ženo in dediči nanzanja, da je prodal Marjeti z Mirne, priorinji, in samostanu v Velesovem hubo v Hotemažah. Listina je bila izdana na dan sv. Urbana 1342.

Orig. perg. listina (A) v Arhivu Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 5273.

Objava tu po A.

Dorsalna notica iz 15. stol.: Ein hueben zw Chotemass gekauft. – Stara arhivska signatura iz 18. stol.: an 1342, Lad. 12. No. 40.

Ich Lynhart Czaepel von Guotenberch, Pendit mein müter, mein wirtin Wylberchk vnd vnser paider erben wir veriehen des offenleichen mit disem offen prief vnd tuon chunt allen die in sehent hõrent oder lesent daz wir mit wol bedachtem muot vnd mit guetem willen den saeligen vnd guoten vrown vrown Margreten von Neydek der priõrin vnd allen dem conuent dacz sand Mareintâl in dem chloster für rechtez aygen recht vnd redleich verchauft vnd hingeben haben ein huob dev gelegen ist dacz Chotmosach in dem dorf vnd êmalen unser was da Janecz auf siczt, leut und guot mit aller stæt, ez seyen aecher wismat aenger(?) waid holcz stochk vnd stain vnd allez daz swaz zu der vorgeantent huoben levt vnd guot gehõrt, swie ez gehaizzen ist ewichleichen mit allen den

rechten als wir ez in nucz vnd in gewê herpracht haben, vmb czwelf marchk Agleiger phening der wir gar vnd ganczleichen von in gewert vnd gericht sein. Da von loben wir vnd alle vnser erben der vorgeanten vrown vnd dem chloster ze sand Mareintal die oft genanten huob mit levt vnd mit guot ze schermen ewichleichen nach eigens vnd nach landes recht vor aller ansprach. Taeten wir des nicht ob die seligen vrown vnd daz ôbgenant chloster dar vber iemant mit pezzern rehten von der êgenanten huoben trîb oder treiben wollt, den wir in dar auf geben haben, swelhen schaden die egenanten guoten vrown des namen den ir aine pei iren trewn gesagen môcht, des schûllen wir in glauben an chrieg an ayd vnd an taidng, vnd schûllen in vnd den vorgeanten chloster denselben schaden mitsamt dem haubtguot ganczleich wider tuon vnd ablegen dar nach in czwain manôden von dem tag vnd si der oft genanten huoben entwert wurden an alle pôs list vnd an allen furczeich vnd haben daz hincz vns vnd zu vnsern trewn vnd zu vnsern erben vnd auf allew dew vnd wir haben vnd dacz in vnd dem oft genantem goteshaus, daz allez stât vnd vnuerbrochen von vns allen beleib, dar vber geben wir in disen offen prief mit meinem vnd mit hern Eberhartes Phae fleins vnd mit Friczleins des richter ze Chrainburch an hangenten insigelen versigelten die irew insigel durch vnser pett willen auf disen kegenwertigen prief gehengt vnd geben habent zu einem warem vnd sichtigem vrchûnd der warhait. Auch sint des geczeugen her Hainreich pharrer ze Sand Mertein, her Vlreich pharrer ze Veustricz, her Ott pharer ze Môschnach, her Jacob chaplan ze Chrainburch, Wernher von Prerazzel, Witch von Michelstêten, Maert der hofmaister vnd ander erber leut genuoch, den ez wol gewizzen ist. Daz ist geschehen vnd ist der prief geben do von Christes geburd ergangen waren dreuzcehen hundert jar dar nach in dem zwain vnd vierczigisten jar, an des guoten sand Urbans tag.

Od prvotnih treh obešenih pečatov pečat priorice (prvi) odpadel, ohranjena sta: drugi Eberharda Phae fleina v belem vosku in tretji kranjskega mestnega sodnika Friderika.

Št. 42

1343, maj, 26

Albert, grof Goriško-Tirolski, naznanja, da mu je oglejski patriarh Bertrand iz posebne naklonjenosti za pet let odstopil določene posesti oglejske cerkve z vsemi dohodki. Zato mu za teh pet let obljublja pomoč proti sovražnikom po Istri, v Furlaniji in na

Krasu. Po petih letih mu bo vrnil našteta ozemlja, med katerimi je tudi sedem hub na Mirni pri (gradu) Mirni, enajst na Trsteniku itd.

Orig. (A) v Attemsovem arhivu v Maniagu.

Objava odlomka z navedbo Mirne tu po: Joppi, Documenti Goriziani, v: Archeographo Triestino, NS 15 (1890), str. 67–69, št. 167 (z dodatki v oklepajih F. Baraga).

Noverint universi presentem pagina inspecturi quod nos Albertus Goricie et Tyrolis comes tenore presentium profiteamur et recognoscimus quod reverendus in Christo pater et dominus dominus Bertrandus dei gratia sancte sedis Aquilegensis patriarcha propter specialem dilectionem quam sui gratia ad personam nostram gerit mansos et terrena infra-scripta ad ipsum et sanctam Aquilegensis ecclesiam spectantia pleno iure cum fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et iurisdictionibus eorundem usque ad annos quinque immediate sequentes (nobis) concessit de gratia speciali. ... Promittimus quoque quod elapso dicto quinque annorum termino dicta bona prefato domino patriarche vel suo successori et Aquilegensi ecclesie antedictae restituemus libere et expedite, ad hec nos et bona nostra specialiter obligando. Bona autem huiusmodi sunt hec: in primis quidem in Neytin(!) prope Neidek sunt septem mansi. ... In cuius rei testimonium presentes fieri iussimus nostri sigilli appensione munitas. Datum [. . . .] Anno domini millesimo trecentesimo quadragésimo tercio, die vigesimo sexto mensis [. . .] agii(!), indictione undecima.

Št. 43

1356, april, 17

Gertruda s Hmeljnika, vdova po Frideriku z Mirne, proda stiškemu samostanu dve hubi v Čemšah za 9 mark oglejskih denaričev. Leta 1356, na cvetno nedeljo.

Orig. listina (A) izgubljena. – Prepis (B) v Zbirki kupnih listin, št. 33, v Samostanskem arhivu v Stični. – Regest: Puzel, Idiographia (1719, rokopis), str. 58.

Objava tu po B. – Objava regesta: Grebenc, Gospodarska ustanovitvev Stične (1973), str. 69, št. 218. – Prim. Mlinarič, Stiška opatija (1995), str. 152.

Ich Gertraut von Hophenbach Fridrichs von Neüdekh witwe vergich mit disem offen brieff vnd tun kundt allen den, die in sehendt oder

hörent lesen, daß ich mit wollbedachten mut, mit gunst vnd handt vnd rath Nicleines meines sunss von Neydekh recht vnd redlich verkhaufft han meins aigen gutts tzwo hueben, die gelegen sint zem Taud,^a da auf vorgessenen waren Leppe vnd Markho der weber, dem erbern geistlichen herrn abbt Petern vnd allen conuent ze Sittich zu ir pittanz vnd mit allen den rechten vnd zu den egenanten tzwain hueben gehört mit agkhern, wismath, waldt, wasser, halz, gemain mit stokh vnd mit stain, gesueht vnd vngesueht gebauen vnd vngebauen oder swis anders genandt sein, vmb neyen markh Agleyer pfeninger, der ich von in gar gericht vnd gewert bin, also daß die vrogenanten herrn ze Sittich vnd all ihr nachkhamen als egenanten tzwo hueben fürwass ewichlich sollen inhaben in nuz vnd gewehr, besizen, nuzen, wandlen vnd ihren frume damit schaffen als mit iren aigen guett, vnd das ich noch mein erben der kein ansprach vmb daselb guett haben sollen vnd ob die egenanten herrn ze Sittich iembt wolt treiben von den egenanten hueben mit bessern rechten, den ich in darüber geben habe, so soll ich oder mein erben sye vertreten vor aller ansprach nach landes recht, geschach des nicht, welichen schaden sy des nemben, den in ainer bey seiner gewissen gesagen mag, an aydt vnd an thaiding, den sollen wür ich vnd mein erben in genzlich ablegen, thet ich oder mein erben des niht, so soll sye der landshaubtman richter, erkhen vnd schadens von aller der habes die ich oder mein erben nu haben oder noch gewinen mit vnsern guetten willen, mit vrkhundt diss brüeffs versigelt mit Hermans von der Ainödt meins khänis vnd mit Nykhleins von Hopfhenpach meines vettern vnd mit Heinrichs des Mazeroll anhangenden insigeln, die ich vrogenant Getraut von Hopfenbach darumb gebetten habe, daß sy den brieff versigelt habent in an schaden ze einer gezeügnuß der warheit; geben nach Christes geburd dreyzehen hundert darnach in dem sechs vnd funffzigisten jahr an dem pallemtag.

Št. 44

1360, februar, 16, Ptuj

Jakob z Mirne, gvardijan minoritskega samostana v Ptuj, in samostanska skupnost se obvežejo, da bodo za grofa Friderika Celjskega, njegove otroke, njegovo pokojno ženo grofico Diemut Celjsko in pokojnega grofa Andreja z Gössinga obhajali večni

---

^a *prepis B Tand, popravljen po regestu na hrbtni strani, kjer stoji zu Thaudt.*

aniverzarij z vigilijo in 24 mašami na torek po Vnebohodu, samostan pa prejme za to 50 mark graških denaričev. Listina je bila izdana na Ptuj leta 1360, v nedeljo pred pustom.

Orig. perg. listina (A) v Arhivu Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 4179.

Objava tu po A, preverjena po prepisu B. Otopreca v Centralni kartoteki srednjeveških listin na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU. – Objava regista: Krotnes, Die Freien von Saneck I, (1883), str. 174, št. 232.

Doržalna notica iz 15./16. stol.: Jarung der von Cili den die prediger zu Pettaw halten sollen. Cili Jarung. 17. stol. Pettaw 1360. Stiftungen ss Holzperger brief. – Stara arhivska signatura iz 18. stol.: Ladl 42, No 83.

Ich prueder Jacob von Neidek gardian zu den selben czeiten cze Pettaw minnerprueder orden vnd aller conuent da selber, wır veriechen mit disen prief vnd tuen chunt allen den die in sechent oder horent lesen daz wır uns willichleich vervangen haben gegen dem edeln grauen vnserm genedigen herrn graf Fridreichen von Cyli, vm einem ewigen jartag den wır alle jar wegen schullen mit vigili vnd mit wır vnd zwainzich messen dez nachsten eritag der da chumt nach dem suntag der da ist in der heiligen octaf vnser herren auffart, also auzgenamenchleich ob di mess nicht alle volbracht mochten werden an dem ersten tag daz wırs volbringen an dem andern vnd an dem dritten, vnd schullen da inne mit andacht piten vm vnsern genedigen herren graf Fridreichen von Cyli vm seinew chind, vm seiner liben wirtin graevinn Diemueten sel, der got genad, vm graff Andreas sel von dem Guzzing vnd alle ır vordern lebentig vn töd; da pinde wır vns czue, alle die prüder die nu lebent in dem chlaster oder nach chumtigit werdent daz wır den vorgeantent jartag fleizz(ichleich) begen wellen vnd auch ewichleich, die weil vnd vnser conuent stet, alz wır got wellen antwurten an dem jungisten tag. Wır veriechen auch daz wır vmb disen jartag von vnserm genedigen herren graff Fridreichen en enphanen haben fumfczich march greczer phenning der wır genzleich gerichtet sein. Daz disew gelube stet vnd vnczebroschen beleib, dar vmb gebe wır vnsern oft genantem genedigem herren graff Fridreichen von Cyli vnd seinen erbern disen brif, versigelt mit vnserz gardian vnd dez conuents an hangvndn insigel. Der prief ist gegeben cze Pettaw do man zalt nach Christes gepurd tausent jar, drevczechent hundert jar vnd dar nach in dem sechczisten jar dez nachsten suntag var dem vasschang tag.

Na pergamentnih trakovih visita dva koničasto-ovalna pečata iz naravnega voska:

es pried Jacob von Amdicht Amidan zu den selben garen zu patten vnd alle Comment da selber vnt wieschen mit
einen prief vord ten gunt allen den die im bescheit od hoheit leben dar vnt vns willschick v vntungen haben gegen den edel gnuoz
vnter genedigen herzog graf Fudreichen von Tyli von einem augen hantig den vnt alle Jar vntungen schullen mit rugit. Vnt mit
vnt vnd zwanzig mellen des machten erlag der da schimpf nach dem hantig dar in ist im Jar heiligen etas vnter herren aufste
also vntgenamenschick ob vntschick must alle verstatet mochten werden an dem ersten tag des vnter vntungen in dem andern vnt an
den driten vnt schiken dinnu mit indicht pten von vnter genedigen herren Amst Fudreichen von Tyli von sinaw ernd von sinaw
siben vnter gnuoz vntuchen ist dar got genad von graf Andreas ist von dem Abtug vnt alle n vnter lebentig von ed Da vntde
vnt vnt gne alle die vnt die im lebent zu dem schick. ed nnt schimpf vntde dar vnt der vntgenantet Jar tag. Platz beyer weiler
vnt auch erwisch die ruel vnt vnter Comment seit als vnt got vntellen antworten zu dem hantig tag. Vnt vnter auch dar vnt vnt
siben Jar tag von vnter genedigen herren graf Fudreichen en erpungen siben kumpich vnter greyer pfening der vnt genesch
genach ten. Dar ditzu selike seit vnt vnter vnter besel. dar von gele vnt vnter oft genantem genedigen herren Graf Fri
vnter von Tyli vnt sinaw ernd ditzu kump. vnter mit vnter abhandig vnt des Commentes an hantig vnter Jar tag. Der prief ist
geschick vnt patten so man halt vnter schickes gepurd Jar tag. Dreuzschickmndert Jar vnt dar vnt zu dem Geschickten
Jar des machten hantig vnt der vntschick tag.

1. pečat ptujskega gvardijana (ok. 45x24 mm), legenda: (†) S. GARDIANI IN PETTOVIO; podoba: apostol Pavel z aureolo, dolgo spodnjo.obleko in plaščem preko nje, z mečem v desnici in knjigo v levici (edini ohranjeni izvod tega pečata);
2. pečat samostana manjših bratov v Ptuj (46x28 mm), legenda: (†) S. FRODO . . . IN . PETHOVI(O); podoba: moška postava kleči na spodnjem delu drevesnega štora in gleda navzgor, kjer je viden svetniški sij (spreobrnjenje sv. Pavla?). (Opis pečatov po B. Otorepcu).

Št. 45

1362, december, 2

Trije bratje z Gradenika, Gotfrid, Hans in Konrad z ženo Ano, prodajo grofoma Ulriku in Hermanu Celjskima Mirno s pristavo, mlinom, dvema dvoroma v Kotu in odvetništvom v Zabrdju za 500 zlatnikov. Listino sta pečatila brata Gotfrid in Hans z Gradenika ter bratranec Konrad in Leopold s Čreteža. Izdana je bila leta 1362, v petek pred sv. Nikolajem.

Orig. perg. listina (A) v Arhivu Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 4195.

Objava tu po A, preverjena po prepisu B. Otorepca v Centralni kartoteki srednjeveških listin na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU.

Dorzalna notica iz 15./16. stol.: Kauffbrieff von Gotfrid der Grednikh uber die vesst Neudegk den an Cili. 2ten X^{ber} 1362. Cili Kauff. – Stara arhivska signatura iz 18. stol.: Cili, No 83, Ladl 42.

Ich Gotfrid der Grednikker vnd ich Hanns vnd ich Chünrad sein brüder vnd ich Ann des egenanten Gotfrides wirtinn vnd all vnser erben veriehen mit disem brif vnd tun chunt allen den dy in sehent horent oder lesent, daz wir mit wolpedachtem mut vnd zw den zeiten du wir es wol getun möchten vnd mit rat vnd gunst vnsrer pesten frewnt recht vnd redlich verchauft haben den edeln unsern genedigen herren graf Vlrich vnd graf Hermann von Cili iren wirtinne vnd allen iren erben unser vest Neydekk mitsampt dem tail an derselben vest den wir von dem Neydekker khaufft haben, mitsampt dem purchperg darauf sy gelegen ist vnd den mayerhoff vnder der vest gelegen vnd ain mull, auch vnder der vest gelegen, vnd ain hoff in dem Winchel gelegen, vnd aber ain hoff in dem Winchel vnder der vest gelegen, dem wir von dem Neydekker chaufft haben vnd die vogtey ze Sabriach mit alle dew vnd daczw gehört oder gehören soll, lewt vnd güet, stöh vnd stain, holcz, wazzer vnd wismad, gesuchs vnd vnge sucht, alles ingeslözzen, nichts auzz genomen wand es alles unser lehen von in gewesen ist, vnd haben in daz alles ver-

chaufft vmb fünf hvndert gut gutter guldenin florin, dy dy wag wol habent vnd der wir von in gancz vnd gar gericht vnd gewert sein, vnd haben in dy egenante vest mitsampt den vorgeschriben güttern auf geben vnd macht mit aller stêt; vnd loben in es auch alles ze scherem vnd ze vertretten vor aller ansprach nach landes recht als oft vnd wenn sew des pedurfen. Tett wir des nicht welhen schaden sew des nement, den ir ains pei sein trewn gesagen mag, an all ander pewerung, den sullen wir in gancz vnd gar ablegen an all chlag vnd widerred, vnd an alles verzihen vnd sullen sew daz haben auf vuns auf unsern trewen vnd auf alle dew vnd wir haben. Mit vrchvnd dies brifs, der da versigelt ist mit unser vorge- nanten Götfrides vnd Hannsen anhangunden insigeln vnd mit unsers vetter herr Chünrad des Grednikker vnd mit Lewpolts des Rewtenberger insigeln dar vnder ich vorgenanter Chünrat, vnd ich vorgenante Ann, veriehen wand wir ytzünd aigener insigel nicht haben, vnd sew ir insigel an disen brif gelegt habent, durch vnser pett willen in an schaden. Vnd geben nach Christs gepürd drezehen hvndert jar darnach in dem zway vnd sechczigisten jar dem nasten vrey tag vor sand Niklas tag.

Od štirih visečih pečatov sta ohranjena le drugi, Hansa z Gradenika, in četrti, Leopolda s Čreteža. Od prvega in tretjega pečata sta ostala le pergamentna trakova. Drugi pečat Hansa z Gradenika je v belem vosku, okrogel, premer 22 mm, legenda nečitljiva (Hans), grb (kosa).

Št. 46

1365, april, 24

Oton z Mirne proda grofoma Ulriku in Hermanu I. Celjskima svoj del na gradu Mirni s štirimi dvori in vsem pripadajočim. Listino so pečatili Oton z Mirne, Peter s Stražberka in Henrik Mindorfer. Listina je bila izdana na dan sv. Jurija 1365.

Orig. perg listina (A), Arhiv Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 4215.

Objava tu po A, preverjena po prepisu B. Otoperca v Centralni kartoteki srednjeveških listin na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU

Dorzalna notica iz 15./16. stol.: Wie Ottel der Neidegker dem grauen von Cili sein teil an der vessten Neidegk verkaufft hat. Cili. Cili kaufbrief. – Stara arhivska signatura iz 15./16. stol.: 7 VIII^d; iz 18. stol.: Ladl 42, No 107.

Ich Ottel der Neydekker mein wirtinne vnd all vnser erben veriehen mit disem prief vnd thun chunt allen den dy in sehent horent oder lesent,

daz wir willichleich vnd geren vnd zw den zeiten do wir es wol getun mochten vnd mit rat vnd gunst vnser pesten vrewnt recht vnd redlich verchauft haben den edeln vnsern genedigen herren graf Vlreich vnd graf Hermann prüdern von Cili iren wirtinn vnd allen iren erben vnsern tail an der vest Neydekk mitsampt dem purchperg darauf ez gelegen ist vnd vier höff darczw, der ainer gelegen ist vnder der vest Neydekk vnd drey auf dem perge mitsampt dem pymmerchen vnd darczw gehorent oder waz süst(!) darczw gehört oder gehören sol, lewt vnd güt, stoch vnd stayn, holcz weld(!) wismad wayd wazzer oder wye es gehaizzen sey, alles ingeslozzen nichts auzgenomen, vmb ain güt des vns wol vnd pillich genugt hat vnd des wir von in gancz vnd gar gericht vnd gewert sein. Wir loben vnd sullen auch in den egenanten tail an der vest mitsampt den hoffen vnd waz darczw gehort scherem vnd vertretten vor aller ansprach nach landes recht. Tett wir des nicht welhen schaden sew des nement dem sew pei iren trewem gesagen mügen an all ander pewerung, den sullen wir in gancz vnd gar ablegen an all chlag vnd widerred vnd an alles verzihen. Vnd sullen sew daz haben auf vns auf vnsern trewen vnd auf alle dew vnd wir haben. Mit vrchund dicz prifs der da versigelt ist mit meins egenanten Otleins anhangunden insigel vnd mit Petters von strazperch vnd mit Hanczleins des Minndorffer insigeln dy sew durch mein erpett willen an disen prif gehangen habent in an schaden. Vnd geben nach Christs gepurd drewzehenhunder(t) jar darnach in dem funf vnd sechzigisten jar an sand Jorgen tag.

Ohranjeni trije viseči okrogli pečati v skodelicah iz naravnega voska: Prvi pečat Otlina z Mirne (slika na str. 82), okrogel, premer 26 mm; legenda: S OTLINI * DE * NEIDE(K); podoba: grb (krogla, podobna krošnji drevesa, na stožčastem, vratu podobnem deblu). Drugi pečat Petra s Stražberka. Tretji pečat Henrika Mindorferja.

Št. 47

1369, julij, 8, Št. Vid

Vojvoda Leopold Avstrijski zapove na pritožbo ljubljanskih meščanov Kolonu Svibenskemu, naj odpravi pobiranje nove in neobičajne mitnine pri Mirni, zaradi katere so se ljubljanski meščani pritožili, in vzpostavi staro. Listina je bila izdana v Št. Vidu na Koroškem v nedeljo po sv. Urbanu, leta 69.

Orig. papir (A) v Zgodovinskem arhivu Ljubljana.

Objava tu po: Otorepec, Gradivo za zgodovino Ljubljane III (1958), št. 8.

Wir Leupolt von gotes gnaden hertzog ze Osterreich ze Steyr ze Kernden vnd ze Krain, graf ze Tyrol etc. Embieten vnserm lieben getrewn dem Chohn von Scherffenberch vnser gnad vnd alles gut. Vns habent gechlagt vnser getrewn di purger von Laybach du habest ain newn vnd vngewöndlich mawt ze Nydek aufpracht. Das dünchet vns gar vnpillich vnd emphelhan dir ernstlich vnd wellen, daz du es bey der alten mawt beleiben lazzest vnd von der newn mawt wegen furbas nieman beswerest wan das genzlich vnser mainwng ist. Geben ze sand Veit an svntag nach sant Vlreichts tag LX^{mo} nono.

Vlricus de Liechtenstein capitaneus et Reinher Wehinger.

Vtisnjeni pečat izstavitelja na hrbtu listine dobro ohranjen.

Št. 48

1382, maj, 11

Zebir z Iga in žena Gertruda zastavita po nasvetu sina Nikolaja z Mirne hčeri Katarini, ženi Ulrika Amezza, od njene dote 4 zemljišča »zum Chreucz« v župniji Trebnje in eno zemljišče »zu dem Mitterm Schotes« za 60 mark denaričev beneških šilingov z vsemi pravicami, užitkom in pritklinami, pridržita pa si pravico do zopetne rešitve teh posestev s pristavkom, da se zmore zemljišče »zu dem Mitterm Schotes« rešiti iz zastave tudi ločeno, ostala 4 zemljišča pa le skupaj. Vse to se je zgodilo s privoljenjem grofa Friderika Ortenburškega, od katerega imajo ta posestva v zajmu.

Orig. perg listina (A), Arhiv Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 244

Objava tu po A, preverjena po (delnem) prepisu B. Otoprepca v Centralni kartoteki srednjeveških listin na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU.

Dorzalna notica iz 16. stol.: Zebir von Ig vnnnd Gertraut seiner ehewirtin wegen irer tochter Cathrein heimbsteuer sazbrief am datum 1382 jar. – Stara arhivska sign.: No. 14.

Ich Zebir von Ieg und ich Gedraut sein wirtin, wir veriehen offenleichen an diesem offen brieff vnd tun chunt allen den die in sehent hörent oder lesent, daz wir willigleichen vnd gern vnd vnuersprochenleich mit gunst vnd rat vnser suns Nyclens des Neydecher und aller unsrer freunt vnd erben geweist haben vnserer liebev tochter Kathreyn des Vlreichts Amezz wirtin ir rechtev haimstever für fünfczig mark phening Venediger schilling auff die gütter die hernach pey nam geschriben stent: Von erst auff fier hübin die gelegen sind zum Chreucz in der Treffner pharr da der

Th Zebir von Iga vnd Iag Gedraut sein wirtin in
in sehent hören od lesen dar wir wilglichen von
decher vnd aller vnser freunt vnd erby gelweist ha
stet für funfzig mark pfeg vonedigt schilling da
die gelegn sind zum chreuz in d' Treffer pphar da z
vnd auff d' drittyn orthe gesetzt ist vnd auff d' f
huby die gelegn ist zu dem mittin schotes da zu z
dige schilling leut vnd gut mit allen den rechtyn
erparn pefucht vn vmpesucht sprucht vnd nur tw
wer gesetzt ze mügen vnd zernizy vnd ob dar z
den wir in dar auff feby habz da schilly wir od z
nach landes recht. Taten des wir nicht welch scha
im dyd an mayding vnd im alle ande pefwörung
wachsens vnd schadens von aller vnser hab wa wir d
Edil vnser gnady her Erast freidricg von Putnber
vnsim guttin willy von Altramsel hab wa wir die
Iga vnd iag gedraut sein wirtin od vnser zwin Mych
sind Iogyn tag havelich mit dem obgenantyn gelt so
mit gut vnd mit aller dy von darzu gehort als ob z
mügy wol dar im gut dar gelegn ist zu dem mitti
ndin für gutt hofolman mit amand lösen. Cmit
des chvimbachs anhangaten Insigily dar vnd iag im
pint trat zehaly vnd esigilt mit Myllens des b
von Iga nach dynt alle die gelubd vnd pint trat zeh
offen brieft gesangyn habnt in vnd iven erby im sch
Putnber anhangentyn Insigil. vnd die obgenantyn
ses jepind durchachn hündt Iar vnd dar nach in
vrtzen tag

1382 Del listine z omembo Nikolaja Neydecherja, sina Zebira z Iga in matere Gertrude

Steffan der suppan auff der ain gesezzen ist vnd hat noch da zu der aine inne vnd auff der dritten Mikke gesezzen ist vnd auff der fierden Herman der Haesilber zu den zeiten gesezzen ist. Dar nach auff die fünftev hüben die gelegen ist zu dem Mitternn Schotes da zu den zeiten Pherchtold auff gesezzen ist ydev huben für zehen mark phening Venediger schilling leut vnd güt mit allen den rechten vnd nützen, als dazu gehört, stok, stain, wismat vnd vityn(?), gepavn vnd vnerpavn, pesücht vnd vnpesücht, pitriff vnd nuz trifft, wie ez als genant oder gehaizzen sey, des haben wir sev in nuz vnd in gewer gesaczt ze nützen vnd zeniezzzen. Vnd ob daz wär, daz sev oder ir erben da von ymant trib oder treyben wolt, mit pezzern rechten den wir in dar auff geben haben, da schullen wir oder vnser erben sev oder ir erben vmb vertretten vnd verantworten vor aller ansprach nach landes recht. Taten des wir nicht, welhen schaden sev oder ir erben des nnämen, den ir ains pey seinen trevn gesagen möcht, an ayd, an tayding vnd an alle andrer pewärung, den schullen wir oder vnser erben in oder iren erben ablegen vnd richten vnd weren erchens vnd schadens von aller vnser hab, wa wir die haben oder noch gewinen vnd ob wir in daz verziehn wolen, so schol sev der edil vnser gnadig herr graff Fridreich von Ortenburch oder sein erben oder ir geschäfft richten vnd weren erchens vnd schadens mit vnserem güttig willen von aller vnser hab, wa wir die haben oder noch gewinnen. Also auzgenommenle-ich, wan ich obgenanter Zebir von Ieg vnd ich Gedraut sein wirtin oder vnser svn Nychel der Neydecher oder vnser erben sev oder ir erben ermanen fierzehen tag vor sand Jørgen tag järleich mit dem obgenanten gelt, so schullen sev vns die obgenanten gütter wider inne antworten mit leüt vnd mit güt vund mit allev dev vnd darzu gehört, als ob geschriben stet. Auch ich obgenanter Zebir vnd mein wirtin vnd vnser erben mügen wol daz ain güt daz gelegen ist zu dem Mitternn Schotes vmb zehen mark losen pestünderleich als ob geschriben stet, awer die andern fier gütter schol man mitainander losen. Mit vrchunt dicz brieffs der versigilt ist mit herrn Hainreichs von Ig vnd Hanslens des Chrumbachs anhangenten insigilen dar vnder ich mich Gedraüt des Zebir von Ig wirtin verpint alle obgeschriben gelübd vnd pünt stät zehaben als ob geschriben stet die sev durch vnser vleizziger pett willen an diesen offen brieff gegangen habent in vnd iren erben an schaden. Vnd versigilt mit Nyklens des Harrers vnd Fridlens auch des Harrers anhangenten insigilen, dar vnder ich Zebir von Ig mich verpint alle die gelübd vnd pünt stat zehaben als ob geschriben stet, die sev durch vnser fleizziger pett willen an diesen offen brieff gegangen habent, in vnd iren erben an schaden. Vnd auch versigilt

mit vnsers edels liben herrn graff Fridreichs von Ortenburch anhangen-
tem insigil, wand die obgenanten gütter von im vnd von sein erben ze
lehen sind. Der geben ist nach Christes gepürd drevczehen hundert jār
vnd dar nach in dem andernn vnd achtzigistem jār des nächsten svn tags
vor sand Pangraczen tag.

Od petih obešenih pečatov prvi, izstaviteljev, odpadel, drugi so ohranjeni: 2. Janeza Krumbaha, 3. Nikolaja Harrerja, 4. Friderika Harrerja, 5. Friderika grofa Ortenburškega.

Št. 49

1384, maj, 3, Celje

Oglejski patriarh Filip de Alençon podeli grofu Hermanu I. Celjskemu po vrstnem redu (od 1 do 16) naštete oglejske fevde, med njimi na drugem mestu grad Mirno.

Orig. perg. listina (A) v Arhivu Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 4341.

Objava tu po A, preverjena po prepisu B. Otorepca v Centralni kartoteki srednjeveških listin na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU.

Doržalna notica iz 15./16. stol.: Ein lehenbrief von patriarchen dem grafen zu Cili. 17. stol.: 1354 3ten May. – Stari arhivski signaturi: No 3, Lādł 4. / 11.

Nos Philippusn de Alenconio miseracione divina episcopus Sabinensis sancte romane ecclesie cardinalis et patriarcha Aquilegensis. Notum facimus universis quod in nostra presencia constitutus magnificus et potens dominus Hermannus comes Cilie nobis humiliter supplicavit ut ipsum de feudis suis antiquis iustis et legalibus que ipse et progenitores sui antiquitus habuerunt et tenuerunt in feudum ab Aquilegensis ecclesia nostra et bone memorie dominis patriarchis nostris predecessoribus investire generosius dignemur. Nos autem actendentes devocionem et legalitatem quas idem magnificus dominus comes suique progenitores ad ipsam ecclesiam et nos ac predecessores nostros habuerunt hactenus indefesse sperantes et credentes, etiam quod ipse comes nobis et ecclesie nostre prefate fidelis erit et vasallus, ipsum dominum Hermannum comitem pro se suisque heredibus recipientem de omnibus suis feudis antiquis iustis et legalibus premissis manualiter investivimus cum imbria clamidis nostre salvo iure nostro Aquilegensis ecclesie sepedicte et alterius cuiuscumque, protestantes expresse quod per investituram huiusmodi

eundem dominum comitem non intendimus de aliquibus dominiis iuribusque et aliis bonis investire, si que nobis et dicte ecclesie nostre detinet occupata, sed solum de antiquis iustis et legalibus feudis suis. Quibus peractis prefatus dominus Hermannus comes digitis elevatis nobis et Aquilegensi ecclesie nostre predictae iuravit esse fidelis et legalis et omnia alia et singula facere ad que fidelis vasallus domino suo tenetur ex debito etc. prout in talibus est consuetum. Bona vero feudalia in scriptis data per ipsum dominum comitem et assignata per eumque possessa, de quibus ut premittitur existit investitus, sunt hec: videlicet: (1) castrum Obernburg et castrum Altenburg, que emerunt ab Altenburger. (2) Item castrum Neidek quod emerunt ab Hainrico de Gradnik. (3) Item decima in Lemburga. (4) Item decima in Noua ecclesia. (5) Item decima in Sancto Petro in Sevental. (6) Item decima in Frazlaw. (7) Item decima in Preberg. (8) Item decima in Schalachtal. (9) Item omnia feuda que predictum comitem et suos heredes contingentur ex parte suorum avunculorum comitum de Hewmburg, et que illi et eorum antecessores a predecessoriis nostris et Aquilegensi ecclesia supradicta habuerunt ex gracia, servicio vel favore. (10) Item omnia feuda que tenuit Vlricus de Pilchgrez ab Aquilegensi ecclesia, que vendidit dicto domino comiti. (11) Item decima in Retschicz sita in predio Tyfer. (12) Item omnia feuda que quondam dominus Leupoldus de Sewnek libertinus tenuit ab Aquilegensi ecclesia, in quibus idem dominus comes iure hereditario successit. (13) Item decime site in plebibus Ponikel et Sancte Crucis ex ista parte aque que dicitur vulgariter Zotel. (14) Item decime in Lichtenwald et Gurkuelld usque ad ripas Zotel et Gvrk, quas emerunt a Scherffenberger. (15) Item decime in Reyfnicz. (16) Item iudicium in Oethuoi, emptum a domino Kolone Scherffenberger. Presentibus ad premissa carissimo nobis in Christo filio domino fratre Nicolao abbate monasterii in Obernburga ordinis sancti Benedicti nostre Aquilegensis diocesis et nobilibus viris Nicolao de Speginbergo nostro ac Martino de Reyhenuelz milite dicti comitis mareschalci, Hugone der Heruorst decano Concordiensi camerario et cancellario nostro, Johanne de Altenburg milite, ac Rodolfo Blankenwarter domicello et aliis multis. In quorum omnium testimonium presentes litteras fieri iussimus patriarchalis sigilli nostri appensione munitas. Datum Cilie dicte nostre diocesis die tercio mensis maii anno domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto, indictione septima.

Od obešenega – očitno odrezanega – pečata ostala le rdeča svilena vrstica.

Št. 50

1389, februar, 19, Čedad

Oglejski patriarh Janez Sobieslav podeli Celjskima grofoma Hermanu in Viljemu fevde v imenovanih krajih, med katerimi je naštet tudi grad Mirna, katerega so kupili od Henrika z Gradenska.

Orig. perg listina (A), Arhiv Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 4367.

Objava tu po A, preverjena po prepisu B. Otoprepca v Centralni kartoteki srednjeveških listin na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU.

Dorzalna notica iz 15./16. stol.: Cili. Lehenbrief Agleyer bistumbs. Agley pro Cili. – Stara arhivska signatura iz 16. stol.: K, iz 18. stol. Lādł 4, No 9.

Johannes dei et apostolice sedis gracia sancte Aquilegensis ecclesie patriarcha. Notum facimus universis quod in nostra presencia constitutus spectabilis et magnificus dominus Wilhelmus comes Cilie nobis humiliter supplicavit ut ipsum nomine nepotis sui comitis Hermanni tamquam senioris ipsumque comitem Wilhelmum eorumque heredes de feudis eorum antiquis iustis et legalibus que ipsi et progenitores eorum antiquitus habuerunt et tenuerunt in feudum ab Aquilegensis ecclesia nostra prefata et bone memorie dominis patriarchis predecessoribus nostris investire generosius dignemur. Nos autem accedentes devocionem et legalitatem quas idem spectabilis dominus comes suique progenitores ad ipsam ecclesiam et nos ac predecessores nostros habuerunt hactenus indefesse sperante et credente etiam quod ipse comes nobis et ecclesie nostre prefate fidelis erit et vasallus ipsum dominum Wilhelmum comitem nomine nepotis sui domini Hermanni comitis predicti pro se suisque heredibus recipientem de omnibus suis feudis antiquis iustis et legalibus premissis manualiter investivimus cum fimbria clamidis nostre, salvo iure nostre Aquilegensis ecclesie sepedicte et alterius cuiuscumque protestantes expresse, quod per investituram huiusmodi eundem dominum comitem non intendimus de aliquibus dominiis iuribus et aliis bonis investire, si que nobis et dicte ecclesie nostre detinet occupata, sed solum de antiquis iustis et legalibus feudis suis, quibus pactis prefatus dominus Wilhelmus comes nomine nepotis sui Hermanni comitis prefati

nobis et Aquilegensi ecclesie nostre predicte iuravit esse fidelis et legalis et omnia alia et singula facere, ad que fidelis iurallus domino suo tenetur ex debito etc. prout in talibus est consuetum. Bona vero feudalia in scripto data per ipsum dominum Wilhelmum comitem et assignata nomine domini Hermani comitis sepedicti per eumque possessa de quibus ut premittitur exstitit investitus, sunt hec: videlicet (1) castrum Obernburg et castrum Altenburg que emerunt ab Altenburger. (2) Item castrum Neideck quod emerunt ab Hainrico de Gradnik. (3) Item decima in Lemburga. (4) Item decima in Noua ecclesia. (5) Item decima in Sancto Petro in Sewntal. (6) Item decima in Frazlaw. (7) Item decima in Presberg. (8) Item decima in Schalachtal. (9) Item omnia feuda que predictum comitem et suos heredes contingerent ex parte suorum avunculorum comitum de Hewmburg et que illi et eorum antecessores a predecessoribus nostris et Aquilegensi ecclesia supradicta habuerunt ex gracia, servicio vel favore. (10) Item omnia feuda que tenuit Vlricus de Pilchgraz ab Aquilegensi ecclesia, que vendidit dicto domino comiti. (11) Item decima in Retschicz sita in predio Tiuer. (12) Item omnia feuda que quondam dominus Leupoldus de Sewneck libertinus tenuit ab Aquilegensi ecclesia in quibus idem dominus comes iure hereditario successit. (13) Item decime site in plebibus Ponikel et Sancte Crucis ex ista parte aque que dicitur wlgariter Zatel. (14) Item decime in Liechtenwald et Gurchueld usque ad ripas Zatel et Gurk quas emerunt a Scherffenberger. (15) Item decime in Reyfnicz. (16) Item iudicium in Oechney emptum a domino Colone Scherffenberger, presentibus venerabilibus et discretis viris dominis Marquardo de Randek decretorum doctore vicario nostro in spiritualibus, Augustino priore novi monasterii in Brunna, Johanne de Mila, Friderico plebano in Tiuer, et nobilibus Ludwico de Poncill magistro curie nostre, Nicolao de Pulczinico comitibus Riczardo de Waluasone, Wenzelao et Thomasino de Spembergo, Friderico Gleiniczer capitaneo Goricie, Johanne et Egidio de Ciuitate Austrie et pluribus aliis. Datum in nostro patriarchali palacio in Ciuitate Austrie anno domini millesimo trecentesimo octuagesimo nono, die decima nona mensis februari, indictione duodecima pontificatus serenissimi in Christo patris et domini nostri domini Urbani divina providentia pape sexti anno undecimo.

De mandato domini patriarche prothonotarius Nicolaus.

Od nekdanjega visečega pečata ostala le rdeča svilena vrstica.

Št. 51

1402, julij, 29

Jakob Mawshaymer, deželni upravitelj na Kranjskem, razsodi po nalogu deželnega glavarja Hansa Neudeckerja spor med skupnostjo vasi Šenčur in podložniki vetrinjskega samostana, o paši, sekanju lesa in mejah v korist Vetrinja, ki je svoje pravice dokazal s starimi listinami iz leta 1156 in kasnejšimi, kljub nasprotnim dokazom s pričami s strani Šenčurcev.

Orig. listina (A) v Arhivu Republike Slovenije, Zbirki listin, št. 357. – Insert (B) v perg. listini: 1454, november, 8, Vetrinj, prav tam.

Objava tu (delna) po A, preverjena po prepisu B. Otoporca v Centralni kartoteki srednjeveških listin na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa, ZRC SAZU.

Opomba: Valvasor dvakrat omenja glavarja Hansa Neudeckerja, obakrat pod letom 1400: Die Ehre (1689), Buch IX, str. 18 (vir: Manuscriptum Hochen[warti], XI, str. 397 (brez navedbe vira). Na tem mestu: »Im 1400 Jahr, war Herr Hanns von Neydeck Landshauptmann in Crain: Der zugleich auch diese Herrschafft beherrschte.« Objavlja tudi dva njegova grba, in sicer v knjigi IX, str. 69 (slika št. 490, na zadnjem mestu) in str. 112 (slika št. 510, prav tako na zadnjem mestu). V štirih poljih grba se ponovita podobi krilatega zmaja (bolj podobnega oskubljeni kokoši) in treh školjk sv. Jakoba (zgoraj dve in pod njima ena). Grb tega glavarja na Ljubljanskem gradu ima samo eno polje in školjke v njem, ki so razvrščene v diagonalni (grb je enak grbu bavarskih Neideckov, kakršnega je imel tudi tridentski nadškof Georg, umrl 1514).

Dorzalna notica iz 15./16. stol.: Litera de bonis nostris in Carniola specialiter circa ripam Stainpach usque ad montem Sancti Laurencij (dalje druga roka:) wider die gs gemain von Sand Jorgen. Michelsteten vnd Fränicz. – Stara arhivska signatura: C No. 2.

Ich Jacob Mawshaymer verweser in Krain bechenn mit dem offen brieff alz die gmain von Sand Jörgen an mein herren herrn Hannsen von Neydekk hawptman in Krain pracht hat wye inn des gotshaws lêwt von Vitring irrrun täten in ieren wayden, gehulcz vnd pymerkchen. Shuff der genant mein herr mit den egenanten des goczhaws lewten daz sew die gmain von Sand Jörgen vngeirret liessen in iren pimerkchen vnd gehulczen ... vnd des ze vrkhund gib ich obgenant Jacob Mawshaymer dem egenanten abt vnd seinem conuent den brieff versigelten mit meinem anhangenden insigel, der geben ist nach Christes gepurd virzehnhundert jar vnd dar nach in dem anderm jar am sambcztag nach sand Jacobs tag.

Ohranjen okrogel pečat izstavitelja v zelenem vosku.

1. Band sorgen an mein hem hñ Stamfch von Neydekke Hauptm
vorn warden geschult und pünktlich befehlt I genant mein
y ungemet luffen in my pünktlich und geschult. ceterum
t in geschafft hat. Dar nach tham des genanten abts vom
in vber die gman zu Band sorgen wec few ne geschafft
schraub man her den von Band sorgen das few hñ für mit
r my icht widerod so scholten few thomey für mein geman hñ
5. das ward dem genantey ehelicher von viterung auch also
ar seinen hñ den abt ze thomz wam er aufer landt gefessen
en estenreys da kessyod icht dem abt vnd der gman vom
vbs tag. das dany verueder caul tham auf die pünktlich so
lyet. Auf den selbigen tag thomey ped caul gey höfflen für
y geschult und pünktlich als ez von altes her thomey war
abt von viterung das few melden was mein pünktlich wam
r my das wolt few weysey mit erken kewch mit psaffen
von viterung das dorff pawl war sein und seins geschaffts
geby herzog pertholt von heray mit seinem sigel das ez
vnd das geschult vber dar ob hat geby dem geschaffts zu
ffen ist der selb brief ist geby worden nach christi gepind
uff von herzog wilhelm vber den vnd ander brief vnd
emey genant hñ dem hawdemann od seinem verkauf
in zu höfflen die sig an hident von amey pachtlem gena
die pünktlich kessawet vnd in lyet da ley nach sein
stet vnd der pünktlich von stlednik das icht in am lenger
kessyod icht in am tag auf den nachsten samsttag dar
vorn da sigel sein wideruol den tag ab am freitag vor
nam vnd kessawet die pünktlich nach sein brief sau
des was icht wilis vnd nam zu mir am brieft von chrim
ch Stamfch den ayndorffer pawl den vawfren herren
hat die das mit sampe mir geschult haben. das das geschult
als des abts von viterung brief Laurent die er hat vom
tag hat mit seinem brief vnd des ze viterung gib icht
stir mit meinem anhangendy iustigel der geby ist nach
samsttag nach sand iacobs tag.

1402 Del listine z omembo kranjskega glavarja Hansa Neydekka (v prvi vrsti)

Št. 52

1403, april, 2, Gradec

Avstrijski vojvoda Leopold naroča kranjskemu deželnemu glavarju Hansu Neudeckerju, naj štiti stiški samostan v skladu z listino oglejskega patriarha in kapitlja, ki sta dala samostanu v fevd(!) šentviško župnijo, in v skladu s papeževo potrdilno listino.

Orig. Listina (A) izgubljena. – Dva prepisa iz 18. stol. v Arhivu Republike Slovenije, Samostanski arhiv Stična, fasc. 1: Prepis (B) in (mlajši) prepis (C, s pripombo F. Schumija: »schlechte Copie«).

Objava tu po B. – Objava regista: Ema Umek, Samostani Kostanjevica, Pleterje in Stična (1974), str. 166. – Prim. Mlinarič, Stiška opatija (1995), str. 180, op. 27 (navaja zmotno vojvoda Albrehta).

Wir Leopold von gottes gnaden herzog ze Österreich, ze Steyer, ze Kärnten und ze Krain, graff ze Tyrol etc. Embieten vnsern lieben getreyen Hannsen dem Neydeker vnsern hauptman in Krain, oder wer vns hauptman^a daselbs wird, vnser gnad und alles gutt. Als der erwirdig vnser lieber freynde der patriarch und das capitel ze Aglay die pfarr kirchen ze Sanct Veithe in Krain bey Sittich mit sambt irer zugehörung lauther leihen^b durch gott gegeben und geaigent haben dem gots hauss daselbs^c ze Sittich und auch das vnser heiliger vatter der pabst mit päbstlichen gewalte hat bestett und geuestett ewiglich ze beleiben. Maynen wir und empfehlen dir ernstlich mit dem brief vur^d uns und unser lieben bruder^e und erben, das du dasselb kloster und gotshaus bey der vorgennanten kirchen und allen iren zugehörungen wa^f die gelegen oder wie sie gennant seyn vestiklich beschiermest und halttest von vnsern wegen nach laut der brief die im darüber von dem patriarchen vnd dem capitel vnd darnach von dem Römischen stull sind gegeben. Das ist gänzlich vnser maynung. Geben ze Graz^g an mantag nach Judica in der fasten. Anno domini millesimo quadringentesimo tertio.

^a tako B in C, namesto vnser hauptman.

^b tako B, lenchen C.

^c tako C, dasselbs B.

^d tako B, vor C.

^e tako B, brueder C.

^f tako B in C.

^g tako B, Grätz C.

1403. 12 April

L. Wir Leopold von Gottes Gnaden Herzog ze Osterreich ze Beyer. ze Kärnten und ze Krain. Graf ze Tyrol etc.

Erwisten In yren lieben geliebten Bannern Dem Herzog
Ulrich In yren Hauptman in Krain oder in
In yren Hauptman Dapffels In yren Gnad und alles Gutt.
Als der Erwirdig In yres lieben Freunde des Patriarch
und des Capitel ze Inglaß die Pfarr kirchen ze Sanch
Wittls in Krain bei Pittich mit rambt In yre zügriförung
kaiser Louisen durch got gegeben und geirgend
haben dem gotz. haupt Dapffels ze Pittich und auch
In yren heiligen Vatters des Jabs mit schiltlichen
gewalt hat bestritt und geirrit wiglich ze be-
-leben. Mägnen Altes und Enkelson die Kunst-
-lich mit dem Brief für In yre, und In yres lieben
Brüder und Erben. Das du Dapffels Kloster und
Goth haupt bei der Torgonanten kirchen und allen
In yre zügriförungen da die gelegen oder bei die
genant sein be stilllich be simeist und halbst
Bannern wegen nach laul des Brief die In darü-
-ber von dem Patriarchen und dem Capitel und
Jannay von dem Römischol Vöid sind gegeben.
Das ist ganzlich In yre Mägnung. Geben ze
In yre an Mantay nach Judica in der Jansen.
Ano Dni Millesimo Quodringentesimo Tertio.

L.S.

Listina o inkorporaciji šentviške župnije stiškemu samostanu (prepis iz 18. stol.)

Št. 53

1403, oktober, 27, Ljubljana

Avstrijski vojvoda Viljem piše kranjskemu glavarju Hansu Mirnskemu, naj ščiti prevoznika Jakoba pri črnuškem brodu.

Orig. perg. listina (A) v Arhivu Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 367.

Objava tu po A, preverjena po objavi: Otorepec, Gradivo za zgodovino Ljubljane IX (1964), št. 48.

Wir Wilhalm von gotes gnaden herczog ze Osterreich ze Steyr ze Kernden vnd ze Krain graf ze Tyrol etc. Embieten vnserm lieben getrewn Hannsen dem Neidekker vnserm hauptman in Krain oder wer ye kunftkleich vnser hauptman daselbs wirdt oder seinem verweser vnser gnad vnd alles gut. Wir emphelhen dir vnd wellen ernstleichen daz du vnsern getrewn Jacoben den vergen bey dem vrfar ze Zernutschi des er manig jar nucz vnd gewer gesessen ist von vnsern wegen vestikleich schirmest vnd haltest vor allm gewalt vnd in vnd sein erben daran widerrecht neymand lassest beswearen in dhainen weg. Das mainen wir ernstleieh. Geben ze Laybach an sand Symonis vnd sand Jude abend apostolorum, anno etc. quadringentesimo tercio.

Dominus dux per Steffanum notarium camere ad relationem N. scriptoris f.

Na hrbtu listine sledovi rdečega voska izstaviteljevega pečata.

Št. 54

1405, julij, 21, Bruck an der Mur

Avstrijski vojvoda Ernest priporoča v svojem imenu in v imenu svojega brata Viljema kranjskemu deželnemu glavarju Hansu Neudeckerju novo izvoljenega stiškega opata Petra Limschaka.

Orig. (A) izgubljen. – Prepis (B) v kodeksu: Alanus Lehr, Collectaneum Runense antiquitatum II, str. 51, v Samostanskem arhivu v Reinu. – Kopija (mikrofilm) v Univrzitetni knjižnici v Gradcu.

Objava regesta tu po povzetku v: Mlinarič, Stiška opatija (1995), str. 193.

Št. 55

1491, junij, 15

Jakob Lamberger potrjuje, da dolguje Ahacu z Mirne in njegovi ženi Prazedī 100 zlatih ogrskih goldinarjev.

Orig. perg listina (A), Arhiv Republike Slovenije, Zbirka listin, št. 881.

Objava tu po A.

Ich Jacob Lamberger bekenn fur mich vnd all mein erben offentlich mit dem brieff vnd tuen kund allermenigklich die den brieff sehen oder hören lesen, das wir recht vnd redlich schuldig worden sein vnd gelten sullen dem edlen vnd vesten Achaczen von Neydegk anstatt seiner hawsfrawen frawen Prachsedis meiner lieben muemen vnd allen iren erben oder wer vns mit iren guetlichen willen mit dem brieff ermanett, hundert vngrisch vnd ducatten gulden im gold die guett am gold vnd gerecht schwär auf der goldwag sein, der wir sew ausrichten vnd bezalen sullen vnd wellen auff sand Vrbans tag nagstkunftigen nach dato des brieff an alles lenger verziehen auch an all ir müe vnd schaden. Tatten wir des nicht was sew des schaden namen, wie der schaden genannt burde kaynerlay schaden ausgenommen den sew ir ains oder ir scheinbott bey seinen trewen mit schlechten Worten an ayd vnd an all ander rechtlich pebarung gesagen mag, den selben schaden allen mit sambt der hawbtsum geloben vnd versprechen wir in an abgangk zw peczalen, sew sullen vnd mügen auch das haben auff aller vnser hab vnd guett das wir ieczō haben oder khünfftigklich gebinen, es sey erb oder varund guett nichtz ausgenommen, da von soll sew richten weren vnd beniegig machen sunst ain jeczlicher her gericht vnd gepiet dar vnder sew vnser hab vnd guett an komen wo sew dar auff anzaigen tuen an klag vnd an^a tayding vnd an alles berechten vns noch vnser guett soll auch hiebider dise verschreybung nichtz freyen helfen noch bedegken weder gnad freyhatt verpott find auszug oder listigkait so yemantz in diser sach zw schermen vnd behelff erdengken vnd erfinden möchtt, wan wir vns des alles vnd jedes gancz vnd gar zw geniessen verzeihen sunder den wemelten Achaczen von Neydegk meinen lieben swager anstatt seiner hawsfrawen frawen Praxediß meiner lieben muemen ire erben oder wer den brieff mit iren guetlichen willen inne hatt, soll an alle hindrung vnd in trag von vns

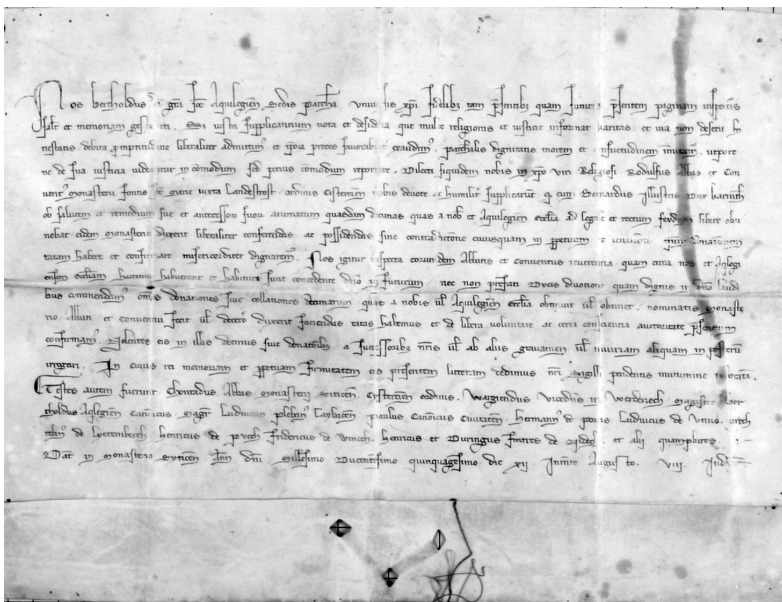
---

^a an *po pomoti ponovljen A.*

vnd vnseren guett bezalung vnd an abgankh beniegig gemacht werden. Das alles ist vnser gunst maynung vnd gueter wille. Des zw warer vrkund geben wir in den brieff vnder meines egemelten Jacoben Lamberger aygnem anhangunden insigil. Zw merer geczewgnis diser sachen hab ich vorgemelter Jacob Lamberger mit vleiß gepeten den edlen gestrengen ritter herrn Rueprechten Stainer diezeit phleger zw Gortschah das der auch sein insigel an den brieff gehangen hatt, doch im vnd allen seinen erben anschaden. Vnder die bemelten insigel ich mich oftemelter Jacob Lamberger für mich vnd all mein erben verpinde alles das war vnd statt zw halden, was in dem brieff geschriben stett, der geben ist nach Christi gepurd vierczehn hundertt vnd in ain vnd newnczigisten jar.

An sand Veitz tag: diser schuldbrief ist durch hern Caspren von Lamberg ritter erledigt vnd zald.

Prvi pečat odpadel. Drugi pečat Ruprechta Stainerja ohranjen na pergamentnem traku.

1250 Henrik in Duringus z Mirne kot priči na listini patriarha Bertranda v Stični

Grad Mirna, njegovi gospodje, ministeriali, vazali in gradiščani

Grad Mirna stoji na območju, ki je leta 1016 z darovnico cesarja Henrika II. pripadlo Viljemu II., sinu grofice sv. Heme Krške. Da je ta darovnica glede ozemlja neoporečna, čeprav je listina falsifikat, izpričuje 12 let mlajša potrdilna listina cesarja Konrada II. S to darovnico je cesar podelil Viljemu med drugim vse kraljevo ozemlje med rekami Savo, Savinjo Sotlo in Mirno v Savinjski marki.

S svojo lego na obrobju darovanega območja, ob odcepu poti, ki je nekoč peljala s stare dolenske ceste k Savi na vzhodu pri Boštanju ali na zahodu pri Litiji, se je Mirna verjetno že zgodaj utrdila kot strateško pomembna postojanka savinjskih grofov.

Prva (posredna) omemba gradu je iz časa med letoma 1168–1180. V listini nastopajo med pričami najprej omenjeni trije kleriki, potem kot prvi Majnhard »de Nideke« in za njim štiri imena s pristavkom – vsi iz Višnje gore. In še dva: Wiker iz Ljubljane in Hartman »de Rifensstāyn«.

Majnhard z Mirne je bil vsekakor zelo ugledna priča. Od kod se je vzel?

Nekega Wolfinga »von Reichenstein« srečamo v listini iz leta 1293 kot bližnjega sorodnika in dediča Gallov. Za Galle vemo, da so prišli z Bavarskega, Reichenstein pa je Reifenstein na Tirolskem. Tako na Bavarskem kot na Tirolskem so živeli tudi Neidecki in Neudeggi, pa še marsikje drugod. Najdemo jih na Würtemberškem, v Spodnji Avstriji, na Štajerskem, v Švici in še kje. Dovolj je, če vtipkamo kako inačico imena v spletni brskalnik, pa bomo dobili na tisoče podatkov. Žal pri tem ne moremo dalje od domnev.

Slovensko ime Mirna izvaja France Bezljaj¹ iz starega vodnega imena Nyrina (ob tem omenja sorodno slovensko besedo pondréti – ponor). Prav tako razlaga tudi krajevno ime Neidegg / Nidek kot izpeljanko iz Nürnegg (Na nemškem Štajerskem spada k tej osnovi Nörning / Nöring / Nürning). Dodajmo k etimologiji še misel, ki se

---

¹ F. Bezljaj, Slovenska vodna imena II, Ljubljana 1961, str. 22.

človeku porodi ob stari nemški besedi »nidek«, ki pomeni sovražen, nevoščljiv. Res težko bi našli lepše nadomestilo zanjo, kakor je miroljubna slovenska beseda »MIRNA«.

A vrnimo se k zgodovinskim dejstvom. Od grofice Heme je prišlo ozemlje, na katerem stoji grad Mirna, na sorodnike Puchse in po njih Višnjegorske. To se je zgodilo prav v času, ko se prvič pojavi njihov ministerial Majnhard.

Ko se je grof Henrik IV. Andeški leta 1209 poročil z Zofijo Višnjegorsko, dedinjo celotne višnjegorske posesti, je z njo vred pripadla Andeškemu tudi Mirna. Prav v tem času je Henrik IV. sicer prišel zaradi domnevne udeležbe pri umoru kralja Filipa Staufovskega v nemilost, vendar je izgubil samo cesarske fevde, ne pa tudi svojih alodialnih posestev. Bolj se je čutil ogroženega od oglejskega patriarha, ki je nosil naslov kranjskega mejnega grofa. A tudi ta nevarnost je leta 1218 prenehala, ko je zasedel prestol oglejskega patriarhata njegov brat Bertold.

Leta 1228 je Henrik IV. umrl, ne da bi zapustil potomstvo. Takrat je del posesti prešel na oglejskega patriarha, ki je tako postal tudi gospod mirnskega gradu, večino posesti pa je dobila Zofijina nečakinja Neža, hčerka Henrikovega brata Otona I. Poročila se je s Friderikom II. Bojevitim (Babenberžanom), ki si je skupaj z doto prisvojil tudi naslov »gospod Kranjske«. Leta 1246 je padel v boju z Ogrji in umrl brez potomcev kot zadnji svojega rodu.

Neža Andeška se je leta 1248 poročila s koroškim vojvodom Ulrikom III. Spanheimskim. Tudi njemu ni rodila otrok, pač pa mu je s svojo poroko in z bogato dediščino utrdila položaj gospoda Kranjske. Oglejske posesti na Kranjskem, za katere je menil, da mu pripadajo, je skušal Ulrik III. pridobiti z vojaško močjo, vendar se je moral ukloniti Bertoldovemu nasledniku Gregorju de Montelongo, ki ga je leta 1261 prisilil k mirovnim pogajanjem. Po Ulrikovi smrti 1269 je po pogodbi z njim postal uradni dedič Koroške in Kranjske češki kralj Otokar Přemysl, Ulrikov stric. Ulrikov brat Filip, ki bi bil po naravi na to upravičen in je samega sebe tudi imel za gospoda Kranjske, je bil za nadomestilo izvoljen za oglejskega patriarha, vendar tudi tega prestola nikoli ni zasedel.

Otokar je postal tako gospodar mirnskega gradu. Vendar iz tega obdobja o Mirni nimamo listinskih pričevanj. Pač pa imamo podatke,

da je dobil leta 1275, torej še pred Otokarjevo smrtjo (1278), Friderik, sin pokojnega Hermana z Mirne, od oglejskega patriarha v fevd Mirno in drugo naštetu posest.

Tako so se menjavali mirnski gospodje, njihovi ministeriali, imenovani po Mirni, pa so se vrstili, kakor lahko izluščimo iz ohranjenih virov (v oklepaju je št. listine), takole:

Majnhard	(4) 1168–1180,
Duringus	(5) 1211,
Zoppo	(6) 1215,
Poppo	(7–8) 1226,
Majnhard in Henrik	(9) 1230, (13) 1250,
Wulfing	(11) 1246,
Henrik in Duringus	(12) 1250,
Friderik	(17) 1275.

Iz leta 1288 spet razpolagamo s podatkom o gospodarjih Mirne. Izvemo, da se je medtem polastil Mirne tirolsko-goriški grof in koroški vojvoda Majnhard IV. V mirovni pogodbi z oglejskim patriarhom Majnhard tega leta vrača Mirno patriarhu in se spravi z Bertoldom s Soffumberga, ki je medtem varoval grad za patriarha. Zaradi tega je prišel celo v oborožen spor z grofom Majnhardom, ki je grad Mirno oblegal in očitno tudi zavzel.

Dušan Kos omenja, da je dal patriarh Rajmund leta 1293 grad v grajsko varstvo nekemu plemiču z Bleda,² vendar sem našel ta podatek samo za oglejski grad Lihtenberk, ne pa tudi za Mirno.³

V nadaljevanju spet navajamo imena mirnskih gradiščanov, med katerimi so navedena tudi imena nekaterih sorodnikov:

Friderik, sestra Elizabeta (18) 1275, Friderik – sin pokojnega Hermana (19) 1275, Friderik (20) 1280, Jevta (Perta), vdova po Frideriku z Mirne (23) 1293.

Winter (24) 1293; Merklin (25) 1300.

Markel in sestra Kunigunda (27) 1328, Markel (28) 1329, vdova Kunigunda in brat Merklin ter njegovi otroci (29) 1333, pokojni Markel (30) 1334, pokojni Markil (31) 1335.

² D. Kos, *Vitez in grad* (2005), str. 191.

³ Bianchi, *Thesaurus Ecclesiae Aquilejensis* (1847), str. 195, št. 416.

Merkel, sin, in žena (33) 1338, s pečatom.

Otel, sin Friderika z Mirne, oba izjavljata, da nimata pečata, in bratranec Merklin (40) 1342.

Dušan Kos, največji raziskovalec in poznavalec zgodovine slovenskih gradov, nadaljuje o mirnskem gradu in njegovih stanovalcih takole: »Zatem se je uprava spremenila. Zamenljive gradiščane po grajskem fevdnem pravu so zamenjali vazali: pred letom 1337 je imel četrtno stolpa v grajskem kompleksu Henrik III. Svibensko-Planinski, dvor in posest na grajskem hribu pa Herman Mindorfer. Oba sta se odpovedala fevdu, ki ga je patriarh podelil Frideriku Žovneškemu (32). Že leta 1339 je Henrik z Gradenika celoten grad odstopil Frideriku Žovneškemu in ga takoj prejel v sekundarni fevd (35, 36).«⁴

Vitezi z Gradenika, vazali Žovneških, po mnenju Dušana Kosa niso sami stanovali na gradu, pač pa so z gradom upravljali vitezi, imenovani po Mirni. Jih je mogoče povezati z nekdanjimi uglednimi ministeriali iz 13. stoletja? Morda je v sosledju listin, ki so tu nanižane, mogoče med njimi le potegniti jasnejšo povezavo. A tudi njihov ugled ni povsem upadel. V nadaljevanju namreč srečamo še tri »Mirnske«: Gertrudo s Hmeljnika, vdovo po Frideriku z Mirne (43) 1356, ki ohranja tradicionalno povezanost s stiškim samostanom, in dve redovni osebi, ki sta zavzemali pomembni mesti v cerkveni hierarhiji. Zdi se, kakor da so hoteli obubožani Mirnski tako na duhovnem področju nadoknaditi, kar so zgubili na svetnem.

Ti dve osebi sta Marjeta z Mirne (von Neydek), priorinja v dominikanskem samostanu v Velesovem (41) 1342, in Jakob z Mirne (von Neidek), gvardijan v minoritskem samostanu v Ptujju (44) 1360, s pečatom gvardijana. S svojim visokim položajem, lahko rečemo, sta se poleg kranjskega glavarja Hansa, ki ga bomo še omenili, med »Mirnskimi« najvišje povzpela.

Že omenjenega leta 1339 izdata tudi vazala Henrik z Gradenika in žena Siguna listino (37) o resignaciji na Mirno v korist Žovneških in o tem, da sta jo dobila od Žovneških v sekundarni fevd. Na listini sta ohranjena oba pečata.

---

⁴ D. Kos, Vitez in grad (2005), str. 191. Kosove navedbe virov smo nadomestili s številkami listin v tej knjigi.

O vazalnih z Gradenika se zdi verjetneje, da so ostali na mirnskem gradu, saj jih v nadaljevanju še pogosto srečamo v zvezi z Mirno in v njeni bližini. Tako dobi Henrik z Gradenika od patriarha bogato posest pri Mirni (38–39) 1340–1341. V naslednjem letu 1342 (40) pa nastopa Tomaž z Gradenika kot priča Otlu z Mirne.

Čez 20 let ponovno in zadnjikrat srečamo »Gradeniške«, namreč tri brate: Gotfrida, Janeza in Konrada z Gradenika, in sicer pri prodaji Mirne grofoma Ulriku in Hermanu Celjskima za 500 zlatnikov (45) 1362. Leta 1384 (49) in 1389 (50) se to dejanje le ponovno omenja.

Le tri leta za tem 1365 (46) tudi zadnji vitez z Mirne Oton proda Celjskim svoj delež. Ohranjen je pečat (z imenom Otlin), ki ima grb povsem podoben grbu na Merklovem pečatu (33) 1338.

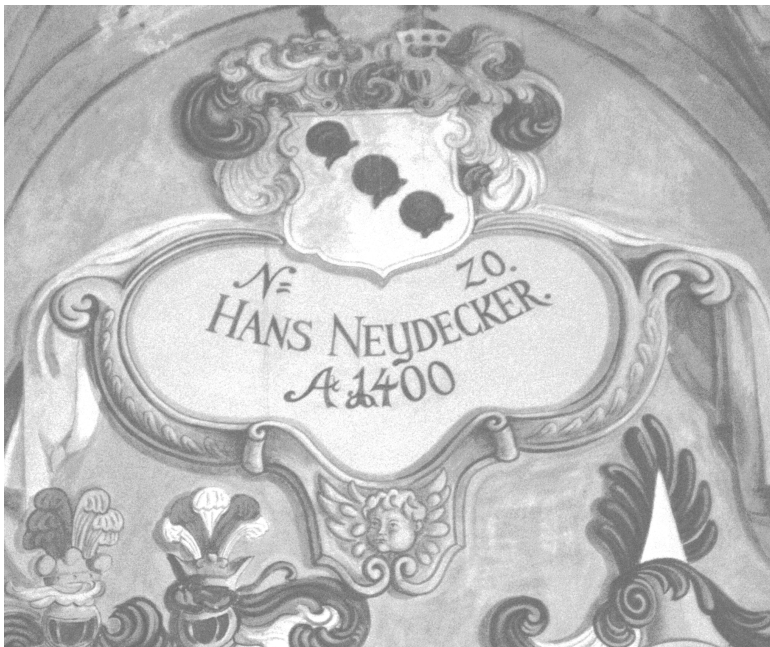
Če smo točni, srečamo ime še enkrat čez slabih 20 let. To je Nikolaj »Neydecher«, sin Gertrude in Zebira z Iga (48) 1382, pri čemer lahko ugotovimo le, da že njegov oče ni živel več na Mirni.

Med letoma 1400–1405 navaja Valvasor pač najznamenitejšega »Mirnskega«, kranjskega glavarja Hansa Neydeckerja ali von Neydeck.⁵ Srečamo ga tudi v treh listinah (51–54) med letoma 1402–1405. Ali je ta oseba v sorodstvu z družino z Mirne, je težko reči. Njegov grb v kapeli sv. Jurija na Ljubljanskem gradu je enak grbu Neidekerjev z Bavarskega, Tirolskega in iz Spodnje Avstrije s tremi školjkami sv. Jakoba v diagonali (no, školjke v grbu na Gradu so bolj podobne žepkom). Grb tega glavarja pri Valvasorju v Slavi vojvodine Kranjske in v Grbovni knjigi je njemu le malo podoben. Ima štiri polja, od katerih se vrstita dva po dva z motivom treh školjk (ali žepkov!), vendar v drugačnem razporedu (zgoraj dve, pod njima ena školjka), drugi motiv je nekakšen krilati zmaj, ki pa se zdi bolj podoben oskubljeni kokoši. Slika iz Grbovne knjige je objavljena v prvi knjigi te zbirke, Grad Mirna, str. 9.

Sto let kasneje se pojavi še eden, Ahac »von Neydegk« (55) 1491. To je zadnja srednjeveška listina in obenem tudi zadnja, ki omenja nekoga samo z vzdevkom »z Mirne«. Nadaljnji lastniki so iz drugih rodbin, ki se nič več ne imenujejo po Mirni.

---

⁵ Valvasorju, Die Ehre, IX, str. 18, XI, str. 397.

Slika grba kranjskega glavarja Hansa z Mirne v kapeli na Ljubljanskem gradu

1365 Pečat Otlina z Mirne (listina št. 46)

D. Kos, *Vitez in grad* (2005), str. 192, enači(!)grb tega pečata z grbom pečata Volkerja II. s Snežnika, (prim. Otorepec, *Grad Snežnik*, Notranjski listi III, 1986, str. 39), vendar po mojem mnenju primerjava obeh mirnskih grbov (št. 46 in 33) s snežniškim ne vzdrži sodbe o sorodnosti obeh grbov oziroma družin.

PRILOGA 1

Dr. Marko Marin IZ GRAJSKE KRONIKE*

1. MIRNSKI GRAD – MED NAJSTAREJŠIMI NA SLOVENSKEM

Vsakogar najprej zanima starost gradu. Da ne bi začeli z razpravo, kaj je bilo prej, jajce ali kura, potem povejmo, da je bila Mirna od nekdanj odmaknjena od velikih centrov dogajanja, da pa je v vseh časih nastajanja in kulturnega razvoja doline odigrala spodobno vlogo.

Iz davnine bogatijo te kraje prazgodovinske najdbe v Volčjih njivah in na Trbincu. V visokem srednjem veku je zveza grofov Višnjegorskih s plemenitim Svetopolkom in njegovo potomko kneginjo Emo dala Mirnski dolini svoj začetni civilizacijski pečat. Grofi Višnjegorski so se naselili v Višnji Gori v prvi polovici 12. stoletja in so vladali tudi gospodom Mirnskimi. Ti so se imenovali višnjegorski ministeriali, kar je pomenilo, da so bili v družbeni lestvici njim podrejeni. V ta čas spada tudi prva omemba gradu na Mirni. Navaja jo Josip Gruden v svojem delu Zgodovina slovenskega naroda, na strani 125, ko pravi, da: »segajo nazaj v prva stoletja nemškega gospodstva še marsikatero druge slične zgradbe, n. pr. Blejski grad (omenjen leta 1011), Preddvor (1154), Mengeš (1177), Mirna (1165), Smednik, Postojna (okoli leta 1200).«

Mirnski grad torej uvršča med najstarejše gradove na Slovenskem, škoda le, da doslej ni bilo mogoče ugotoviti vira po katerem je Josip Gruden prevzel to letnico. Verjamemo lahko njegovi strokovni avtoriteti, pa tudi grajske ruševine nudijo dokazila o prvotni zasnovi gradu v obliki »trdne hiše«, kakor tem zasnovam, ki so nastajale sredi 12. stoletja v Sloveniji, pravijo strokovnjaki. Dokazujejo pa to tudi tlorisna zasnova, način zidave in kasnejše dozidave in prezidave. Tudi Valvasor je ohranil v svojem bakrorezu, ki ga je objavil v Slavi vojvodine Kranjske leta 1689, primerjalno gradivo, ko je poleg ostalega grajskega kompleksa ohranil tudi podobo grajske kapele, ki jo je še videl. V 18. stoletju je bila porušena, zato jo danes ni mogoče stilno natančneje opredeliti. Vendar

---

* *Gradivo Iz grajske kronike je dr. Marko Marin objavil v dvanajstih nadaljevanjih v Speči lepotici, Reviji za obnovo gradu na Mirni, v letih 1992 – 1997.*

jo omenja Marjan Zadnikar v svojem delu Romanika v Sloveniji (*Ljubljana, 1982*) med preprostejšimi grajskimi kapelami s poreklom iz 12. ali 13. stoletja.

Največ dokaznega gradiva pa je skritega v grajskih ostankih, ki še vedno čakajo na ustrezne arheološke raziskave.

2. KNEGINJA EMA IN ČAS NASTANKA MIRNSKEGA GRADU

Zgodovinsko utrjena letnica gradu na Mirni 1165 vnaša mnoge nejasnosti v začetke nastanka tega gradu. Najprej ne vemo nič o tem, na kaj se imenovanje leta 1165 nanaša, ali na stavbo ali na lastnike ali na posest. Najstarejše doslej znano imenovanje doline reke Mirne je zapisano v darilni listini iz leta 1016, 15. aprila, s katero cesar Henrik II. daruje grofu Viljemu svoje posesti med rekami Savo, Savinjo, Sotlo in Mirno. S tem je dobila v last pretežni del Mirnske doline dinastična družina mejnih grofov Breško-Seliških. V hudih spopadih med koroškim vojvodo Adalberom Eppensteinskim in cesarjem Konradom II. za nadvlado nad vojvodino Koroško so na cesarski strani padli tudi oče Viljem in oba sinova Viljem in Hartvik. S smrtjo kneginje Eme je leta 1045 rodbina grofov Breško-Seliških izumrla. Del njihove posesti sta podedovala cerkev v Krki na Koroškem in v Admontu na Zgornjem Štajerskem, del pa njihovi stranski sorodniki grofi Plejanski s sedežem v Savinjski dolini na gradu Žovnek, kasneje na celjskem gradu v Celju, kjer so stolovali pod imenom Celjski grofi. Drugo rodbinsko koleno se je naselilo v Višnji Gori na Dolenjskem in jih poznamo pod imenom grofje Višnjegorski, kamor je spadala tudi posest mirnskih ministerialov. Iz tega izhaja mnenje našega uglednega zgodovinarja Milka Kosa: »V Višnjegorcih se torej verjetno pretaka vsaj nekaj slovenske krvi.«

Od smrti kneginje Eme leta 1045 do prvega zgodovinsko dokazljivega imenovanja gradu Mirna leta 1165 je poteklo 120 let. Najmanj v tem času je moral nastati tudi grad, v kolikor ni imel že za časa vlade grofov Breško-Seliških kakšne, zelo preproste, takrat običajne stavbne oblike.

3. MAJNARD GROF MIRNSKI - MEINHARDUS DE NIDEKE

Prvič se pojavi v listinah ime grofov Mirnskih (de Nideke) med leti 1167 in 1180, ko je Majnard grof Mirnski poklonil stišskemu samostanu dve kmetiji "ob Temenici"; kje natančno, se ne da določiti. S tem je dokazano, da so grofje Mirnski že stolovali na gradu Mirna v tem času in da so morali imeti že veliko prejet tu stalno bivališče.

Ponuja pa se še ena primerjava, s katero se da določiti dovolj natančno omejitve časovnega razpona nastanka kapele na pobočju pod mirnskim gradom, kar izhaja iz omenjene listine. Marjan Zadnikar uvršča kapelo med preprostejše tovrstne stavbe, ki so imele to prednost pred drugimi, da so bile zasnovane samostojno, ne da bi bile vključene v ostalo tlorisno zasnovu gradu in so se tako svobodno oblikovale. Primerja jo s kapelo sv. Katarine na Šumberku, ki je danes vaška podružnica, prezidana nekdanja grajska kapela gradu Šumberk, ohranjena pa so še vedno stilistična znamenja njenega nastanka v 12. ali 13. stoletju. Majnard-Šumberški (Meginhardus de Sconenberge) se pojavlja v listinah kot grof Šumberški od leta 1141 do 1170. Zelo je zapeljiva domneva, da je to isti Majnard, ki je poklonil stiški opatiji dve kmetiji v Temenici ali ob njej in se omenja med leti 1167 in 1180 tudi kot grof Mirnski. Mirnski grofje s svojimi posestvi niso segali v dolino Temenice, za Šumberk pa je celo Valvasor zapisal, da leži na območju reke Temenice (ligt auf dem Boden, so insegemein die Temenic genannt wird). Tako je Majnard Mirnski le iz tega premoženja lahko dal dve kmetiji stiškemu samostanu. Če je temu tako, potem mu lahko prisodimo zidavo obeh kapel, na Mirni in Šumberku, ker sta tako po izgledu na obeh grafikah pri Valvasorju, kakor po raziskavah Marjana Zadnikarja tipološko sorodni. Majnard grof Šumberški je dal sezidati kapelo sv. Katarine v Šumberku še kot grof Šumberški po letu 1141, po letu 1167 pa tudi mirnsko kapelo kot grof Mirnski. Čas nastanka bi tedaj bil po letu 1167 in pred letom 1180, ko ime Majnard izgine iz listin. S tem je čas nastanka obeh kapel zelo ozko določen sredi 12. stoletja ali pa za Mirno sedemdeseta leta 12. stoletja v časovnem zamiku 13 let. To potrjuje tudi slogovna razlika obeh kapel, ki izhaja iz upodobitev; šumberška je starejša, bližja zgodnejši romanski, mirnska pa romanska, bližja zrelejši romaniki.

4. DURINGO GROF MIRNSKI – DURINGUS DE NIDEGGE

Od prvič imenovanih grofov Mirnskih leta 1180 do imena Duringo je poteklo trideset let, ko njihovega imena v zgodovinskih listinah doslej ni bilo mogoče izslediti. Stavbna zgodovina gradu pa prav za ta čas priča o živahnih gradbenih dejavnostih na Mirnskem gradu. Ni verjeti, da bi v tem času grad ne bil v posesti Mirnskih, čeprav je zgodovina naših krajev v tem času nasploh zelo zapletena.

Knežja oblast nad našimi kraji je odvisna od bojev za kraljevo krono med kraljem Filipom iz rodu Staufov in kraljem Otonom iz rodu Welfov.

Eden in drugi sta imela dovolj pristašev za svojo pravico, za nas pa je bilo važno obnašanje oglejskih patriarhov, ki so si knežjo oblast prillaščili od leta 1077, ko je kralj Henrik IV. podelil oglejski cerkvi z istrsko mejno grofijo tudi mejno grofijo Kranjsko, kamor je spadala tudi posest Višnjegorskih in njihovih ministerialov, torej tudi gradu Mirne. Leta 1093 so se edino oglejski patriarhi mogli imenovati mejni grofje Kranjske.

V času vladanja patriarha Peregrina, ki je bil zapleten v vojno s furlanskim plemstvom, si je obe oblasti prisvojila dinastija Andechs – Meranskih, med katerimi je bil najbolj podjeten Bertold IV., ki si je že prillaščal oba naslova in jih je za njim podedoval njegov drugi sin Henrik IV. Sum na umor kralja Filipa 21. junija 1208 je po krivem padel na dinastijo Andechs – Meranskih, tako da so se komaj rešili. Imeli so mnogo posesti tudi na Kranjskem in jo zaradi tega izgubili. Vendar jo je Henrik IV. s pomočjo Višnjegorskih kmalu pridobil nazaj. Njegova žena je bila namreč Sofija Višnjegorska, edina hči znamenitega grofa Alberta Višnjegorskega, ki je v zgodovini znan tudi kot pravni zastopnik cistercijskega samostana v Stični. Zato je razumljivo, da najdemo med pričami, ki jih Henrik potrebuje pri prodaji nekega posestva Krškemu škofu v Kaindorfu pri Muri, tudi Duringa Mirnskega, višnjegorskega ministeriala, ker je morala tudi Henrikova žena Sofija na to pristati.

Listina je bila izdana v Slovenj Gradcu 24. avgusta 1211 in dokazuje, da je bil mirnski grad v tem času v rokah gospodov Mirnskih in da je bila njegova politična veljava zelo močna. Kot prvi vedno nastopajo Višnjegorski, ob njih drugi Mirnski, pa tudi grofje Šumberški, kar daje misliti, da sta si bili ti dve rodbini zelo blizu, na kar kažejo že prej imenovane druge zveze. Henrik IV. Andechs – Meranski je umrl leta 1228 brez potomcev, njegova žena Sofija Višnjegorska je napravila po njegovi smrti z rodbinskim premoženjem mnogo dobrih del, med drugim je že leta 1228 ustanovila Črnomeljsko župnijo, umrla je kot redovnica v admontskem samostanu. Čez štiri leta pa zasledimo v listinah že naslednje ime grofa Mirnskega – Zoppo de Nidech.

5. ZOPPO GROF MIRNSKI – ZOPPO DE NIDECH

Ime tega mirnskega gospoda je tesno povezano z imenom oglejskega patriarha Volfergerja, ki je po smrti patriarha Pelegrina 15. maja 1204 zasedel oglejsko patriarhijsko stolico. Do takrat je bil škof v Pasavi, ko je zvedel, da se bliža patriarhu konec, pa je brž pohitel v Oglej preko Beljaka, Žabnice in Kanalske doline v Furlanijo.

Prav tako ga najdemo med odličnim spremstvom kralja Otona na poti po cesarsko krono v Rim leta 1209. Med imeni, ki so spremljali kralja, so tudi: koroški vojvoda Bernard, avstrijsko-štajerski vojvoda Leopold, ministeriali Gotfrid iz Trušenj, Friderik s Ptuja in Rajnbert iz Cmureka, pa tudi ime oglejskega patriarha Volfgerja. Ista družčina je obdajala tri leta kasneje kralja Friderika iz rodu Staufov. Oglejski patriarh Volfger je stal na strani mladega Staufa še tudi v naslednjih letih. Bil je znan kot odličen diplomat, večkrat je potoval preko naših krajev, v takratnem političnem življenju je pogosto posredoval v sporih med kraljem in rimsko kurijo.

Na podlagi kraljevih privilegijev iz let 1077 in 1093 so mogli imenovati mejne grofe Kranjske le oglejski patriarhi, čeprav so si to pravico jemali tudi grofi Andechsi. Zaradi zapletov okrog smrti kralja Filipa jim je bila odvzeta kraljeva milost in patriarh Volfger je izkoristil priložnost in skušal zopet doseči deželno knežjo oblast nad Kranjsko in jo podrediti Ogleju. S tem namenom je pregovoril kralja Friderika, da mu je 22. februarja 1214 potrdil naslov mejni grof istrski in kranjski. V zgodovinskih virih o izvajanju mejnogrofovske oblasti patriarha Volfgerja na Kranjskem ni sledu. Pač pa je mogoče dognati, da si je naslov mejnega grofa Kranjske prilaščal patriarh Volfger, ki je izvrševal to oblast v mejni grofiji Istri, da pa je bil drugi istrski mejni grof Henrik iz rodbine Andechsov le imenovan kot mejni grof istrski, oblast pa je izvrševal kot mejni grof kranjski. Zaključek teh političnih izpodrivanj je tak, da je na Kranjskem patriarh Volfger prepustil oblast Henriku, v Istri pa je skušal pridobiti večjo veljavo patriarhijski oblasti.

Zoppo grof Mirnski je sopodpisal poleg tržaškega arhidiakona Filipa listino oglejskega patriarha Volfgerja 4. oktobra 1215, izdano v Ogleju za opata pri sv. Mihaela in Monte v Pulju. Iz teh okoliščin sledi pomembni delež grofov Mirnskih pri delitvi takratne deželnoknežje oblasti na Kranjskem in v Istri, ki je prehajala iz roda v rod, saj je le štiri leta prej to vlogo igral prednik Zoppa Duringo grof Mirnski.

6. VULFING GROF MIRNSKI – WULFINGUS DE NIDEKK

Doslej smo srečevali grofe Mirnske v kraljevih spremstvih in bližini oglejskih patriarhov, ki so si delili knežjo oblast v naših krajih z grofi Andechsi. Leta 1220 pa je naveden kot priča pri podelitvi samostanu v Gössu Otona, sina Otona "de Milperch" Wolfingus, grof Mirnski v listini, ki jo je izdal koroški vojvoda Bernard iz rodu Spanheimov.

Rod Spanheimov je bil eden najmogočnejših na Koroškem. Njihova posestva niso bila velika, pač pa bogata, njihov vpliv je temeljil na njihovih osebnih sposobnostih. Leta 1122 so podedovali za Epenstanjci dostojanstvo koroških vojvod. Najpomembnejši med njimi je bil vojvoda Bernard, ustanovitelj cistercijanskega samostana v Kostanjevici in kartuzijanskega v Bistri pri Vrhniki. Z naselitvijo kultiviranih menihov iz takrat najbolj razvitih krajev v Evropi se je tudi naša dolina naglo razvijala iz močvirnate in z goščo zarasle divjine v kmetijsko bogato razvito deželo.

Vojvoda Bernard se je v zgodovino Slovencev zapisal celo s posebno legendo, ki dokazuje politično prisotnost jezikovno enotnega naroda v krajih, kjer je on vladal v svojem času. Ulrik Lihtenštajnski je spomladi 1227. leta izdal oklic na vse viteze na Koroškem, Štajerskem in Kranjskem, da se hoče po Jurjevem odpraviti iz Benetk na pot v obleki poganske boginje Venere. Na poti proti Koroški je v Vratih naletel na vojvodo Bernarda, ki se je bil tu utaboril s svojim spremstvom. Ulrik ukaže trobiti, vojvoda pa mu gre naproti in ga sprejme s slovenskim pozdravom "Bog vas sprejmi, kraljeva Venus" (Buge waz primi, gralva Venus). Iz te zgodbe razberemo, da je bil v času vojvode Bernarda med koroškim plemstvom slovenski jezik v splošni navadi in tudi na vojvodskem dvoru običajen, in še, da je bil vojvoda pri vsej odločnosti in bojevitosti tudi radoživ in hudomušen, "sprejem kraljeve Venus" je več kot gledališki izziv, pa tudi organizacija viteških turnirjev, ki so se odvijali v Beljaku in Šentvidu po sprejemu "kraljeve Venus", so značilne športne igre v srednjem veku, katerih so se udeleževali tudi grofje Mirnski. Le tako si lahko razložimo tesno povezavo med njimi in koroškimi vojvodi. Da je bil priča in sopodpisnik darovnice vojvode Bernarda tudi Vulfing grof Mirnski, lahko razložimo samo z uglednim političnim in gospodarskim položajem grofov Mirnskih.

7. VOJVODA BERNARD KOROŠKI IN GROFJE MIRNSKI

Gospodje Mirnski so morali biti s koroškimi vojvodi v posebno dobrih odnosih, ne samo zato, ker jih najdemo kot priče na njihovih listinah, ampak tudi zaradi zadrževanja v bližini njihovih osebniosti in tudi dvora. Listina, ki je bila s podpisom Vulfinga izdana v Št. Vidu na Koroškem, dokazuje, da se je moral takrat grof zadrževati v njegovem spremstvu in izziva vprašanje, zakaj in kako je prišel v Št. Vid, saj takrat potovanja niso bila tako lahka kakor danes, zlasti je bil še težaven prehod čez Karavanke.

Leta 1220 se je vojvoda Bernard zadrževal v Ljubljani zaradi dveh razlogov: eden je bil ustanovitev kartuzije Bistre pri Vrhniki in drugi spor s Cerkvijo zaradi patronatskih pravic nad cerkvijo sv. Petra v Ljubljani, ki je bila ena najstarejših takrat na Slovenskem in je patronu prinašala izjemno lepe dohodke. Še večje vrednosti pa je bila pravica predlagati župnike in tako utrjevati oblast preko svojih oseb na območju župnije. Zaradi tega, ker si je protipravno prisvojil to pravico, ga je oglejski patriarh Bertold izobčil in prepovedal v Ljubljani izvrševati božjo službo. Spor se je poravnal šele leta 1227, vendar vse tako kaže, da je hotel Bernard to urediti s cerkvijo že prej. Zato je potreboval ustrezno spremstvo in podporo domačega plemstva, med katere so spadali tudi grofje Mirnski.

Ob tej priliki je potrebno popraviti tudi zgodovinsko zmoto, ki se je zapisala že pri Valvasorju in se ponavlja vse do naših dni, da so mirnski grad posedovali tudi oglejski patriarhi in grofje Spanheimi. V Valvasorjevem času zgodovinopisje še ni razčistilo razmerja med knežjo in posestniško oblastjo. Oglejski patriarhi in kasneje Spanheimi in še drugi so imeli zgolj knežjo oblast nad Kranjsko in tako tudi na Mirnskem, graščina pa je prešla v last drugim lastnikom šele po letu 1336. (*W. Milkowicz: Die Klöster in Krain, Wien 1889, str. 113; M. Marin, Kartuzija Bistra in njen stavbno zgodovinski problem, ZUZ, nova vrsta Letnik VIII, str. 58.; S. Skvarča, Bistra. Močilnik I., 1940, št. 2.*)

8. GROFJE ANDEŠKI IN GROFJE MIRNSKI

Nastanek mest Kamnika, Laškega, Žalca in Slovenjega Gradca je tesno povezan z imeni grofov Andeških.

Za nas najzanimivejši je nastanek Slovenj Gradca, kjer je bil spočetka samo grad savinjskih mejnih grofov. Andeški so ga dobili v posest leta 1173 in ob njegovem vznožju razvili mesto. V virih se kmalu pojavi tudi župnišče, kar pomeni, da se je mesto hitro spreminjalo v važno trgovsko središče s povezavami Koroške, Štajerske, Istre in njenih obalnih mest z delom Furlanije. V njem je bil nekaj časa tudi sedež savinjskega arhidiaconata. Andeški so s podpiranjem razvoja mest utrjevali oblast na Kranjskem in širili svoj politični vpliv še na druge dežele. Med njimi so izstopali Bertold IV., Henrik IV. in zadnji med njimi, Oton VIII., ki je umrl brez potomcev. Za njim so preko možitvenih zvez dobili oblast nad deželami Andeških Spanheimi. Kranjski so pustili trajen spomin v grbu, ki je bil v rabi vse do razpada Avstrije.

Za nas je posebej zanimiv oglejski patriarh iz rodu Andeških Bertold Akvilejski (1182-1251), ki je pustil vidne sledove s svojimi intervencijami v naših deželah. Večkrat je prepotoval vso današnjo Slovenijo in Koroško, ter je zaslužen za nastanitev minoritev v slovenskih mestih in ustanovitev dveh samostanov dominikank v Velesovem in v Studenicah pri Mariboru. Srečujemo ga ob raznih priložnostih v spremstvu nekaterih istrskih in furlanskih podložnih škofov. V cerkvah in na svojih gradovih je zbiral okoli sebe arhidiacone in druge duhovnike ter plemstvo in z njimi reševal razne politične in gospodarske zadeve. Tako je tudi 13. januarja 1226 v Slovenj Gradcu izdal dve listini o privilegijih šentpavelskega samostana, ki so jih podpisali sami pomembni predstavniki oblasti tega časa pri nas: Hertnidus arhidijakon Savinjski, Luprandus arhidijakon Koroški, Conradus kanonik Akvilejski, več župnikov in plemiči Conradus Žovneški, Otto Kunšperški in Poppo Mirnski.

Tako ponovno srečujemo grofe Mirnske med najvidnejšimi odličniki tistega časa.

9. »APUD NIDOCHE ANNO VERBI INCARNATI MCCXLIV«

Letnica, s katero je podpisana listina oglejskega patriarha Bertolda Oglejskega, 5. junija 1244. Z njo pooblašča oglejskega dekana in njegov kapitelj, da smeta vsakega, ki bi ju motil v lastninskih pravicah, izobčiti. Pri datumu nosi pripis »apud Nidoch«, kar pomeni »pri Mirni«.

Vsebinska listina nima z zgodovino mirnskega gradu nič opraviti, pač pa bi radi določili kraj, kjer jo je izdal, in v kakšnih okoliščinah. Iz vsebine listine izhaja, da je bila poslana v Oglej dekanu in kapitlju oglejske cerkve iz naših krajev. V tem času je torej moral patriarh bivati pri nas.

Podatki o njegovem življenju povedo, da se je leta 1238 prizadeval ustanoviti v Gornjem gradu škofijo. Istega leta je ustanovil samostan dominikank v Velesovem. Leta 1240 je vodil križarsko vojsko proti Mongolom iz naših krajev na ogrsko mejo. Bertold je bil namreč brat ogrske kraljice Gertrude in uradni upravitelj ogrskega kraljestva, zato tudi zadolžen za njegovo obrambo.

Na začetku leta 1245 je izdal listino o ustanovitvi samostana dominikank v Studenicah in istega leta je že prisoten na cerkvenem zboru v Lyonu. Leto dni prej pa se je zadrževal na Mirni in v njeni okolici. Kate-ri kraj "pri Mirni" je imel v mislih, lahko domnevamo iz okoliščin. Listine so se načeloma izdajale v kapelah in cerkvah, ob določenih zborovanjih, kakršno je moralo biti tedaj tudi na Mirni, kar dokazujejo podpisi

številnih cerkvenih odličnikov na listini. Zborovanje se je lahko vršilo samo v kapeli sv. Nikolaja pod gradom ali pa v cerkvi sv. Janeza Krstnika v vasi, ki je že leta 1265 v zgodovinskih virih izpričana kot cerkev.

Zaradi pomembnosti zborovanja, ki mu je predsedoval sam patriarh, lahko sklepamo, da se je kraj Mirna poimenoval po gradu, kar je bilo takrat običajno, in da se je zborovanje vršilo v cerkvi sv. Janeza Krstnika na Mirni.

10. PONOVO VULFING Z MIRNE – WULFINGUS DE NYDEKE

Vulfinga grofa Mirnskega smo srečali že leta 1220 kot sopodpisnika darovnice vojvode Bernarda, zdaj pa sopodpisuje zelo važno listino solnograškega nadškofa Eberharda II. Z njo solnograški nadškof Eberhard II. podeljuje gradu v Krškem, ki je bil nekdam v lasti grofov Bogenskih in so ga ti izročili solnograški cerkvi, iste pravice, kot jih imajo drugi ministri v Solnograški cerkvi.

Ne ve se, ali je ta Vulfing istoveten z Vulfingom iz leta 1220. Med tem časom je preteklo že 26 let in bi se lahko zgodilo, da je drugi Vulfing potomec prvega z dednim nasledstvom rodbinskega imena, kar je za takratne dinastične poglede značilno.

Naj bo že kakorkoli, sredi 13. stoletja doseže dinastija Mirnskih grofov svoj politični vplivni vrh. Njihova imena se pojavljajo pogosto na listinah takrat najvplivnejših političnih mož, med katere sodi prav gotovo tudi solnograški nadškof Eberhard II. Zgodovini je znan kot eden najmočnejših škofov na solnograški škofijski stolici, za nas pa je še posebej pomemben, ker je ustanovil tri nove škofije: kiemsko, sekavsko in lavantinsko. Slednja je v novejšem času odigrala za severno Slovenijo odločilno vlogo, ko je škof Anton Martin Slomšek prenesel njen sedež v Maribor in s tem zaježil potujčevanje Slovencev na tem delu našega ozemlja. Nadškof Eberhard II. Je večkrat prehodil ozemlje svoje nadškofije. Leta 1246 pa ga najdemo v Brežicah, kjer je izdal 22. septembra listino, na kateri je podpisan med drugimi cerkvenimi dostojanstveniki in velikaši tudi Wulfingus de Nydeke.

11. VLADA ČEŠKEGA KRALJA OTOKARJA II PŘEMISLA IN GOSPODJE MIRNSKI

Sredi 13. stoletja je zavladovalo na območju današnje Slovenije neke vrste politično brezvladje. Tri domače vladarske družine, Babenberžani,

Španhajmi in Meranski, so izumrle, prestol nemško-rimskega cesarstva je bil izpraznjen, boj za vladavino v naših deželah pa odprt. Za vladarsko nasledstvo se je potegoval mladi kraljevič češke kraljeve dinastije, Otokar II. Přemisl.

Preden pa je prišlo do pravne ureditve nasledstvenih pravic, je manjše domače plemstvo v boju za prvenstvo plenilo in požigalo sosednje posesti ter ustvarjalo nered in politično zmešnjavo. Oglejski patriarh Bartold, zadnji iz rodu Meranskih, je prišel k nam, da bi vsaj na cerkvenih posestih ohranil pravni red in mir.

Tako je v Stični 13. avgusta 1250 izdal listino, s katero potrjuje stiškemu opatu Konradu posestne pravice za vse posesti, ki jih je samostan pridobil kot ustanovna darila, z zamenjavo ali nakupom. V njej lahko preberemo, da je Majnhard z Mirne dal samostanu dve kmetiji pri Temenici, Herman z Mirne pa eno. Majnhard in Henrik z Mirne naj bi stiškemu samostanu podarila tudi poldrugo kmetijo v Sobračah, Henrik pa še pet kmetij pri Dolah. Omenjen je tudi podatek, da je samostan v Sobračah leta 1230 za tri marke kupil polovico kmetije. Listina se je ohranila v popisu stiških listin iz 18. stoletja, ki ga hrani Škofijski arhiv v Ljubljani.

Vsa ta poročila pričajo, da so trije gospodje Mirnski, Majnhard, Herman in kasneje Friderik, tesno sodelovali s takrat najnaprednejšo gospodarsko ustanovo v naši deželi, s Stiškim cistercijskim samostanom. Graščinsko posest na Mirni so držali trdno v svojih rokah.

V tem času se je dokončno ustalil tudi zapis imena Mirna v nemškem jeziku: Nidekh, Naidegkh, Nidekke, Neudeck, Nüdekh. Iz leta 1250 pa imamo se prvo sporočilo, da je grad na Mirni "castrum" (*Monumenta historica ducatus Carinthiae, IV, 386.*), kar pomeni pravi grad. To je zgodovinsko sporočilo, ki dokazuje mogočnost in pomembnost te zgodovinske arhitekture v Mirnski dolini. Očiščene ruševine pa dokazujejo se mnogo več.

12. KOROŠKI VOJVODA ULRİK III., ZADNJI ŠPANHAJMOVEC

Predno so se začele politične homatije za prestol nemško-rimskega cesarstva, je vladal na Kranjskem koroški vojvoda Ulrik III. Španhajmski. Dolžnost je prevzel po svojem očetu Bernardu in je vladal razmerno malo časa, samo 13 let, od 1256 do 1269.

Vendar je v tem času zapustil nadvse dragoceno zgodovinsko listino, v kateri omenja tudi mirnski grad: "Datum iuxta castrum Niedek in

ecclesia sancti Johannis anno Domini milesimo ducentezimo sexagesimo quinto XVII. col. Juli." S to listino je Ulrik III. vojvoda Karantanski potrdil sodnijske in ostale svoboščine v Slovenski Krajini nasproti deželnim stanovom 17. julija 1265. Listino je izdal v cerkvi sv. Janeza Krstnika, ki stoji poleg gradu na Mirni (apud castrum Niedek).

Ulrik III. Španhajmski je takrat upravljal na Kranjskem španhajmske posesti, katerih sedež je bila Ljubljana, nahajale pa so se še okrog gradu Sostro pri izlivu Ljubljanice v Savo, Kravjeka in Mokronoga. Središče njihove posesti na Dolenjskem je bila Kostanjevica. V teh krajih se je tudi najraje zadrževal. Zborovanje je najbrž že znamenje časov, ko se bo sprožil boj za njegovo dediščino, saj se je vedelo, da nima otrok, in da je zadnji svojega rodu.

Ta listina ima za nas več pomenov: prvi je gotovo ta, da se prvič v zgodovini omenja današnja farna cerkev sv. Janeza Krstnika, drugi, da je imenovana že cerkev, kar pomeni zidana in ne lesena stavba in tretji, da je stala poleg gradu Mirna, ki se tukaj drugič v listinah imenuje kot grad.

Politični vpliv mirnskih gospodov je moral biti izredno močan, da je Ulrik III. izbral prav ta kraj za pravno urejanje svojih pravic. Bodisi, da so bili prav mirnski gospodje, ki so mu te pravice oporekali, ali pa da so ga kot člani deželnih stanov v njegovih pravicah podpirali.

Tudi navedba bližine gradu potrjuje, da je bil grad vsaj v prvih treh prekatih južnega dela palacija v tem času pozidan v resno srednjeveško grajsko arhitekturo, ki je tudi v političnem smislu vojaško obvladovala ta, ob osrednji rimski cesti ležeči del Mirnske doline.

PRILOGA 2

20 grajskih lastnikov po letu 1461

1. Auerspergi

Vigulus von Auersperg 1461–1468
Osterman von Auersperg 1468–1500
baron Andrej von Auersperg do 1530
baron Sebastijan von Auersperg po 1530
baron Adam von Auersperg 1531–1541
baron Žiga Nikolaj von Auersperg 1530–1581
baron Volf Engelbert von Auersperg do okoli 1575
baron Henrik von Auersperg 1590
baroni Ditrih, Erbald, Vajkard von Auersperg, vsak po 1/3 do 1601*

2. Erdödi Tomaž 1601

Od njega dobijo grad z nakupom:

3. Wazen Ana in sinovi Peter, Gregor in Mihael 1612

1620, 4. avgusta, dobijo Wazni z listino (ARS, št. 2142) cesarja Ferdinanda II. gosposčino in grad Svibno.

Potem se gospostvo Mirna razdeli:

En del pripade gospostvu Dob, drugi del pa dobi gospod

4. Paradeiser grof Volf Rajmund

Ta del dobi z nakupom od Kordule grofice Paradeiser 1650:

5. Coraduzzi baron Rafael.

Coraduzzijeva hči Alemana Felicita poroči Janeza Herberta grofa Lamberga.

---

* Do tu: Jakič, *Vsi slovenski gradovi* (1999), str. 423. Nadaljevanje: Smole, *Graščine na nekdanjem Kranjskem* (1982), str. 295–296.

Po njegovi smrti 1673 postane dedič sin:

6. Lamberg grof Janez Herbert ml.

Ta izroči grad ob poroki z Regino Katarino roj. Neuhaus 1675 njej za jutrnjo.

Po moževi smrti 1681 poroči vdovo Regino Katarino:

7. Jankovič baron Volf Konrad in ta dobi grad kot ženino doto.

Čez 10 let dobi od Regine Katarine gospostvo z nakupom:

8. Lamberg Leta 1656, 28. julija, dobi grof Janez Herbart Lamberg v fevd posest, ki sodi k Mirni. (PAM, št. 38).

Leta 1671, 23. novembra, se kot lastnik omenja baron Volf Vincenc Wazen (ARS, listina št. 2611).

Naslednji je grof Franc Adam Lamberg, ki umre 1719. Njegov dedič je sin Franc Bernard Lamberg. Od njega ga kupi:

9. Gall baron Ferdinand Ernest.

Njegov dedič postane 1747 njegov sin Jurij Vajkard, a umre 1754.

10. Grebin Jakob postane na neugotovljen način lastnik te posesti.

Leta 1755 kupita grad od njega:

11. Asch Jožef Ludvik z ženo Marijo Frančiško ter njegov tovariš:

Jenko pl. Jenkensfeld Janez Pavel z ženo Marijo Julijano.

12. Jenko pl. Jenkensfeld leta 1766 odkupi Aschev del.

Sporazumno z ženo Marijo Julijano pl. Pilpbach izroči 1786 gospostvo svojemu sinu Jožefu Ignacu Jenku za dogovorjeno odškodnino, vendar sin ne zadovolji očetovih pričakovanj, zato oče posest 1790 proda, in sicer jo kupi skupaj z ženo Marijo zet:

13. Kalchberg Jožef von. Leta 1824 žena umre in tako postane Jožef edini lastnik, po njegovi smrti 1831 pa pripade hčerki Mariji, od katere ga kupi 1838 Franc vitez Kalchberg.

14. Fontanella Karel in njegova žena Marija Ana kupita posest od njega leta 1852.

Že čez leto dni, 1853, kupi od njiju posest:

15. Haan baron Leopold, komornik in generalmajor.

Ta proda posest. Leta 1860 jo kupita od njega:

16. Vesteneck Moric Fränzl, ministrski svetnik, in njegova žena Ana, rojena Schauenstein.

Leta 1867 prepíše žena tudi moževo polovico na svoje ime in jo 1875 daruje sinu Juliju.

17. Maurer baronica Kronnegg zamenja za to posest svojo hišo na Dunaju.

Vendar jo mora na zahtevo Štajerskega hranilnega društva 1887 prodati na prisilni dražbi.

18. Hočevnar Jožefa postane z nakupom nova lastnica.

Leta 1888 kupi od nje posest za 75000 gld:

19. Stubenrauch vitez Artur, novi lastnik, ki pa ne poravna vse kupnine.

Zato mora posest 1890 na prisilni dražbi prodati nekdanji lastnici za 35.000 gld.

20. Mulley Karel, nečak Jožefe Hočevnar, sin njenega polbrata Alojza Mulleya, dobi leta 1910 posest od Jožefe v dar. Njegov oče je bil notar na Vrhniki, sam pa je kasneje živel kot upokojeni sodni svetnik v Krškem.

PRILOGA 3

Paberki po zapuščinskih inventarjih

Zapuščina L W-84 (šk. 124)

ARS, zbirka AS 309, Zapuščinski inventarji L W-84. Na str. 19–20 se navajajo tri listine (brüeffliche urkhundten): 19/1, 19/2 (in 20/3):

Inventar zapuščine pokojnega grofa Karla Henrika Wazenberga, grofa in gospoda na Dobu in barona na Mirni (auf Neüdekh), ki jo je zapustil v Ljubljani in na gospostvu (Wazenberg) Dob (1730).

Na str. 3 je grofov polni naslov: Karel Henrik grof in gospod z Doba v Straži (von Wazenberg) in baron na Mirni (auf Neüdekh), plemeni-ti gospod na Svibnem in Slatniku, glavar v Metliki.

Med listinsko zapuščino v Ljubljani

št. 2 (str. 3) pobotnica za davke, plačane za polovico gospostva Mir-na in za gospostvo Dob za leto 1705, s 729 fl. 5 kr. 1 den., glaseč se na barona Mihaela Wazenberga.

št. 9 (str. 9–10), Ženitna pogodba Karla Henrika in njegove žene v hrvaščini 2. sept. 1705.

Listinska zapuščina v Dobu

št. 1 (str. 19) Originalna kupna listina, ki so jo podpisali Erboldt, Waykhardt in Dietrich baroni von Auersperg, glasi pa se na Tomaža Erdödija, za gospostvo Neudekh, Ljubljana, 18. junija 1601.

št. 2 (str. 19–20) Originalna kupna listina, izdana od gospoda Toma-ža Erdödija, grofa v Ewirau, za Ano Wazen, vdovo, in njene tri sino-ve Petra, Gregorja in Mihaela. Izdana v Varaždinu (Waraßin), 1. sep-tembra 1612.

št. 3 (str. 20) Originalna fevdna listina nadvojvoda Ferdinanda za gospostvo Neydekh, Graz, 3. avgusta 1616.

št. 7 (str. 21–22) Paket različnih starih spisov, ki zadevajo gospostvo Neydekh.

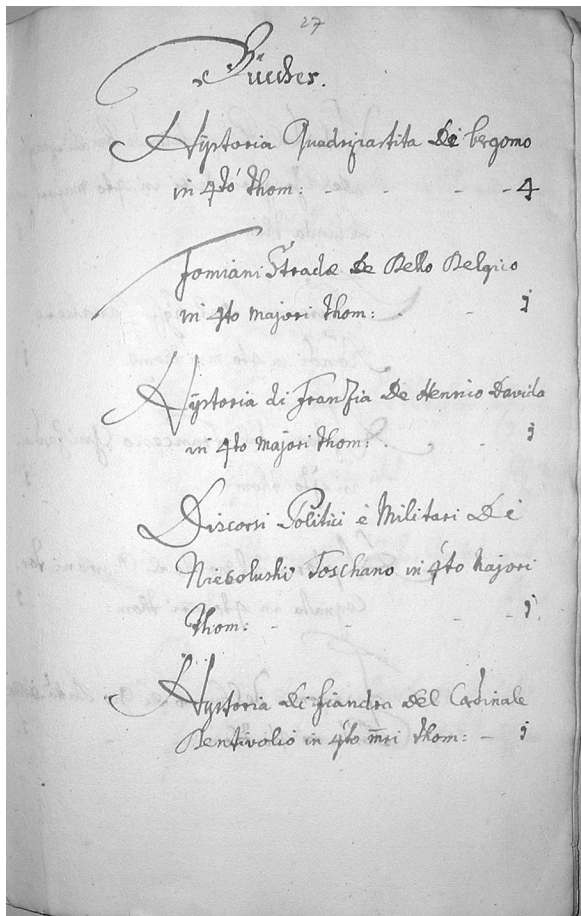
3

I. Inventarium

Über des Hoch. used. Vollgebodresen
 Herrn Herrn Carl Heinichen / dessen und Herrn
 von Wazenberg / Herrsch. auf Ründsch. Pölen Herrn
 auf Jan Jernberg und Kalkenach auf Jambman
 zu Mähling wunnliche für. ahfirs zu Laybolsch
 in der Herrschafft Wazenberg hinterlassen. und
 in die Oberrühige Pölen Jernambou. Größtes
 Vermögen. oder Verlassenschaft. Welche an fünf
 zu fünfzig Jahren dato einig. und fünf. baunard
 von dem Löb. Spannungsgruß in Erain Jersalt
 und an die ansporsichtigten Jern Jernbous. etc. etc.
 Laybolsch Montag nach. Son. Trinitatis 1730.
 Josef Jernfür. bevollmächtigte Commissarium
 Jern Jernambou. und Jernbous. maffin

1730 Zapuščinski inventar: Karel Henrik Wazen von Wazenberg

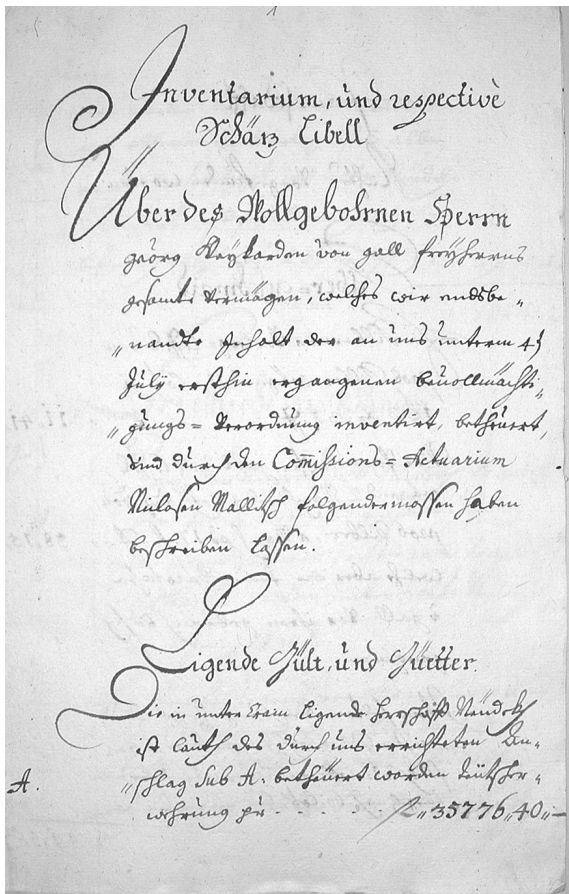
Stran v inventarju s seznamom knjig (orig. stran 27):

Bücher:

Historia quadripartita de Bergoma in 4to	Thom. 4
Fomiani Strade, De bello Belgico in 4to maiori	Thom. 1
Hystoria di Franzia de Henrico Davido in 4to maiori	Thom. 1
Discorsi politici e militari, de Nieboluschi Toschani in 4to maiori	Thom. 1
Hystoria de Fianen del cardinale Bentivolio in 4to mai Thom:	Thom. 1

Zapuščina XIX G-107 (šk. 38)

ARS, fond AS 309, Zapušinski inventarji, XIX, št. 107 Baron Jurij Vajkard Gall (šk. 38)

Inventarium und respective schätz-libell über des wohlgebohrnen herrn Georg Waykarden von Gall freyherrns gesamte vermögen, welches wir endtbenandte ... haben beschreiben lassen (1755).

Liegende Gült und Güetter ... Herrschafft Neüdekh ist lauth des durch uns errichteten Anschlag sub A betheüert worden teüscher wehrung pro fl. 35.776, kr. 40

Paaarschafft

Nichts vorgefunden worden.

Silber-geschmaid

Vorleg-löffel 11 lot	11 fl.	41 kr.	1 den
Vier paar messer, 2 march 4 loth	38 fl.	15 kr.	
Pri zlatarju Jožefu Auerju v Lj. ima 60 lotov srebra	39 fl.	47 kr.	1 den.

Brieffliche urkunden:

1 (str. 3) Kauff-brief von der herrschafft Neüdekh, so zwischen herrn Franz Bernhard grafen von Lamberg, dan herrn Ferdinand Ersten Gall freyherrn geschlossen worden unter dato Neüdekh, den 1. junii 1730.

2. Ein burgfrieds-brief von Maximiliano Röm. könig ausgehend das schloss Neüdekh betreffend. De dato Grätz, den 23. septembris 1506.

3. (str. 3–4) Ein wechsl mit der herrschafft Landpreiss, und herrschafft Neüdekh, den zehend von 4 hüeben zu St. Märthen betreffend, datirt letzten May 1628.

5. (str. 4) Vergleichs contract zwischen herrn Wolff Conraden Jankouitsch und seiner frauen gemahlin dan dem herrn Jacoben Kozianner wegen unterschiedlich beygelegten strittigkeiten von seiten Neüdekh und guett Winkel. De dato Neüdekh den 7. may 1676.

6. (str. 4–5) Quittung und respective ledigstellung von herrn Franz Bernharden grafen von Lamberg ausgehend und an herrn Ferdinand Ersten Gall freyherrn von Gallenstain und dessen frau ehgemahlin Eleonora Cordula gebohrne Paradeyserin lauthend, betreffen die ihme herrn baron von Gall erkauffte herrschafft Neüdekh, de dato Laybach den 8. junii 1730.

8. (str. 5) Kauf brieff von herrn Johann Hörwardten grafen von Lamberg ausgehend, und an herrn vicarium zu Neüdekh Jacoben Kalschiza lauthend, wegen eines der kürchen zu Neüdekh verkaufften

daselbst gelegenen hauses und darzue gehörigen agkhers und garthens. De dato Neüdekh den 6. Decembris 1665.

9 (str. 6) Das jetzt lauffende hand-urbarium anfangend anno 1748 bis 1759.

10 (str. 6) Bergrechts register der herrschafft Neüdekh, anfangend von 1749 bis 1759.

11 (str. 6) Jugend zechends register von 1750 bis 1757.

12 (str. 6) Sakh zechend-register von der herrschafft Neüdekh.

13 (str. 6) Ein von herrn grafen Franz Bernhard von Lamberg gefertigtes original register des wein zechends der herrschafft Neüdekh, de dato 1. juny 1730.

14. (str. 6) Jugend- und sakh- zechends- register gleichfalls von ihm herrn grafen mit dessen handschrift und petschafft gefertigt. De dato Neüdekh den 1. junii 1730.

17 (str. 7) Mehr ein contract der dem herrn Georg Weykardten Gall freiherrn von dessen herrn vattern Ferdinand Ernsten Gall freiherrn übergebenen herrschafft Neüdekh, de dato 9ten novembris 1747.

18/b (str. 7–8) Hand-urbarium der herrschafft Neüdekh ab anno 1725 bis 1728.

19 (str. 8) Ein specification des vorfindigen müllnerzeug bey der müll in dorff Neüdekh.

20 (str. 8) Urbarium der herrschafft Neüdekh anfangend anno 1673 bis 1682.

21 (str. 8) Ein detto anfangend anno 1693 bis 1698.

22 (str. 8) Ein detto ab anno 1622 bis 1629.

23 (str. 8) Ein detto anfangend anno 1699 bis 1705.

24 (str. 8) Ein von herrn Franz Waykharden Kotschitsch als Johann Hörward graf Lambegerischen gerhaben und herrn Franz Erasem freiherrn von Engelshauß als vertrettern der zween Jonkouitschischen söhnen gefertigtes original urbarium der herrschafft Neüdekh. Datirt Laybach den 6. Decembris 1691.

25 (str. 8) Ein detto ab anno 1682 bis 1688.

26 (str. 8) Ein detto ab anno 1671 bis 1680.

27 (str. 9) Ein detto anfangend anno 1706 bis 1772.

Bücher in folio

Die land crainerische Cronic in 3 tomis geschätzt pro	3 fl. — —
Annales Carnioliae authore Schenleben	2 fl.
Ein buech mit kupffer stückhen deren land Kärntherischen schlösser und güetter, betitelt Thopographia archiducatus Carinthiae	51 kr.
Crainerische lands hand vest	9 kr.
Ein raitt-schuell buech mit kupffern	10 kr.
Melonius, noh uneingebunden pro in 4 ^{to}	1 fl. 42 kr.
Magistratus Romano-Germanus authore Josepho de Herz	5 fl.
Doctoris Peregrini Manuctio ad juris prudentian in 2 theillen pro	10 fl.
(Str. 10) Patris Pauli Segneri S. J. Instructio christiana in wölscher sprach 3 partes in einem einband	34 kr.
P. Leonardelli S. J. intitulirt, Il dolce et il forte della virtù christiana	30 kr.
Historia delle guere civili auth. di Henrico Castarino da Villa	45 kr.
Ein wälisches geistliches buch auth. Alessandro Calamato Messinese	51 kr.
Mehr ein geistliches buech in wölscher sprach, intitulirt Prato fiorito, auth. Patris Valerii Capuciner ordens	51 kr.

Pelzhoffers arcanorum status	8 kr.
Tractatus de jure detractionis, emigrationis et laudemii auctore (Str. 11) Joanne Jodoco Pekh J. U. Doctore.	1 fl. 42 kr.
Alberti Josephi Conlin Nützliches recipe	24 kr.
Memorie istoriche de monarchi Ottomani auth. Joane Secredo	15 kr.
Institutiones Joannis Schneidebini	2 fl.
Granath-apfel der 2te theill	30 kr.
Mappando istorico tom 2dus et 3tius a 30 kr.	1 fl.
Ein wölisches predig buech P. Francisci Zuccarone in 8 ^o	17 kr.
Ein altes Dictionarium Latino-Germanicum, so in eingang von etlichen plöthern abgängig	9 kr.
Triennium phillosophicum P. Segnerii	30 kr.
Lebens beschreibung des marschals von (str. 12) Gramant	10 kr.
La scienza de persone di corte, auth. Signore di Chevini 2 theil	30 kr.
Neü erwehlter Schau Plaz denkwürdiger geschäfte	30 kr.
Kurzer außzug viller rechts-büecher, auth. Balthasar Cramer	10 kr.
Hermani Fridrichs von Gachhausen, Notabilia venatoris	10 kr.
Allopadoina, des durchgetribenen Jup. mundi	9 kr.
Ein buechl Joannis Cardilucii, genannt Statt- und Land-Apothecan	20 kr.
Candidatus Rhetorices	10 kr.
Viagi orientali P. Philipi Generale de Carmilitani Scolii	15 kr.
Teütsch- und wöllisches sprach-büechl (str. 13) Phillippi Cluverii Anweysung zu beschreibung des erd bodens	9 kr.
Praxis philosophiae christianae	10 kr.
Ein wöllisches büechl, Selva di varie lettioni	12 kr.
Ein detto, Historie del Colombo	14 kr.
Ein moralisches büechl, genand Collendarium veritatis	10 kr.
Leben der könig in Frankreich, mit kupffern	6 kr.
Panegirici sacri P. Leonardelli S. J. in wälischer sprach	9 kr.
Ein büechl, Niederländische historien enthaltend	5 kr.
Historischer lorber kranz der christlichen helden, so in Hungarn (str. 14) und Steyer gestritten	5 kr.
Beschreibung des erd bodens	12 kr.
Aenaei Senecae Philosophi, Epistolarum tractatus	6 kr.
Summa	37 fl. 32 kr.

Zinasto, medeninasto in bakreno posodje:

12 večjih, 12 manjših in 12 srednjih posod, potem 4 rässt, 7 manjših in 2 druge posodi za juho, vse iz cina, težko 158 lotov, po 21 kr.	55 fl.	18 kr.
Giess.bekh s tremi posodami (schüssl) za	1 fl.	12 kr.
Dalje 6 cinastih svetilk, 2 večji in 1 manjša steklenica, katerih ena ima razbito pokrovko (str. 15), težki 12 lotov, po 21 kr.	4 fl.	12 kr.
Mesingast mörser in 2 namizni svetilki, težko 14 3/4 lota, po 24 kr.	4 fl.	4 kr.
Bakrena kozica z železnim eysenwerkhom, 1 eysern hafffen und 1 rösolli kessel, 1 einkhiel-kessel, detto ein eingemauerter, 2 prosta in 1 brand-wein kessel, težko skupaj z eysenwerkhom 90 lotov po 24 kr, da	35 fl.	

Porcelanasto in stekleno posodje

12 porcelanskih confect schisseln po 40 kr. da	8 fl.	
7 dekhlgläser po 17 kr.	1 fl.	59 kr.
(str. 16) 2 svetilki iz kristalnega stekla, obe		42 kr.

Zapuščina XIX G-122 (šk. 38)

ARS, fond AS 309, Zapuščinski inventarji, XIX, št. 122,

Filip Jakob Grebin, Hmeljnik

p. den 27ten martii 1761

Inventarium und respective Schätz-Libell über das durch herrn Philip Jacob Grebbin in den gutt Hopfenbach hinterlassenen vermögen...

Listine, št. 1 (str. 3)

Ein original Carta-bianca von herrn Joseph Ludwig Asch, und seiner frau Eheconsortin Anna Maria Francisca, dan herrn Johann Paul Jenkho, und seiner frau eheconsortin maria Juliana als erkaufferen der herrschafft Neüdeck ausgehend, und an dem herrn erblasser seel. lautend. De dato 25ten febr. 1755 pro 6.500 fl.

Bücher

In folio 11 stuck

in 4to 4 stuck

in 8vo

in französischen einbund 65 stuck

in pergamentenen detto 5 stuck

in papiernen einbund 30 stuck

facit 115 stuck

Welche ... von dem herrn erblasser seel. annoch in vivis denen p.p. franciscanern auf Neüstattl donieret worden.

Bilder

16 portraits

9 verschiedenen herren wand täfferlein

4 vögel stüklein

Besedilo tega dela inventarja je objavil Matej Klemenčič v članku Nicola Grassi, v: Acta Historiae artis Slovenica 9 (2004), str. 71–85.

Gewähr itd.

Zapuščina IX C-2 (šk. 14)

ARS, fond AS 309, Zapuščinski inventarji, IX, št. C-2, Ana Rosina grofica Coraduzzi

Str. 16, št. 43:

Quittung frauen Cordula gräffin Paradeyserin, vermög dern sy, von herrn Raphaeln Caraduzi freiherrn etc. an dem khauffschilling der herrschafft Neydegkh 23.500 fl. mit khärdterichen landtschafft hadt-schein empfangen, dat. 21. januarii 1650. Vnter No. 43.

Zapuščina XXIV J-22 (šk. 47)

ARS, fond AS 309, Zapuščinski inventarji, XXIV, št. J-12, Regina Katarina baronica Jankovič, 4 zvezki (zvezek I., II., in dodatni zvezek z opisom zaostankov dajatev, v dvojniku)

16 70
Kaufschilling bezalt ^{an} 20
Item 2000 fl. für den Kaufschilling
dat: 7. Octobr. 1627.

N° 42.

Antwan dem Generalbrunnbrenn Aule
in Pfandten Aulz 2000 fl. Kaufschilling,
Kaufschilling dem Anwan brunnbrenn
für den gebore: 20500 fl. schuldig
wondy dat: 1. Octobr. 1637.
huter N° 42.

N° 43.

Kaufschilling frauw Eordula Straß
Paradeisform, Kaufschilling dem Dij. von
Lorenz Waggler Paradeisform für den
an dem Kaufschilling der Kaufschilling
Händler. 23500 fl. mit Pfandten
Kaufschilling Kaufschilling, Kaufschilling,
dat: 21. Januarij 1650. huter
N° 43.

N° 44.

Kaufschilling haben die Kaufschilling
Kaufschilling, dat: im Monat Julij 1652.

Zapuščinski inventar gospe Ane Rosine Coraduzzi. Na str. 16, št. 43, potrdilo, da je grofica Kordula Paradeiser 21. januarja 1650 dobila za gospostvo Mirno 23.500 gld.

I. Inventarium über weylant der wollgebohrnen frauen Regina Catherina Jankhouitschin freyin zu Neüdekh befundenen verlassenschaft ...

Liegende grundstückh

Erstlichen die herrschafft Neüdekh, mit allen ihren an- undt zue geherungen in crafft dess darüber auffgerichten Urbarii.

Parres geldt Nichts vorhanden

Clainodien Nichts vorhanden

Silber geschmeidt vorhanden gewest, in das Laybacherische Inventarium transportiert worden.

Schriftliche urkhundten

No. 2 (str. 7) Verzichtbrüeff die Collenzische erben Neüdekherische unterthannen betreffend, so datiert den 5 Novembris 1670.

No 6 (str. 8–9) Ein ampts quittung pro bezahlte contribution undter herrn gult von 1669 jahrs und der herrschafft Neüdekh. Datiert den 13 september 1690.

Pücher str. 10–15

Eingewandt str. 15–21

Spinhaar str. 21.

Pettgewandt str. 21–23

Rdo Vieh str. 23

Püllder str. 24–27

Kleider str. 28–32

Vachruss str. 32–43

Messing und Kupfer str. 43–51

Tebich etc. str. 51–59

Eißenwerch str. 59–71

Sessell str. 71–77

Obst str. 78

Leder str. 79–80

Leinbath str. 80

Garn str. 81–83

Wein str. 83–85

Gewähr str. 85–87

Maiolikhen str. 87

Spekh etc. str. 87–89.

³
Inventarium.
Iber England des Volgebese,
"man fraun Regina. Katherina
Jankovič, ein fröijer Zn Mündel
beständens Verlayung, Satt, Colif.
Vier furdts huter, fribens fündt
Lato in gogane, eoff lob Wolge,
"basanaw frouw frouw Joseph
brakamb fröijfrouw den fregels.
"Linn, bis an fole, fgeodant,
Jankovič, fisan Curatoris Doctor

Inventar zapuščine baronice Regine Katarine Jankovič na Mirni (zv. I, str. 3)

II. Inventarium über weylant der wollgebohrnen frauen Regina Catharina Jankhouitschin freyin allhier zu Laybach befundenen verlassenschaft ...

Ligende Gründstükh.

Erstlichen das Jancouitschische neben den Parteyischen Landgräfflichen Gallenbergerischen am rain beym wasser ligende egkh hauss.

Schriftliche Urkundten

No. 3 (str. 21–22)

Ein am pergamen geschribener vertrags brüeff crafft dessen der frauen Regina Catharina Jankouitschin per ihr lamberrgerische ehrvoglische abförtigung crafft dessen ihre frauen das guett Neüdekh sambt der völligen zuegehör eingantwortt worden. Datiert 1675.

Worbey auch /str. 22/ eine den 2. maii 1674 datierte bekantnuss der adimplierten Neüdekhischen unndt reittenburgerischen inventarien.

No. 4 (str. 22)

Ein Lehenbrief über die vesst vnndt geschloss Neüdekh von Johann bischoffen zu Gurkh ausgehendt, datiert 1681.

Naslov: Inventarium über weyllant herrn Franz Antoni von Janeschitsch auff adlersheimb, J.U. doctorn und einer löbl. land in Crain geschwornen schranken advocaten hinterlassenes vermögens.

Zapuščina ARS XXIX L-43, šk. 62

ARS, fond AS 309, Zapuščinski inventarji, XXIX, št. L-43, Franc Adam grof Lamberg

II. str. 4: Zapuščino na Mirni inventarizirajo Andrej Danijel grof Barbo-Waxenstain in Janez Andrej von Schmidthoffen.

Listine: II. str. 78–79, št. 54:

Ein original kaufcontract zwischen frauen Regina Catharina Jankouitschin freyin wittib hievor gewäster gräffin von Lamberg, dann herrn Franz Adamben graffen von Lamberg und die erkauffte herrschafft Neüdekh sambt zuegehör. Datirt den 6. december anno 1691. Dabey auch der schranengerichtliche ratifications-zeugbrieff de dato montag nach st. leopoldi anno 1692. zufinden.

N° 9. p. 10. die 10. 1719. 43
 III.

N° 43.
43.

Inventarium

Über des Hoch. und Wohlgeb. r.
 unv. Herrn. Herrn. Franz Adama
 Grafen von Lambeg Vogt
 auf d. Saiz. und Lützelberg. Erb
 auf d. Haysen und Erndt
 feld auch Pöllenast in Coar
 und der Hingich Mord unv. r.
 polign. in der Erbschaft Hingich
 Gutslassend Vermögen. ob d. r.
 "Lassenschaft. Credo aus d. d. die
 Gutslassend d. d. d. d. d. d.
 "brennt. ob d. die d. d. d. d.
 "maltige Commissarius Louan

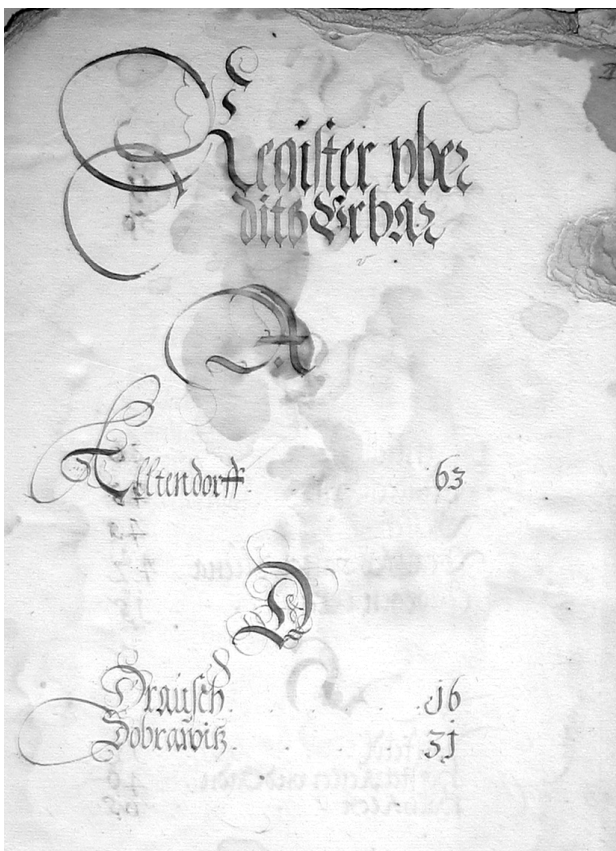
Zapuščinski inventar grofa Franca Adama Lamberga 1712

PRILOGA 4

Ostanki grajskega arhiva

ARS, fond AS 759, Gospostvo Mirna, en fascikel

Grajski arhiv vsebuje nekatere listine in potrdila, korespondenco Hansa pl. Kalchberga in urbar za leta 1663–1670. Urbar ima 94 foliiranih listov, nekaj praznih, nefoliiranih listov na koncu je iztrganih.

Prva stran urbarja 1663–1670 z imenikom krajev (Altendorff, Drausch, Dobrawiz)

Dve listini:

1747, maj, 2

Ženitna pogodba med vdvocema: Janezom Pavlom Jenckom in Marijo Terezijo Wankho, hčerjo Janeza Jožefa Wankho in njegove žene Marije Barbare.

1754, november, 27

Ženitna pogodba med vdvocema: Janezom Pavlom Jenckom in Marijo Julijano, vdovo po Janezu Vajkardu Pilpachu, rojeno von Rudolphsegk (orig. v dvojniku).

PRILOGA 5

Pogled v terezijanski kataster

ARS, fond AS 174, Neudegg, št. 220

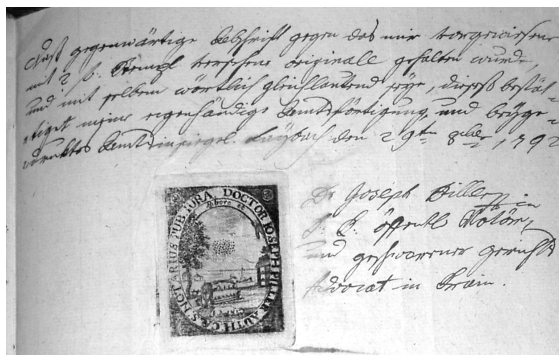
Šk. 93: Bekanntnusstabelle (napovedne tabele)

Šk. 137: Rektifizierte Dominikalakten (popravki dominikalnih napovedi) s 30 prilogami.

Med njimi je tudi listina v prepisu:

1790, maj, 14

Kupna pogodba med Janezom Pavlom pl. v. Jenchensfeldom in njegovo ženo Julijano, rojeno(!) v. Pilpach, na eni strani, in njenim zetom v. Kalchbergom ter njegovo ženo Marijo roj. v. Jenchensfeld kot kupcema na drugi strani, v devetih točkah.

Overovitev prepisa listine iz leta 1790

PRILOGA 6

Viri in literatura

- Appelt, Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark IV (1975)*
Heinrich Appelt, Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark, Band IV (1260–1276), Wien 1975.
- Austria Sacra III/5 (1783); IV/7 (1786)*
Marian (Andreas Fiedler), Austria Sacra. Geschichte der ganzen österreichischen weltlichen und klösterlichen Klerisay beyderlei Geschlechts. Aus den Sammlungen J. Wendt von Wendenthal, zv. I/1–IV/9, Viennae 1780–1788. / Wendtov celotni rokopis se nahaja v Avstrijski nacionalki (ÖNBW), cod. 8318. Mikrofilm z besedilom, ki se nanaša na Stično, je v Samostanskem arhivu Stična.
- Baraga, Gradivo za slovensko zgodovino 6/1 (2002)*
France Baraga (na podlagi gradiva Boža Otorepca), Gradivo za slovensko zgodovino 6/1, Ljubljana 2002.
- Bianchi, Documenta historiae Forojuliensis, v: AKÖG 22 (1860)*
Joseph Bianchi, Documenta Historiae Forojuliensis Saeculi XIII. ab anno 1200 ad 1299 summatis regesta, v: Archiv für Kunde österreichischer Geschichtsquellen 22, Wien 1860, 3773–406.
- Bianchi, Thesaurus ecclesiae Aquilejensis (1847)*
Joseph Bianchi, Thesaurus ecclesiae Aquilejensis. Opus saeculi XIV. Utini 1847. Objava treh rokopisov Odorika de Susannis: Thesauri claritas, iz 1376 (str. 1–393); z dodatkom: Lucifer Aquilejensis, iz 1381 (str. 395–414), ki mu je priključen še rokopis Introitus ad patriarchalem mensam spectantes iz 1386 (str. 414–420); sledi kazalo (str. 421–480).
- Brunettin, I protocolli della cancelleria patriarcale (2001)*
Giordano Brunettin, I protocolli della cancelleria patriarcale del 1341 e del 1343 di Gubertino da Novate, Udine 2001.
- Bucelinus, Germania IV (1678)*
Gabriel Bucelinus, Germania Topo- Chrono- Stemmato-graphica sacra et profana, Pars quarta, trium priorum auctarium. Ulm 1678 (NUK 260)
- Denis, Codices mmscripti III/1 (1799)*
Gabriel Denis, Codices manuscripti theologici Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini aliarumque occidentis linguarum, Vindobonae 1793–1802. (2 dela v 6 zvezkih)
- Golob, Srednjeveški kodeksi iz Stične (1994)*
Nataša Golob, Srednjeveški kodeksi iz Stične, Ljubljana 1994.

- Grebenc, Aus der Gründungsgeschichte von Sittich (1953)*,
Jože Maver Grebenc, Aus der Gründungsgeschichte von Sittich, v: Festschrift zum 800-Jahredächtnis des Todes Bernhards von Clairveaus, Wien-München 1953, str. 119–166.
- Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične (1973)*
Jože Maver Grebenc, Gospodarska ustanovitev Stične ali njena dotacija leta 1135. Samostan Stična 1973.
- Hauptman, Kranjska (1999)*
Ljudmil Hauptman, Nastanek in razvoj Kranske (SM Razprave in eseji 45), Ljubljana 1999. Prevod nemške izdaje: Lj. Hauptman, Krain, v: Erläuterungen zum Historischen Atlas der österreichischen Alpenländer, Abt. I, IV. Teil, II. Heft, Wien 1929, 309–484.
- Hermann, Illuminierte Handschriften (1926)*
Beschreibendes Verzeichnis der illuminierten Handschriften in Österreich, Neue Folge 2. Die deutschen romanischen Handschriften der Österreichischen Nationalbibliothek Wien, Leipzig 1926.
- Höfler, Folknandus ali Aldeprandus (2001)*
J. Höfler, Folknandus ali Aldeprandus, v: Hodil po zemlji sem naši, Ljubljana 2001, 135–136.
- Jakič, Vsi slovenski gradovi (1999)*,
Ivan Jakič, Vsi slovenski gradovi, dopolnjeni ponatis, Ljubljana 1999
- Jaksch, Monumenta Carinthiae I (1896); IV/I (1906)*
August v. Jaksch, Monumenta Historica Ducatus Carinthiae. Kärntner Geschichtsquellen. I. Klagenfurt 1896; IV Klagenfurt 1906
- Joppi, Aggiunte inedite (1878)*
Vicenzo Joppi, Aggiunte inedite al Codice diplomatico Istro-Tergestino del secolo XIII. Auspicatissime nozze Porenta-Totto, Udine 1878.
- Joppi, Documenti Goriziani, v: Archeographo Triestino, NS 15 (1890)*
Vicenzo Joppi, Documenti Goriziani del secolo XIV. v: Archeographo Triestino, NS 15, Trieste 1890.
- Klemenčič, Nicola Grassi (2004)*
Matej Klemenčič, Nicola Grassi in izgubljene slike z gradu Mirna, v: Acta historiae artis Slovenica 9 (2004), Ljubljana, str. 71–85
- Koblar, Drobtnice, v: IMK 2 (1892)*
Franc Koblar, Drobtnice iz furlanskih arhivov, v: Izvestja Muzejskega društva za Kransko 2 (1892).
- Kos D., Celjska knjiga listin I (1996)*
Dušan Kos, Celjska knjiga listin I. Listine svobodnih gospodov Žovneških do leta 1341, Ljubljana-Celje 1996.
- Kos D., Med gradom in plemstvom (1994)*
Dušan Kos, Med gradom in plemstvom. Odnos kranjskega, slovenještajerskega in koroškega plemstva do gradov in meščanskih naselij do začetka 15. stoletja. (Zbirka ZRC 1). ZRC SAZU, Ljubljana 1994.

- Kos D., Vitez in grad (2005)*
Dušan Kos, Vitez in grad. Vloga gradov v življenju plemstva na Kranjskem, Slovenskem Štajerskem in Slovenskem Koroškem do začetka 15. stoletja. ZRC SAZU, Ljubljana 1994.
- Kos F., Gradivo za zgodovino Slovencev V (1928)*
Franc Kos, Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku V, Ljubljana 1928.
- Kos M., Gradivo za historično topografijo (1975)*
Milko Kos, Gradivo za historično topografijo Slovenije (za Kranjsko do leta 1500). Inštitut za občo in narodno zgodovino SAZU (razmnoženo kot delovni pripomoček), Ljubljana 1975.
- Kos M., Ogeljski patriarhi in slovenske pokrajine (1917)*
Ogeljski patriarhi in slovenske pokrajine do srede 13. stoletja s posebnim ozirom na vlado patriarha Bertolda iz rodovine Andechs, v: Časopis za zgodovino in narodopisje 13 (1917), 1–44.
- Krones, Die Freien von Saneck I. (1883)*
Franz Krones, Die Freien von Saneck und ihre Chronik als Grafen von Cilli. Erster Theil: Die Freien von Saneck und der erste Gref von Cilli, v. 12. Jahrh. bis 1360, Graz 1883.
- Mikuž, Topografija stiške zemlje (1946)*
Metod Mikuž, Topografija stiške zemlje. Doneski k zgodovini stiške opatiije. [Inavguralna disertacija], Ljubljana 1946.
- Mikuž, Vrsta stiških opatov (1941)*
Metod Mikuž, Vrsta stiških opatov. Doneski k zgodovini stiške opatiije. Inavguralna disertacija, Ljubljana 1941.
- Mlinarič, Pokrajinski arhiv Maribor, Zbirka listin (1987)*
Jože Mlinarič, Pokrajinski arhiv Maribor (Viri 3). Zbirka listin 1246–1865, Maribor 1987.
- Mlinarič, Stiška opatija (1995)*
Jože Mlinarič, Stiška opatija 1136–1784, Novo mesto 1995.
- Otorepec, Gradivo v arhivih Vidma (1995)*
Božo Otorepec, Gradivo za slovensko zgodovino v arhivih in bibliotekah Vidma (1270–1405). Viri za zgodovino Slovencev 14, Ljubljana 1995.
- Otorepec, Gradivo za zgodovino Ljubljane iii (1958), VII (1962), IX (1964)*
Božo Otorepec, Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku I–XI (1956–1966).
- Otorepec, Gradivo za zgodovino Mokronoga, v: Trg Mokronog (2003)*
Božo Otorepec, Gradivo za zgodovino Mokronoga v srednjem veku, v: Trg Mokronog skozi stoletja (Zbornik župnije Mokronog 2), Mokronog 2003.
- Otorepec, Grad Snežnik, Notranjski listi III (1986)*
Božo Otorepec, Grad Snežnik in Snežniški v srednjem veku, v: Notranjski listi III, Cerknica 1986, str. 28–46.

- Puzel, Idiographia (rokopis 1719)*
Idiographia sive rerum memorabilium monasterii Sitticensis descriptio. Authore et compilatore F. Patre Paulo Puzel ... in celeberrimo monasterio Sitticensi professo sacerdote. Anno D. 1719.
- Smole, Graščina (1981)*
Majda Smole, Graščine na nekdanjem Kranjskem, Ljubljana 1982.
- Schumi, Urkunden und Regestenbuch des Herzogtums Krain I (1882/3), II/1 (1887), II/2 (1887)*
Franz Schumi, Urkunden und Regestenbuch des Herzogtums Krain II/1 (1200–1253), Laibach 1884; II/2 (1253–1269) 1887.
- Steklasa, Zgodovina župnije Šentrupert (1913)*
Ivan Steklasa, Zgodovina župnije Šentrupert na Dolenjskem, Ljubljana 1913.
- Umek, Samostani Kostanjevica, Pleterje in Stična (1974)*
E. Umek, Samostani Kostanjevica, Pleterje in Stična (Publikacije Arhiva Slovenije, Inventarji. Serija Samostanski arhivi, zv. 1), Ljubljana 1974.
- Valvasor, Die Ehre (1689),*
Johann Weichard Valvasor, Die Ehre des Herzogthums Krain, Laibach/Nürnberg 1689 (knjige I–XV v 4 delih).
- Zadnikar, Stična (1977)*
Marjan Zadnikar, Stična, Ljubljana 1977.
- Zahn, Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark I (1875), II (1879), III (1903)*
F. Zahn, Urkundenbuch des Herzogthums Steiermark II. Graz 1879; III. Graz 1903.

POSEBNE OKRAJŠAVE PRI LISTINAH

- ☒ ☒ »litterae elongatae«, del besedila izvirnika ali prepisa, pisan s podaljšanimi črkami
- ... izpuščeni del besedila
- ( ) razrešena okrajšava, katere črkovna sestava ni enoznačna
- [ ] dopolnilo poškodovanega mesta v besedilu
- < > interpolacija
- (!) opozorilo na nenavadno obliko besede v originalu
- (?) opozorilo na negotovost pravnega branja besede iz originala
- ec. etc. – originalno opozorilo na izpuščeno besedilo
- C. invokacijska formula v obliki križa ali črke C (chrismon)
- S.N. signum notarile – notarski znak

COMPLEMENTUM GENEALOGICUM
 seu Nobilissimae familiae Austriacae de
 NEIDECK,

Addendum iis quae in tercio Germania
 exhibuimus.

Neydeck.

Martinus de Neideck, uxor ejus, 2. Beatrix
 Khuonin de Balasi.

Martina de Neideck Sacrae Caesareae
 Majest. Consiliarius & Capitaneus,
 ux. Catharina Baroniſſa de Firmian.

Vilhelmus de Neideck uxor
 2. Amalia de Rottal. 4. Ca-
 cilia Dn. ab Aursperg.

N. de Neideck, uxor N.
 Baroniſſa de Vili,
 Carolus de Neideck,
 ux. Catharina de Aysen,
 ux. Catharina de Aysen,
 ux. Catharina de Aysen,

Anna de Neideck uxor
 Servatii de Seibold
 Hoffi.
 Sophia de Neideck, uxor
 Georgii de Kitcher.

Catharina de Neideck,
 uxor N. Baroniſſa ab
 Enzerhoffi.

Veronica de Neideck,
 uxor Leonardi Pylher
 de Vicienciae.

Anna Jeremia de
 Neidis,
 uxor Leonardi Pylher
 de Vicienciae.

Vidua de Neideck, uxor
 Hieronymi Frieger ab
 Hirschberg & Frid-
 berg.

Adamus de Neideck,
 uxor Vidua de Prei-
 ſing.
 Ex 4. thoro.

Vd. Valtricus de Neideck,
 uxor 1. Elisabetha de
 Carlowitz, 2. Veronica
 Marthalia de Reich-
 au v. al. Clara.

Maria de Neideck, uxor
 Gualteri Trapp Dominici
 de Vicienciae.

Maria de Neideck, uxor
 Victoris de Detenhofen.

Anna de Neideck, uxor
 N. de Saltz.

Hieronymus de Neideck, de
 cuius uxore & liberis no-
 bis non constat.

Plures liberi videntur prae-
 mature decessisse.

Adamsogenomus Junior
 de Neideck caeteris decessit
 Vienna An. 1598.

Maximilia de Neideck, uxor
 N. ab Erlpach.

Erhanicus de Neideck uxor
 1. Margarita de Sinczen
 doſſi. 2. Engelburga
 Domina de Cera.

Clara de Neideck
 Baroniſſa uxor
 Ludovici Do-
 ſſi ab Erlpach.

Plures liberi vi-
 dentur in cenſu
 exiſſe.

Joannes Valal-
 cus Liber Baro
 de Neideck,
 uxor . . . . .

Franciscus Ada-
 mus Liber Ba-
 ro de Neideck,
 de uxore & libe-
 ris nobis non
 constat.

Franciscus Ada-
 mus Liber Ba-
 ro de Neideck,
 de uxore & libe-
 ris nobis non
 constat.

Franciscus Ethern-
 ricus Liber Ba-
 ro de Neideck,
 uxor 1. Margda-
 lena Comitissa
 ab Hardeck ju-
 ſſi filia, 2. Em-
 reniana Domi-
 na de Polheim.

Maximiliana Maria
 Libera Baroniſſa de
 Neideck, uxor Mi-
 chaelis Adolphi Co-
 mitis ab Althann.

Franciscus Iustus Liber
 Baro de Neideck
 obiit juvenis.

Volfgangus Ernestus
 puer decessit, obiit
 uxor & familia de
 Neideck.

Maria Catharina Ba-
 roniſſa de Neideck.

Ernestus Albertus
 N. de Degenfeld.
 Ferdinandus Raym-
 undus L.B.

Anna Iſabella Baro-
 niſſa de Neideck,
 uxor N. de Schu-
 berg.

Joannes Ludovicus
 Liber Baro de Nei-
 deck.

Erhanicus Fridericus
 Liber Baro de Nei-
 deck.

Erhanicus Fridericus
 Liber Baro de Nei-
 deck.

Erhanicus Fridericus
 Liber Baro de Nei-
 deck.

Genealoška tablica družine Neideck pri Bucelinu, Germania IV (1678), str. 179

VSEBINA

Čemu še tretja knjiga o gradu Mirna?	5
Zbirka srednjeveških listin – uvodno pojasnilo	7
Zbirka listin – regesti in izvirno besedilo (št. 1–55)	8
Grad Mirna, njegovi gospodi, ministeriali, gospodi in vazali	77
Priloga 1	
Dr. Marko Marin, Iz grajske kronike	83
Priloga 2	
20 grajskih lastnikov po letu 1461	94
Priloga 3	
Paberki po zapuščinskih inventarjih	97
Priloga 4	
Ostanki grajskega arhiva	112
Priloga 5	
Pogled v terezijanski kataster	113
Priloga 6	
Viri in literatura	114
Posebne okrajšave pri listinah	117

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

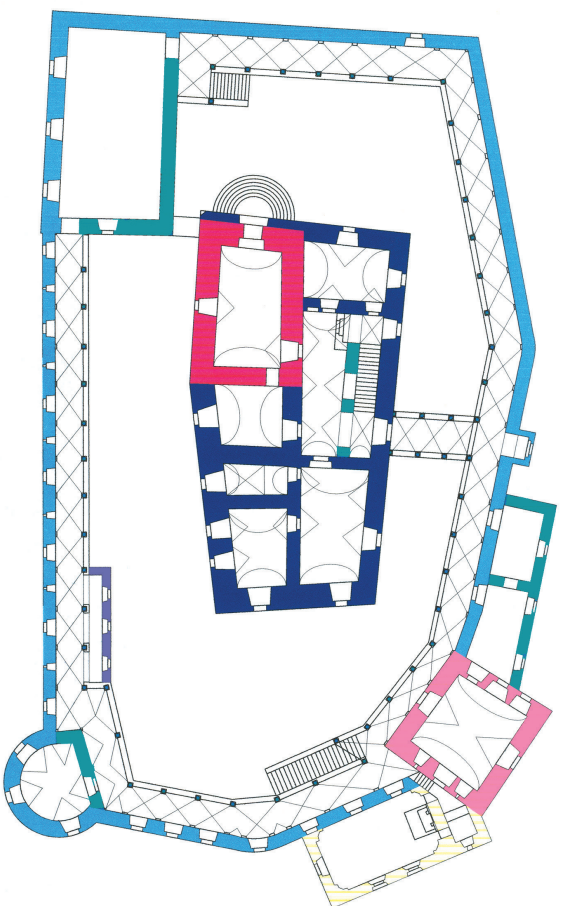
728.81(497.4 Mirna)(091)

BARAGA, France

Grad Mirna v srednjeveških listinah / France Baraga. - Mirna :
Studio 5, 2005. - (Grad Mirna ; zv. 3)

ISBN 961-91224-5-3

224122880

- 11. stoletje
- začetek 15. stoletja
- začetek 16. stoletja
- sredina 17. stoletja
- sredina 18. stoletja
- 19. stoletje
- obnova po 2. svetovni vojni

ISBN 961-91224-5-3

9 789619 122457

3.000,00 SIT